Roj

haftalık haber yorum gazetesi

Yıl: 1 Sayı: 3 24 Haziran 1995

30.000 TL. Yurdışı 3 DM (KDV dahil)

Helmut Oberdiek:

Yalnız değilim

Helmut Oberdiek "istenmeyen kişi" (persona non grata) olarak Türkiye'den sınırdışı edildi. Türk medyasında geniş yankı bulan bu olay hakkında yazarımız A. Davut Laşer, Oberdiek'le görüştü. S. 4'te

Cuma Boynukara:

Mem'le Zîn dünya klasiği

'Yüzyıllardan beri kendi diriliğini koruyan böyle bir manzumeyi oyunlaştırırken, bütün dikkatimizi toplayıp içerikte süregelen ve günümüzde de geçerli temalardan iz sürdük.'

S. 9'da

Dipten gelen öfke dalgaları KÜRT GÖÇÜ!

Son yıllarda büyük artış gösteren Kürt göçü, yalnızca coğrafi ve demografik alanda değil, sosyal ve siyasal alanda da büyük değişimler yaratıyor. Kentlerdeki patlamaya hazır Kürt göçer kitlesi, Kürt politikacılarının önüne hem yeni sorular, hem de yeni olanaklar koyuyor. Göçün getirdiği önemli boyutlar tartışma gündeminde. Artan göç araştırmalarında göze çarpan en önemli olgu, göçer Kürt kitlesinin yoğun bir politik potansiyel taşıdığı.

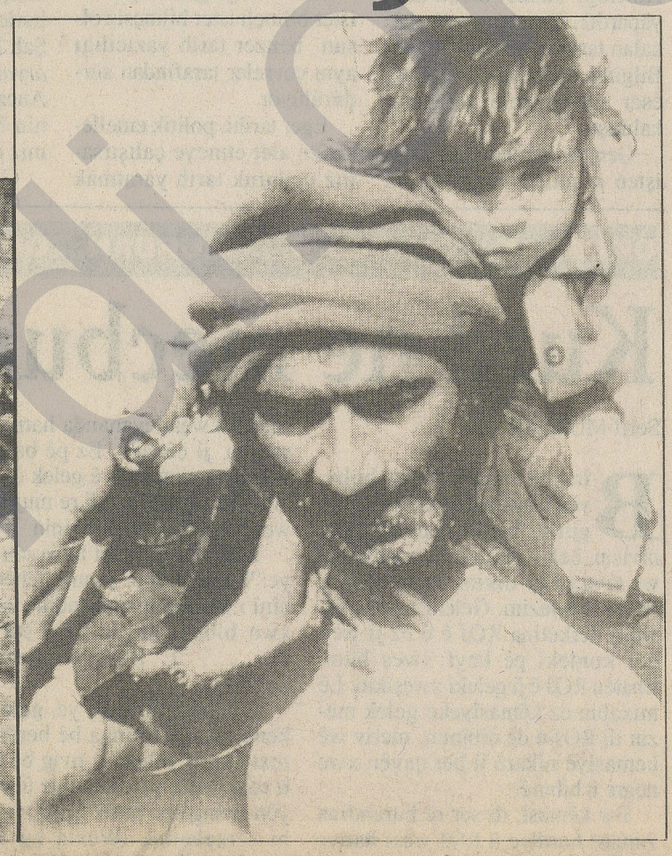

Haber Merkezi- Kentleri sarsan Kürt göç dalgası, kentlerin ve göçerlerin sosyo ekonomik sorunlarının dışında da önemli bir tartışma alanı durumunda. Çoktan patlamaya hazır duruma gelen ve yer yer patlama başlangıçları gösteren Kürt göçer kitlesi, politik yoğunluğu da kentlere taşıyor. Metropollere göç eden Kürt ailelerinin öfkesi, daha yollarda iken ikiye katlanıyor. Araştırmacılar, yeni yöntemlerle organize edilmemeleri halinde, öfkenin dağınık ve düzensiz patlayacağı uyarısını yaparken, bu yeni birikim, kentlerdeki Kürt politikacılarının önüne yeni görevler de koyuyor.

Her yeri sarsan göç olgusu, iki ayrı mekanda iki ayrı politik sorunlar yumağı oluşturuyor. Diyarbakır, Antep gibi yine Kürt olan kentlere akan göç, burada "Sermaye ve beyin gibi değerlerini" Batıya göndermiş olarak birikir ve "kent içinde kent" oluştururken, Türk metropollerine ulaşan göç dalgaları, şoven kıskaçlarla uğraşmak durumunda kalıyor.

Büyük Kürt kentleri ile Türk metropollerindeki göçer kitlesi ile ilgili olarak yapılan araştırmalar, biriken siyasal öfkenin rotası ile ilgili çarpıcı ipuçları

Devamı S.11'de

'Göç' ve 'kaç' hareketleri

GAP Belediyeler Birliği Genel Sekreteri Ahmet Özer, bölgedeki yerleşim birimleri ve nüfus hareketleriyle ilgili yapılan istatistiki çalışmaları, toplu bir değerlendirmeyle bir araya getirdi. Çok somut ve taze veriler içeren bu değerlendirmeyi, özetleyerek sunuyoruz.

1990 nüfus sayımına göre, 5.2 milyon insanın yaşadığı bölgemiz, 73 883 km'lik bir alana yayılmıştır. Bölgemizde 4110 köy, 5148 mezra ve köm olmak üzere toplam 9258 köy ve köyaltı yerleşim birimi, 2 büyükşehir, 6 il, 3 alt belediye, 67 ilçe, 82 belde, toplam 160 belediye mevcuttur. Nüfusun yüzde 56.2'si kentlerde yaşıyor. Kentsel nüfus artış hızı, Türkiye ortalamasının çok üzerinde, 5.52'dır.

1985'te nüfusu 100 binin üzerinde olan kentlerimiz Diyarbakır ve Gaziantep'ti.

Devamı S.11'de

Çukurca il değil köy oluyor! S. 3'de

Kürt Demokratik Platformu'nun İstanbul toplantısı yapıldı S. 4'te

Van'da işportacılar direnişte S. 5'te

Pasifik'te hegemonya mücadelesi S. 6'de

Türk askeri Güney'den çekilmiş değil S. 7'de

Ji klasîkên me: Elî Teremaxî R. 8 de

'Şiirin Kürt sorunu ve Kürt şairi kimdir?' S. 9'da

Bir yalnız aydın: Edip Karahan S. 12'de

Günlerce iş bırakıp, sokakları dolduran yüzbinlerce memur muhatap bulamadı

Ankara kör ve sağır

✓ KÇSKK, 19 Haziran'dan itibaren, Türkiye çapında örgütlü bulunduğu tüm iş yerlerinde iş bırakma kararı aldı. Sürekli iş bırakma eylemine katılım, 21 Haziran'da doruğa ulaştı ve tüm memurların yüzde 80'ni direnişe geçti. Aynı gün, TBMM'de anayasa değişiklik taslağı görüşülüyordu. Memurlara sendika hakkı verilmesiyle ilgili 3. madde ile grev ve lokavt hakkını düzenleyen 5. maddeyle ilgili değişiklik önerileri kabul edilmedi.

✓ Toplu iş sözleşmesi ve grev hakkından yoksun sendika yasa taslağını kabul etmeyeceklerini belirten platform temsilcileri, "ya, bu yasa taslağının bizim haklarımızı yok sayan, bizi ücretli köleliğe ebediyen mahkum eden tarzda çıkmasına boyun eğeceğiz,ya da, grev ve toplu iş sözleşmesi hakkını koparıncaya kadar ücretli kölelik düzenini değiştirinceye kadar mücadeleyi bırakmayacağız" dedi.

S.5'te

Diyarbakır'da salgın hastalık alarmı

Diyarbakır Tabipler Odası Yönetim Kurulu, ilde ishal ve diğer bulaşıcı hastalıkların geçen yıllara oranla artış göstermesi üzerine, bir basın açıklaması yaptı. 20 Haziran'da Diyarbakır Tabibler Odası Lokali'nde yapılan açıklamada, havaların ısınmasıyla birlikte ortaya çıkabilecek sağlık sorunlarının başında ishal, tifo, dizanteri, viral yaz ishalleri, sıtma, hepatit, trahom, brosella ve uyuz ortamının bulunduğu görüşüne yer verildi. S. 3'te

'YEKBÛN operasyonu' fiyaskoyla sonuçlandı

S. 11'de

Nükleer Savaşa Karşı Hekimler Birliği'nden çağrı

Halka karşı terörü durdurun

IPPNW, Alman asıllı olmayanların da üye olduğu bir hekim barış örgütü. Örgüte üye hekimler, çağrılarının gerekçesini şöyle dile getirdi: "Türkiye'deki Kürt sorununun barışçı çözümü ve hangi kökenden gelirse gelsin Türkiye'deki bütün insanlar için insan haklarının tutarlı bir şekilde hayata geçirilmesi için çaba sarfetmek istiyoruz."

Haber Merkezi- Nükleer Savaşa Karşı Hekimler Birliği (IPPNW) üyesi hekimler, "Türkiye'nin güneydoğusundaki savaşın bir sonucu olarak giderek daha fazla kan akması ve yoğun insan hakları ihlalleri karşısında derin bir infial içindeyiz" diyerek, geçtiğimiz günlerde Federal Alman Hükümeti'ne, Türk devletine ve PKK'ye bir çağrıda bulundu.

Diyalog çağrısı

IPPNW, ihtilaf halindeki taraflar arasında bir diyalog olmamasından rahatsız. Tarafların, kendilerinin anlaşılmadığından şikayetçi olurken, aynı zamanda birbirlerini anlamak için yeterli bir çaba göstermediğini ileri süren IPPNW üyesi hekimler, bu durumun yalnızca Türkler ve Kürtler için söz konusu olmadığının da altını çizdi. Hekimler, "bu aynı zamanda Alman politikası ve Alman kamuoyu için de geçerli" diyor.

Anadolu'daki halklar mozaiğinin farkında olduklarını şöyle dile getirdiler: "Çeşitli halkların, farklı kültür ve kimliklerden insanların barış içinde bir arada yaşamasının Anadolu tarihinde uzun bir geçmişi olduğunu biliyoruz. Özellikle bu nedenle Türkiye Hükümeti'nin insanların barış ve demokrasi içinde yaşamasını mümkün kılacak çabalar Devamı S.11'de

Muhalif radyolara da muhalefet var

İstanbul'da yayın yapan ilerici radyolar, bir yandan fiili, yasal ve mali zorluklarla boğuşurken, diğer yandan yeterince derinlikli olamamak sorunuyla yüz yüze. S. 11'de

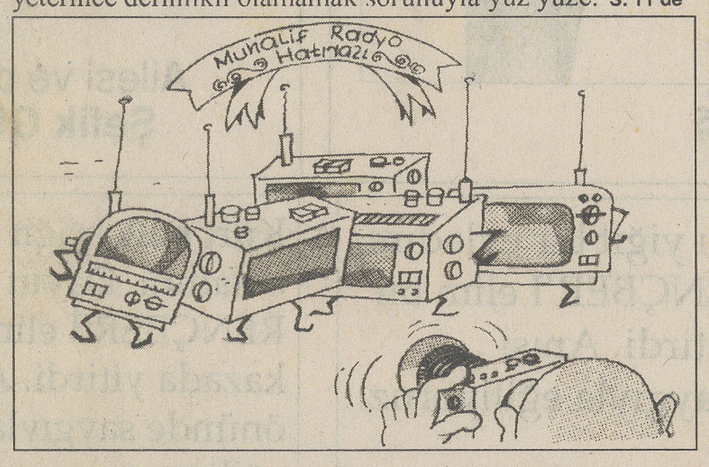

Alman avukatlar Kürtlerin iadesine karşı çıktı

S. 7'de

Roj

Dipten gelen dalga

Son yıllarda ülkemizde coğrafi, demografik, sosyal ve siyasal alanda büyük değişimler yaratan kitlesel göçler, Kürt coğrafyasında halkın birincil sorunu olma özelliğini kazanmış durumda. TC'nin sömürge politikası çerçevesinde sürekli şiddet ve imhaya maruz kalan Kürt halkı, kendi coğrafyasının dışında yaşamaya zorlanmıştır. Bunun sonucu kentlerin varoşlarında her türlü sağlıksız koşullarda ve baskı altında kimlik ve kişilik savaşına girmiştir. 1970'li yıllardan sonra ulusal uyanış sürecine giren Kürt toplumu üzerindeki bu politikalar manşet haberimizdeki istatistiki verilerinden de görüleceği gibi, artık temel sorun olmuş durumda.

Araştırmalarda ortaya çıkan diğer çarpıcı bir sonuç da Kürt toplumunun ezici çoğunluğunun kendi coğrafyası dışında büyük Türkiye metropollerinde yoğunlaştığıdır. Böylelikle Kürt göçü Türk halkını da kendi sorunlar yumağı içine çekmiştir. Ulusal ve toplumsal kavgalar tarihinde eşine az rastlanabilecek bu demografik gelişme karşısında dikkat çeken bir başka olgu da, Kürt parti ve örgütlerinin bu sorunu somut önerilerle ortadan kaldırmaya yönelik bir programdan yoksun olmalarıdır.

Özellikle Kürt sosyalistleri açısından bu, kolay kolay telafi edilemeyecek bir yanılgı ve eksikliktir. Stratejik ve programsal tespitleri artık eskimiş saptamalara ve çözümlemelere dayanan sosyalist çevrelerin son gelişmeleri yeniden gözden geçirerek diyalektik bir bakış açısıyla bu soruna acil müdahalede bulunması temel bir görevdir. Toplumumuzun ezici çoğunluğunu oluşturan, bu büyük yığınların dikkatleri sosyalistlere çevrilmiş durumdadır. "Zincirlerinden başka kaybedecek hiçbir şeyi olmayan" ve büyük bir kültürel çelişki yaşayan bu dinamik kesimin patlaması, ülkemizin felaketine yol açacağı gibi, doğru bir önderlikle gerçek bir özgürlük hareketine de yönelebilir.

O halde bu panik ve kargaşa fırtınasına kapılmayan ve varoşlarda umutsuzca çırpınan bu kesimleri örgütleyerek mücadeleye seferber etme sorumluluğunu hala omuzlarında taşıyan sosyalistlere, haydi görev başına diyoruz.

www.roj.com

Uydurma tarih

Bahoz ŞAVATA

Çocukluk yıllarımda Kürt tarihini incelediğimde oldukça ilginç, birbirine zıt tezlerle karşılaşırdım. Zaten yok denecek kadar tarih çalışması vardı. Ne yapalım, biz de okuduğumuz bu tarih tezlerinden işimize geleni kullanırdık. Nasıl olsa etrafımızda Kürt tarihini bilen de yoktu.

Gün gelir, Kürtlerin **Vistül** ve **Lena** ırmakları arasında kalan topraklardan bugün yaşamakta oldukları topraklara geldiklerini söyler, gün gelir Hindistan'dan...

Bütün bu saçmalıkları Kürtlüğe hizmet olsun diye yapardık. Derme çatma elde kalan tarihsel birikim buydu. Bilginin doğruluğu yanlışlığı eser sahiplerinin şerbetine kalmıştı.

Gerçeği öğrendiğimizde iş işten geçmişti. Bu uyduruk tarihi başkalarına anlatmakta da birilerine araç olmuştuk.

1889-1950 yıllarında KUKM'ne damgasını vuran Kürt milliyetçi aydınları yaşadıkları siyasi konjonktüre uygun tarzda Kürt tarihini yazmışlardı. Hitler'in popüler ve güçlü olduğu dönemde Kürtleri Alman milletine yakın göstermek için tarihimizi ta **Vistül** ve **Lena** nehirlerinden başlatmışlar, Hindistan'ın bağımsızlığından etkilendiklerinde de bizleri **Himaliyalar**'ın sırtından **Yukarı Mezopotamya**'ya indinmişlerdi...

Dün olduğu gibi bugün de ister bilinçli ister bilinçsiz olsun benzer tarih yazıcılığı aynı çevreler tarafından sürdürülüyor.

Eger tarihi, politik emellerinize alet etmeye çalışırsanız uyduruk tarih yaratmak hiç de zor olmaz. Ama hiçbir tarihi olguyu ne karartabilirsiniz ne de yok edebilirsiniz. Üstelik uydurukçuluğunuz da gün gibi ortaya çıkar. Ayrıca ciddiyetten, sorumluluktan uzak ve objektif olmayan tarih sözcülüğü kendi adınıza bir güvensizlik ve aldatmaca olur.

Eger tarihi, politik emellerinize alet etmeye çalışırsanız uyduruk tarih yaratmak hiç de zor olmaz. Ama hiçbir tarihi olguyu ne karartabilirsiniz ne de yok edebilirsiniz. Üstelik uydurukçuluğunuz da gün gibi ortaya çıkar.

Nitekim bu türden tarih yazıcılığını görev edinmiş oldukça fazla örnek var. Kemalistlerin, *Güneş Dil teorisi*, Şah Rıza Pehlevi'nin *Bamuaryan* vb tarih tezleri gibi... Ancak bu saçma tarih tezlerinin başına neler geldi hepimiz çok yakından biliyoruz.

Geçen pazar günü İstanbul'da KDP'nin (Kürt Demokratik Platformu'nun) kuruluşunu öngördükleri, parti tanıtım toplantısında konuşmacıların tarih yorumlarında maalesef benzer bir yaklaşımı gördük. Kürt-Türk tarihi hem çarpıtılıyor hem de yeni tezler üretiliyordu. Bu eğilimi hiç de garipsemedik. Zaten konuşmacılar Kürt milliyetçi geleneğinin günümüzdeki sözcüleriydi. Politik emellerine uygun düşen, günün şartlarını hesaba katan tarih söylemini de yaratmışlardı. Geçmişteki öncüllerinden bir tek farklılıkları, Kürtleri **Orta Asya**'dan getirmeyişleriydi.

Bu tarih yazıcıları için 1071'den Atatürk Türkiyesi'ne kadar Türkler ve Kürtler süt kardeştiler!.. Osmanlı İmparatorluğu dönemine özlem duyuluyordu, Çanakale Savaşı'ndaki kahramanlıklara(!) ortak olunuyordu vs. Türkler ellerini kollarını sallaya sallaya Kürt coğrafyasına gelmişti! 1000 yıllarında Ağrı, Hakkari mıntıkalarındaki Kürt-Türk savaşı olmamıştı; sanki, Ravenduzlu Memet Efendi, Bedirhan Paşa ve Ubeydullah gibi Kürt Beyleri Osmanlıyla keyfi olarak savaşmış, Kürtler, Türkleri ülkelerine buyur etmişti! Ehmedê Xanê, *"Keşke bizim de bir kralımız olsaydı"* dememişti!... Kıyamet, 1924 TC Anayasası ile kopuyordu! Velhasıl tüm dünyanın bildiği bu gerçekler saklanıyor, ters yüz ediliyor ve karartılıyordu. Açıkçası, KDP toplantısında milliyetçi Kürt aydınları, tarih tezleriyle Resmi Türk Tarih anlayışına ortak olmaya çalışıyorlardı.

Adama hiç sormazlar mı: "Kendini inandırdığın bu uydurmacayla, dünyayı nasıl kandıracaksın?" Sırf Türk Devleti'ne hoş görünmek adına Türk-Yunan, Türk-Bulgar, Türk-Ermeni, Türk-Arap, Türk-Rus, Türk-Sırp, Türk-Acem vs. düşmanlıklarına Kürtleri nasıl ortak edersiniz? Türklerin tarih içinde barışması gereken bu milletler, sizlerin bu içi boş tarih tezleriniz nedeniyle Kürtlere düşman olacak kadar aptal değiller ya!

Yok! Bizimkiler için Türklerle evlilik gerek. Çayda şeker olmak gerek! Vay halimize!...

OKURDAN....OKURDAN....OKURDAN....OKURDAN....OKURDAN....OKURDAN....OKURDAN....OKURDAN....OKURDAN

Kurd ne mecburin xwe endeksi Tirki bikin

Serif MUSTAK

Bîrayên hêja û giran buha; yên biryara derxistina ROJ ê girtîn, berpirsîyarî dikin, di nivîsin, belav dikin û di xwînin, ez we teva piroz dikim, serkevtinê ji we re dixwazim. Gelekî tiştek xeweşe derketina ROJ ê û ez jî wek her kurdekî pê keyf xweş bûm. Ebatên ROJ ê jî gelekî xweşikin. Lê mixabin ez kêmasîyeke gelek mezin di ROJ ê de dibînim, meriv wê kemasîyê nikarê li ber çavên xwe negre û biburê.

Ew kêmasî, di ser re burandina zimanê kurdîye û ROJ wekî hatiye damezrandin, bi nivîsekwek ya rayên min, bi navê B.Welatevîn kû di rupelê xwendevananda hatiye weşandin jî çênabe. Ez pê bawerim xwendevanên ROJ ê gelek di xwazin û bi zimanê kurdî re mujulbûnê wek buyerekî esasî dibînin.

Wek Mîr Celadet bedirxan gotiye:"Kuro! Eybe, şerme, fehête, an hînî xwendin û nivîsandina zimanê xwe bibim, an ne bêje em kurdin....." (Hawar, jimar 27 Sal:1941)

Ji demek dirêj de ye, gelê kurd kenê xwe bi tivinga bê berik û bê rext kirîye, ji ber ku tivig bê berik, ti rola wê di şerande nîne û xwediyên tivinga bê berik (gule) ti caran bi serkeketine. Wexta ku tiving xwedi berik be u xwedîyê tivingê, wextê bikaranîna tivingê bizanibin, tiving di şerande ji bo serketinêye. Her wiha, ziman jî ji miletan re wekî tivinga xwedî rext û berik nîşana serkevtinê ye. Lê belê ku em, milletê kurd zimanê xwe ne parêzin, pê ne axivin, rojname, kovar û purtukan bi zimanê kurdî ne nivîsin û zaroken xwe hînî zimanê kurdî nekin, wê caxê tu giringîya me wek milletekî xwedî ziman namîne û hin bi hin em dê di nav milletên cîran û dinyê de winda bibin.

Dîsan wek hatiye gotin,"Hewar dengê zanînîyê, zanîn xwe nasîne, xwe nasîn ji mere rêya felat û xweşîyê vedike, hawara me berî her tiştî heyîna zimanê me wê me bide naskirin, lewma ku ziman şertê heyînê ya pêşine e..." (Hawar, jimar 1, Sam , sal 1932)

Bila Tirk bi Tirkî bi nivîsin û bi xwînin, em jî bila bi zanibin, lê bila nivîsandin û xwendina kurdî, ji me re mijul bûnek esasî be, ez weha difikirim.

Birayên berêz û giran buha, ev çar sale em Mamosten Kurdistan li Zaxsena Jêrîn bi kar anîna KOMMAK lêkolînekê li ser zimanê kurdî birêvedibin û me karekî başkir û neha li gelek alên Niedersachsen'dê kurdî di dibitanan de têxwendin. Zarok û xort zimanê dayîk û bavên xwe dixwinin. Îja wê ev zarok û xort çawa ROJ ê nasbikin û wê hînî ROJ ê bibin . Ev kêmasîyeke pir mezin e û wisa berdewam be, wê bibe alîkarê asimilasyoneke mezin.

Divê em li zimanê xwe xwedî derkevin û di ser guhên xwe re navêjin. Divê zimanê me, kurdî zimanê me yê axaftinê be.

Giringiya ROJ ê di nav xelkê de tê zanîn. Ez hevîdarim ku kurd hemu pişgirîya Mir. Celadet Bedirxan bikin. Ji ber ku Kurd ne mecburin xwe endkîsî tirkî bikin, ez dibêm gerek ROJ bi giranî bi zimanê kurdî be. Ez hêvîdarim ku di wextekî ne gelek durde ROJ bi tevayî, bi kur dî bê nivîsandin.

Ez we ji bo wî karê giring pîroz dikim , serfirazî û serkevtinê ji bo we , der û dorên ROJ ê û gelê kurd dixwazim.

Sekreterê Komela Mamostayên Kurdistan li Zaxsena Jêrîn

Roj'NAME

Hüseyin ŞİMŞEK

Sokaklarımız birer bazuka ağzı

Kürtlerin yaşamında gerçekleşmiş istekler oldukça azdır. Onun için Kürtler de düşbazlar ülkesinin çocukları sayılır. Yok sayılan tarihleri içinde bastırılmış kimliklerini, bir gün kelimenin tam anlamıyla gerçekleşene kadar, şimdilik daha çok hayalen yaşıyorlar. Aslında dünyanın her yerinde yoksunluğun ortak paydasıdır bu; hayal sofralara oturulur, hayal tabaklardaki hayal çorbalara hayalen kaşık çalınır. Öyle ki bu kızılca kıyamet içinde kırmızı çağıl ekmek aramak boşunadır. Kuşluk vakitlerinin beyaz lavaş tadına, barut kokuları sinmiştir. Çoğu sabah soluklar, ışgın ve mastaba buğulu alınıp verilmez olmuştur . Kan sıçratılmıştır ağızlardaki zerdali kokularına...

Kürtlerin dünyasından yalnızca bunlar kovulmadı elbet. Sıralamak kolay. Ama yapmak istediğim bu değil. Bunları hatırlatarak gelmek istediğim konu yine basın.

Kürtlerle ilgili kimi gerçekleri artık kimse inkardan gelemiyor. Hal böyle olunca, kendini dayatan gerçeği çarpıtarak, başkalaştırarak sahiplenmek yoluna gidiliyor. Öyle bir noktaya gelinmek üzere ki herkesin kendine göre bir Kürdü var. 'Devletin Kürdü' en ayrıcalıklı muameleyi gören, en çok konuşan ve eyleyen Kürttür. Medyada en çok onlar görünür, onlar konuşur. Çünkü, artık inkardan gelinemez olan gerçekler, bu sesini satanların dilinden ezgileniyor. Anımsanır, Aralık 1993'te ağalar, şeyhler ve aşiret reisleri televizyona çıkartılıp Kürtçe konuşturuldu. Dicle'nin Sesi radyosu, hala Kürtçe yayın yapıyor. TRT'nin GAP kanalının, bu iş için kullanılması düşüncesi oldukça eski. Hileye kaçmadan yine edilemiyor; İstanbul'dan 'Roja Azadi' diye bir gazete postalanıyor yurt dışına. PSK, bunun MİT'in işi olduğunu açıkladı vs. vs.

Tarihleri benzer örneklerle doludur, Kürtlerin gerçekleri hep böyle hançerlene geldi. Bugün de kimi 'Kürtler'i dinlerken, yazdıklarını okurken milyonlarca Kürdün yüreği kanar. Hani yüreklerine bir kertenkele sürüyü aksa, bu kadar acı vermez belki. Yılanla kırbaçlanan Şahu Kada bile böyle bir ızdırap görmedi.

Basına gerçekten de bu konuda büyük iş düşüyor. Resmi tarihin yazıcıları, karşı tarihi heceleyenleri bile keklik gibi avlayıp, kekik kokularıyla bezenmiş olarak sofralarında görmek istiyor. Bu sofraya diz çökenlerin özlemleri, bir bıyık burma serüveni olarak kalmalı. Yoksa yalnız Kürtler değil, insanlık kaybeder.

Bütün sokaklarımız, birer bazuka ağzı. Çapraz ateşlerin nişangahında hepimiz varız.

DÜZELTME

— Geçen sayımızda, baş sayfamızın sağ kulakçığında yer alan "İran çöküşe gidiyor" başlıklı haberin devamı, bir karışıklık sonucu 11'de yer almadı. Adı geçen haberi, hiç olmazsa bu sayıda okuyabileceksiniz.

— Sayfa 6'daki "Avrupa grevleri bekliyor" başlıklı manşet haberimizin devamı, montaj sırasında bir 'kıyım'a uğradı.

— 10. Sayımızdaki 'WIŞ' Söşesinde Kamer Genç'in Kureyşanlı olduğu belirtilmiştir. Genç, esesan Areyizlidir.

Özrümüzün kabahatimizden büyük sayılmaması dilegiyle.

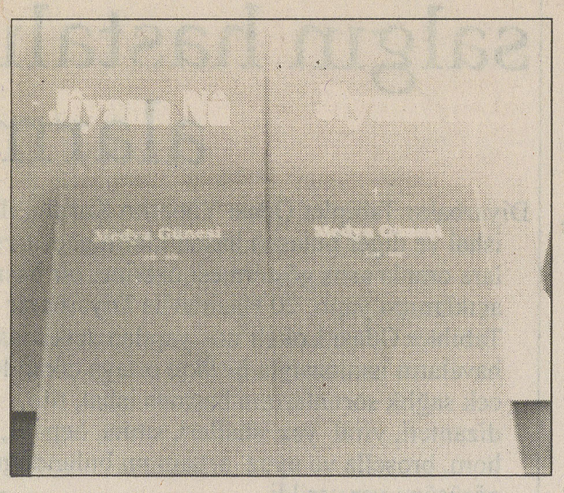

Jîyana Nû (1-29) ve Medya Güneşi (16-63) ciltleri hazırlanmış ve satışa sunulmuştur. Posta ücretleri hariç ederi yurtiçi 2 milyon, yurtdışı 100 DM. (posta ücreti dahil)

İrtibat: Roj Gazetesi
Tlf: 530 65 24-530 64 73 Fax: 530 65 58

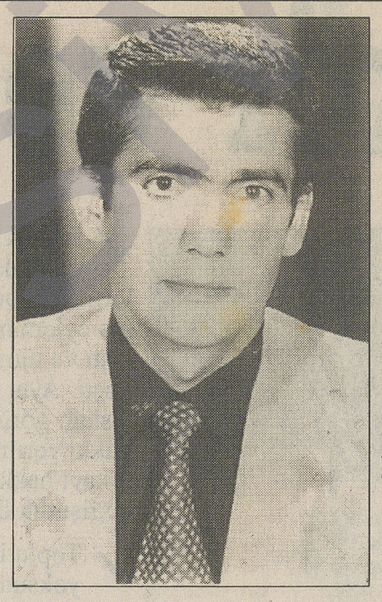

Mamoste yê hêja "Kemal Göçer" ji alî hêzên tarî ve hat şehîdkirin wê bîrahîna wî dî têkoşîna me de her bîjî

Xebatkarên Rojnama ROJ

Yiğit Devrimci Öğretmen "Kemal Göçer" karanlık güçler tarafından katledildi, anısı mücadelemizde yaşayacak
At başı koşuyorsa yurdumda zulüm
özgürlüğe verilecek can var demek
öyleyse dimdik bir karşı koyuştur,
Dağlara sevda

Sağmalcılar Cezaevi
KAWA ve YEKBÛN Dava Tutsakları Adına Mehmet MAMAŞ

Şahadetinin 16. yılında mücadelen mücadelemizdir dedik. Söz verdik, onur belledik. Bağımsızlık demokrasi ve sosyalizm yolunda sözümüzü yineliyoruz.

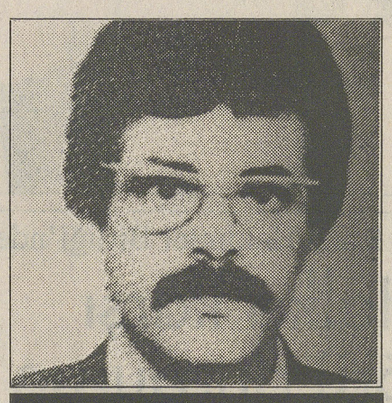

Tevfik GÜLAÇTI

Ailesi ve dava arkadaşları adına
Şefik GÜLAÇTI, Celal AVCI

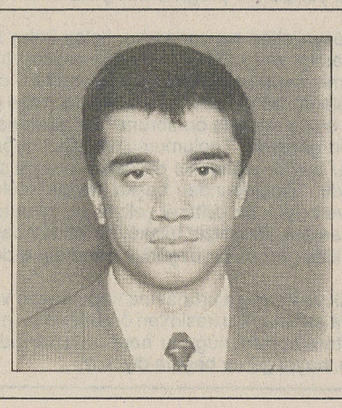

Kürt halkı yiğit bir evladını, Davut RENÇBER'İ elim bir kazada yitirdi. Anısı önünde saygıyla eğiliyoruz.

İzmir HADEP İl YK üyesi
Şerif KARAKURT

Kürt halkı yiğit bir evladını, Davut RENÇBER'İ elim bir kazada yitirdi. Anısı önünde saygıyla eğiliyoruz.

İzmir Roj çalışanları

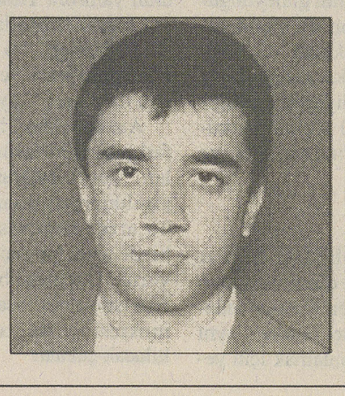

28 Mayıs 1995 Nusaybin Kınıkê köyünde kaçırılarak Kontrgerilla ve faşist devlet güçleri tarafından kahpeçe katledilen yurtsever Süleyman YALÇIN'ı saygıyla anıyoruz.

Almanyadan KAWA taraftarları adına
M. Faik YILDIRIM

Roj

ABONE KOŞULLARI

ADI :

SOYADI :

ADRES :

6 aylık : 500.000 TL. / 75 DM
1 yıllık : 1.000.000 TL. / 150 DM
Nûjen Basın Yayıncılık San. Tic. Ltd. Şti.
Adıgüzel İNCESU Yapı ve Kredi Bankası AŞ.
Aksaray Şubesi İstanbul
TL. Hesap No: 1004470-1
Döviz (USD) Hesap No: 3003005-6
Döviz (DM) Hesap No: 3003010-6
Çakırağa Mah. Çakırağa Camii Sk.
Utku Apt. 18/7 Aksaray/İST.
Tel: 530 65 24 - 530 64 73
Fax: 530 65 58

Avrupa İçin

İbrahim Bettefeld- Citibank Zentrale Düsseldort
Sparkonto: 5120390358
Banklertzahi: 30020900

Diyarbakır Tabipler Odası kenti bekleyen ciddi tehlikelere karşı kampanya başlattı

Diyarbakır'da salgın hastalık alarmı

Fırat YILMAZ

DİYARBAKIR/Roj- Diyarbakır Tabipler Odası Yönetim Kurulu, ilde ishal ve diğer bulaşıcı hastalıkların geçen yıllara oranla artış göstermesi üzerine, bir basın açıklaması yaptı. 20 Haziran'da Diyarbakır Tabibler Odası Lokali'nde yapılan açıklamada, havaların ısınmasıyla birlikte ortaya çıkabilecek sağlık sorunlarının başında ishal, tifo, dizanteri, viral yaz ishalleri, sıtma, hepatit, trahom, brosella ve uyuz ortamının bulunduğu görüşüne yer verildi. Konuyla ilgili başta yetkililer ve basın olmak üzere tüm kamuoyu duyarlı olmaya çağrıldı.

Bölgede bulaşıcı hastalıklara zemin hazırlayan olumsuz koşulların başında su ve kanalizasyon alt yapı yetersizliği, toplumun ekonomik durumunun kötülüğü, eğitim düzeyinin düşüklüğü geliyor. Olası bulaştırma kaynakları arasında içme ve kullanma sularına lağım sularının karışması, içme suyu şebekesi ve kanalizasyon alt yapı yetersizliği ile içme suyu sıkıntısı nedeniyle insanların bireysel temziliği yeterince yapmamaları vurgulandı.

Dicle tehlike kaynağı

Kanalizasyon ve diğer artıkların akıtılması nedeniyle, Dicle nehrindeki suları kullananlar, bu sularla sulanan sebze ve meyveleri yiyenlerin büyük bir tehlike altında olduğu dile getirildi.

Diyarbakır'ın meyve ve sebze ihtiyacının büyük bölümünün karşılandığı Hevsel bahçeleri, Dicle ile sulanıyor. Açıklamada et, süt ve süt ürünleri ile diğer gıda maddelerinin çoğunlukla açıkta satılması, çöp döküm yerlerinin düzensiz, açık ve dağınık olması da diğer nedenler olarak sıralandı.

Salgın hastalıklardan etkilenenlerin başında, her yerde olduğu gibi Diyarbakır'da da çocuklar geliyor. İshal, tifo, dizanteri, viral yaz ishalleri, sıtma, hepatit, trahom, brosella ve uyuz bölge insanını tehdit ediyor.

Alınması gereken kısa ve uzun vadeli önlemlere de vurgu yapılan basın açıklamasında, İçme suyu şebekesinin düzenli ve etkin bir biçimde klorlanması, kullanılan suların düzenli ve etkin bir biçimde bakteriyolojik yönden incelenmesi, Hevsel bahçelerinin atık sularla sulanmasının önlenmesi ve açıkta satılan gıda maddeleri ve içecek satışının egnellenmesi gerektiği savunalarak, şu görüşlere yer verildi:

"İnsanlarımızın sağlığı için su birikintileri, sivrisinek, karasinek ve diğer haşerelerle mücadele etmek; lokanta, pastane, okul gibi toplu beslenme yerlerinin ve çalışanlarının periyodik sağlık denetiminin yapılması şart olduğu gibi, halkımızın da kişisel ve çevre temizliği konusunda eğitilmesi lazımdır.

Yöre insanımızın çoğunun fakir oluşu, sosyal güvencelerinin olmayışı nedeniyle hastalar teşhis yetersizliğinden tedavi edilememekte ve taşıyıcı sayısı artmaktadır. Burada halkın bu hastalıkların, sebeplerini ve korunma yollarını bilmesinin çok önemli rolü olacaktır. Biz bölge Tabib Odası olarak, bu konuda bir kampanya açmış bulunuyoruz. Tüm kuruluşları işbirliğine davet ediyoruz."

Kampanya sürüyor

Tabipler Odası Halk Sağlığı Bürosu'nun öncülüğünde 1 Haziran'da başlatılan "Salgın Hastalıklar Kampanyası", ayın sonuna kadar sürdürülecek. Kampanyaya kişi olarak katılanlar arasında Mansur Özcan, Güney Saka, Agah Durtaş, Melikşah Ertem, Ali Ceylan, Seyfettin Kızılkan, Necdet İpekyüz ve Hasan Güneş yer alıyor

Köylere sağlık hizmeti gitmiyor

HAKKARİ/Roj- Van'ın Çatak ilçesinde can güvenliğini gerekçe gösteren sağlık görevlilerinin köylere gitmek istemedikleri belirtiliyor.

Yaz mevsimi olması nedeniyle de çocuk hastalıklarının yoğun olarak baş gösterdiği Van'ın Çatak ilçesinde hiçbir köye sağlık hizmeti gitmiyor. Aşıları zamanında yapılmadığı için çok sayıda çocuğun hastalıklardan kurtulamayarak öldüğü köylerde, köylüler şikayetlerini dile getirmek için İlçe Sağlık Müdürü'yle geçtiğimiz hafta görüştükleri halde, can güvenliklerini gerekçe gösteren sağlık görevlileri köylere gitmeyeceklerini belirttiler. İlçe Sağlık Müdürlüğü'nün talimatı üzerine köylere sağlık taraması için gitmeleri istenen doktor ve hemşireler 17 Haziran'da Çatak Kaymakamı'yla görüşerek köylerde can güvenliğinin olmadığını, bu nedenle görev için hiçbir köye gitmeyi kabul etmeyeceklerini belirttiler. Doktor ve hemşirelerin köylere gidebilmeleri için beraberlerinde askeri bir güç şart koştukları belirtiliyor.

Birçok ilçenin il yapılması tartışılırken

Çukurca il değil köy oluyor!

Ali ACAR

HAKKARİ/Roj- Bazı ilçelerin il yapıldığı ve birçok ilçenin de il olmayı beklediği son günlerde, Hakkari'nin Çukurca ilçesinin payına ilçe özelliğini yitirmesi düştü. Savaş nedeniyle haritadan silinme tehlikesiyle karşı karşıya kalan Çukurca, idari olarak ilçe düzeyinden köy düzeyine indirilirse şaşırmamak gerekecek.

İlçe özelliklerini yitirme durumundaki Çukurca'ya bağlı köylerin dörtte üçü boşaltılırken, ilçe merkezinin nüfusu da aşırı göç nedeniyle hızla azalıyor. Üç yıl önce 6 in olan ilçe merkez nüfusu, 1 500'e düştü.

Türkiye'de bir çok ilçe il olma yarışını sürdürürken Hakkari'nin Çukurca ilçesi de haritadan silineceği günleri bekliyor. Çukurca'nın haritadan silineceği tehlikesini dile getirenlerin başında, ilçenin en büyük mülki amiri, yani Çukurca Kaymakamı bulunuyor. Edinilen bilgiye göre Hakkari Tugay Komutanı'yla geçtiğimiz hafta bir görüşme yapan ilçe kaymakamı, ilçenin bu gidişle ortadan kalkacağını belirtti.

Daha önce Çukurca'ya bağlı 40 köy varken, geçen yıldan bu yana sürdürülen zoraki köy boşaltmalardan dolayı şimdi ilçeye bağlı sadece 9 köy bulunuyor. Köylerdeki yaklaşık 20 bin insan göç ettirildi. İlçe merkezinin 1992'de 6 bin olan nüfusu, şu anda 1 500 civarında. Çukurca'nın geride kalan köylerle birlikte toplam nüfusu ise 3 bin kişiye bile ulaşmıyor. Öte yandan, kalan 9 köyün de boşaltılacağı belirtiliyor. İlçe merkezindeki göçler ise gerillaların son alay baskınından sonra her geçen gün artıyor.

Devlet de Çukurca'yı bir ilçe olarak gözden çıkarmış görünüyor. İlçenin varlığını sürdürmesi için hiç bir önlem alınmadığı gibi, ilçenin tümünün bir an önce boşalması için adeta özel çaba da sarf ediliyor. Bunun göstergelerinden biri de köy karakollarının durumu. İlçeye bağlı tüm köy karakollarını boşaltarak seyyar taburlar oluşturan devlet güçleri, yakında buradan tamamen çekilecekleri görüntüsünü veriyorlar.

İlçe niteliğini yitiren Çukurca'nın bu yıl haritadan silinme noktasına geleceği tahmin ediliyor.

Korucu köyü de boşaltıldı

HAKKARİ/Roj- Koruculuğun yaygın olduğu Hakkari'nin Çukurca İlçesine bağlı Güzereş (Cevizli) köyü devlet güçlerince boşaltıldı. Köyün 420 korucusu bulunuyordu. 420 korucunun ki illere göç ettikleri, silahlarını ise korucubaşına teslim ettikleri öğrenildi

Köy zorla boşaltıldı

İnsansızlaştırma politikasından korucu Güzereş köyü bile nasibini aldı.

Boşaltılan Güzereş köylülerinden Abdullah Ceylan'ın verdiği bilgiye göre, Çukurca'nın Serê Sêvê köyü yakınlarında bulunan seyyar komando taburundan 2 hafta önce köyün etrafına sık sık top atışları yapıldı ve askerler köyün kısa zamanda boşaltılmasını istedi. Bundan yılgınlık duyan ve köyün tekrar top ateşine tutulacağından korkan köylüler de mecbur kalıp göç etmeye başladı. Abdullah Ceyhan, göç ile ilgili şunları söyledi: "Bizim geçim kaynaklarımız pirinç ve cevizdir. Şehirdeki insanlardan çok daha iyi geçiniyorduk. Köyümüz korucu köyü olmasına rağmen boşaltıldı. Geçen yıl köyün karakolu da boşaltılmıştı. Sanırım köyün güvenliği askerlerce sağlanamadığı için boşaltıldı. Şu anda Hakkari'ye yerleşmişiz, çadırlarda kalıyoruz. "

bulunduğu Güzereş köyünün bir hafta önceden başlayan boşaltılma çalışmaları, 14 Haziran günü tamamlandı.125 hanesi son bir hafta içinde boşaltılan korucu köyünün 100 hanesi de geçen yıl yine bu aylarda devlet güçlerinin baskısı sonucu boşaltılmıştı. Gerekçe gösterilmeden boşaltılan köyün korucularının silahlarına devlet tarafından henüz el konulmazken, geçen yıl boşaltılan ve yine korucu köyü olan Talê (Oğul) köyüne yerleştirilecekleri belirtiliyor. Ancak şimdiden birçok korucunun Van ve daha batıda-

Antep'te polis diktası

ANTEP/Roj- Polis Antep'te Karagöz Caddesi'nde dolmuşculuk yapan bir grup şoföre hakarette bulunarak, dayak attı. Olay sırasında çevrede bulunan kalabalığa da hakaret eden polis, olayı izleyenlere saldırdı. Polislerin tavırlarından şikayetci olan şoförler, "İlde tamamen orman kanunlarının geçerli olduğunu" söyleyerek, kendilerinden sürekli haraç alındığını belirttiler.

Bir kayıp daha

Haber Merkezi-İstanbul'daki işyerinden, kendilerini polis olarak tanıtan kişiler tarafından 21 Haziran'da kaçırılan DDP üyesi Kahraman Gökçen'den haber alınamıyor. DDP İstanbul İl Başkanı A. Latif Özdemir tarafından yapılan basın açıklamasında, Gökçen'in, bir çalışanı ile birlikte, plakası tespit edilemeyen arabaya bindirilerek götürüldü.

MED-KOM Müdiresi'nin gözaltı macerası

DİYARBAKIR / Roj - Mayıs ayı içinde Diyarbakır'da yapılan operasyonlar sırasında gözaltına alınan Medya Kültür Sanat Organizasiyon Merkezi (MED-KOM) Müdüresi Meşure Avcu, gözaltı süresi boyunca defalarca sorguya götürüldüğünü, fiziki ve psikolojik işkencelere maruz kaldığını söyledi. Avcu, gördüğü baskıları gazetemize anlattı.

16 Mayıs gecesi evlerine baskın düzenlendiğini belirten MED-KOM Müdiresi Avcu, Türk olduklarını öğrenen polislerin şaşırdığını ifade ederek şöyle konuştu: "Bizlere, 'Türksünüz, Kürtlerin arasında işiniz ne? Onlar haklarını arıyorlar. Size ne oluyor' dediler. Ben de sosyalist olduğumu söyledim. Herhalde, Türk oluşumuz onları çıldırttı, delirtti. Sonra, bizleri çevik kuvvete götürdüler. Evde aramalar yapıldı. Yasal bazı kitap ve kasetlere el konuldu. "

Avcu, gözaltında küfür ve hakaretlere maruz kaldığını belirterek, "Ne biliyorsan, hepsini anlat, yoksa buradan sağ çıkamazsın. Bugün istirahat et, yarın seninle görüşürüz" şeklinde tehdit edildiğini aktardı. Daha sonraki gün polislerin şiddet dolu tavırlar sergilediğini söyleyen Avcu, yaşadıklarını şöyle anlattı: "Sorgu esnasında askıya alındım. Askıda, bana elektirik şoku verildi. Beni cinsel tacizle tehdit ettiler. O anda şuurumun yerinde olmadığını anlayınca psikolojik baskıyı arttırdılar. Benim dışımda gözaltında iki bayan daha vardı. Beni gözlerim kapalı onların yanına götürdüler. Yanımda bulunan polislerden biri diğer polislere 'Bu ikisi kızdır. İkisini de kirleteceksiniz' dedi. Aradan bir-iki dakika geçtikten sonra çığlık sesleri geldi ve sapık feryatları duydum. Bu çığlıklar üzerine yere düşüp yığıldım. Beni alıp tekrar hücreme götürdüler."

Tek kişilik hücrede on gün kaldığını belirten Avcu, zaman zaman polisler tarafından kendisine "tuvalete çıkmama", "gözleri bağlı koridorda bekleme" gibi cezalar verildiğini söyledi. Kendilerine sık sık MED-KOM'un YEKBUN ile bir ilişkisi olup olmadığını sorduklarını kaydeden Avcu, "Ben ilişki olmadığını söyleyince, çocuklarımı getirip işkence yapacaklarını söyleyerek tehdit ettiler" dedi. Gözaltına alınışının dördüncü gününde MED-KOM'a götürüldüğünü anlatan Avcu, "Orada arama yaptılar. Telefon ajandası, daktilo makinesi ve bazı yasal kitap ve dergileri alıp tekrar Şube'ye götürdüler" diye konuştu.

Avcu, kendilerini televizyonda teşhir etmek için dar bir salona konulduklarını, orda bulunan kadınlara yönelik 'O.....' ve 'K.....e' gibi kaba kelimeler kullanıldığını da aktardı.

Tek kişilik hücrede on gün kaldığını belirten MED-KOM Müdiresi Meşure Avcu, zaman zaman polisler tarafından kendisine "tuvalete çıkmama", "gözleri bağlı koridorda bekleme" gibi cezalar verildiğini söyledi. Avcu, kendilerine sık sık MED-KOM'un YEKBUN ile bir ilişkisi olup olmadığının sorulduğunu kaydetti.

DGM şaşırttı

Haber Merkezi- İstanbul DGM Savcılığı, Fatih Cumhuriyet Başsavcılığı'na işkence suç duyurusunda bulundu.

2 Haziran'da ev baskınında gözaltına alınan ve 11 Haziran'da basına "bölücü örgüt militanları" olarak tanıtılan, Dr. Rıfat Yüksekkaya ve Zelal Boğa, mahkemede kendilerine gözaltı süresi içinde işkence yapıldığına ilişkin suç duyurusunda bulundu. Bunun üzerine, İstanbul DGM Savcılığı, suç duyurusunu dikkate alarak, 14. 06.1995 tarih ve 1995/1056 hazırlık sayılı bir yazı ile Fatih Cumhuriyet Başsavcılığı'na iletti. Olayın soruşturulması için, Şişli Etfal Hastanesi'nden alınan raporlarla birlikte bir yazının gönderildiği öğrenildi.Av. Hatip Mercan, konuyla ilgili şu açıklamayı yaptı:

"Bu güne kadar sayısız işkence başvurusu yapılmasına ve buna ilişkin suç duyurularında bulunulmuş olmasına karşılık, DGM Savcılığı'nın bu yöndeki tavrı ilk kez gündeme geliyor. Bundan önce ciddi hiçbir girişim yok. İlginç ve olumlu bir gelişme olarak nitelendiriyorum."

Afişe yasak, misafire dayak

ADANA/Roj- Son zamanlarda yoğunlaşan kayıplar konusunda Adana'da afiş çalışması yapan İHD yöneticileri gözaltına alındı. İHD Merkezi tarafından yasal olarak bastırılan "Kayıplara son, sorumlular yargılansın" afişi, Adana Emniyet Müdürülüğü'ne bağlı ekipler tarafından "izinsiz" olduğu gerekçesiyle engellendi. Aralarında Adana İHD Şube Başkanı Metin Çelik ve yönetim kurulu üyesi Ayfer Güneşer'in bulunduğu toplam 12 kişi gözaltına alındı. 15 Haziran'da Adana 3. Ağır Ceza Mahkemesi'ne çıkarılan İHD'liler serbest bırakıldı. Öte yandan, Gülbahçe Mahalesi'nde 740135 Sokak'ta yapılan baskında, ev sahibi Süleyman Çiftçi, misafirleri İbrahim Çiftçi ve isimleri öğrenilemeyen iki kişi, evin içinde polislerce dövüldü. Süleyman Çiftçi'nin eşi, olayla ilgili şu açıklamayı yaptı: "Önce evin içinde dövdüler. Sonra ellerini zincirle bağlayıp götürdüler. Misafir olarak evde bulunanlar alacaklıydı. Biz evin içinde şaşkına uğradık. 'Neden götürüyorsunuz' dememle beraber bana da tokat-tekme giriştiler. Sabah kalktığımda Cumhuriyet Savcılığı'na bir dilekçe verdiğim ama dilekçemi almadılar. Beni geri çevirdiler. Ben kocamın sağ olup olmadığından endişe ediyorum ."

Bir kahve içimi politika...

Dursun YAPRAK

Çoğunlukla '**Türk kahvesi**' derler ya; aslı '**Şark kahvesi**'dir ve öyle rastgele içilmez. Doğu'nun bir dizi meşgalesinde ve yeme-içme kültüründe görülen törensel hava, kahve içmek bahsinde daha belirgindir.

Kahvenin yanında mutlaka bir bardak su getirilir. İşte incelik sorgusu burada başlar: Su, kahveden önce mi, sonra mı içilecektir?..

Bazıları, '**Telveyi ağızdan atmak için**' kahve bittikten sonra su içileceğini düşünür. Oysa kahve içiminin esaslarını bilen tiryakiler ve damak tadı uzmanları, suyun kahveden önce içilmesini ısrarla önerirler. Niçin mi? Ağızda önceden kalmış tüm tatların silinmesi ve kahvenin tadına varılabilmesi için...

***

Herhalde politika yalnızca sanat değildir; yöntemler bütünlüğüne sahip olması nedeniyle, aynı zamanda bir bilim olduğu da bilinir, söylenir. Ve herhalde '**Kahve içiminde suyun sırası**'ndan daha bariz prensipler bulunur politika uğraşında...

Örneğin, sosyalist literatürde '**Ezen ve ezilen ulus devrimcileri**'nin görevleri, ifadesini **Lenin**'in teorik mülahazalarında bulan prensipler bütünlüğünde çok açıktır. Özetle, enternasyonalizmin yaratılması, yaşatılması ve gönüllü beraberliklerin doğabilmesi için Lenin, ezen ve ezilen ulus devrimcilerinin görevlerini ayrı kalkış noktalarından belirler; örneğin biri ayrılma hakkını, diğeri birliği savunacaktır. Böyle ayrı ve aslında kendi zeminlerinin duygu yoğunluğuna ters halkalar tutulacaktır ki, ilkindeki şovenizm ile ikincisindeki milliyetçiliğe karşı anlamlı ve yararlı sonuçlar elde edilebilsin. Böyle, açılmış bir kitabın ayrı ayrı sayfalarından gelinecektir kitabın orta çizgisine...

İyi de; bu formülasyonu amentü haline getirmek ve giderek hiç bir şey söylememiş ve yapmamış olmak mıdır politika, yoksa her gerçeğe ve olguya indirgemeye, yorumlamaya çalışmak mı?..

***

Muhalif basın üzerindeki yasak ve baskı cenderesi hiç birimizin meçhulu değil. Bundan, hiç şüphe yok ki, çoğu Türk devrimci basını da payını alıyor. Ancak, Kürt basını üzerindeki '**Özel**' şiddet ve uygulama herhalde inkar götürmez.

Toplatmaların çoğu, Kanuni Sultan Süleyman, Fatih Sultan Mehmet gibi Türk sultanlarının bir çok ferman ve beratlarında rahatlıkla kullandığı '**Yurt tanımlaması**'ndan...

Biliyorsunuz; birinci harfi k, ikincisi ü, üçüncüsü r, dördüncüsü d, beşincisi i, altıncısı s, yedincisi t, sekizincisi a ve dokuzuncusu n harflerinden oluşan; başına bazan sonlarındaki nokta ile g, b, d veya k (k gelince hışım daha yoğun!) harfleri gelen ülkemiz adı...

Böyle bilmece gibi kodlamamın nedeni hışımdan kurtulma çabası değil; tarihen ve reel olarak terimin '**Öcü**' olmadığını, herhangi bir terim gibi, kendine ait harflerin yanyana getirilmesiyle kolayca yazılabileceğini göstermek...

Bu terimi Kürt basını çok sık kullanır ve çok sık toplatılır... Bazen de kullanmaz; Kürt basınının kullanması konumuz açısından çok anlamlı da değil. Hatta sorun tam da burada: Şovenizmin '**Lanetlediği**' bu terimi, az önce yinelediğimiz politik prensipler bütünlüğü içinde, daha çok ve asıl olarak Türk devrimci basınının kullanması gerekmez mi?

O ya da başka bir terim ya da istem ya da tutum; asıl olarak '**Ezen ulus**' katında tepki görebilen (**ayrılma hakkı gibi**) bir '**Şey**' ise, bu tepkinin üzerine önce ve yoğun olarak kim gitmeli?..

Hep bağlılığımızı yinelediğimiz Lenin'e göre bu sorunun yanıtı çok açık... Gel gör ki, '**Düşünceye Özgürlük**' kitabıyla, örneğin **İsmail Beşikçi**'nin sözkonusu ibareyi rahatlıkla kullandığı yazısını da imzalama cesareti gösteren (**ve bu doğal, insani protestoyu yaparken kendilerini Leninist olarak tanımlamayan**) 1080 aydın örneği çıkışlar bir yana, durum hiç de içaçıcı değil...

Bir çok önemli ve kısa periyodlu Türk devrimci yayınında bu ibarenin özellikle kullanılmadığına tanık olabiliyoruz... Hatta, eğer gözden kaçıp da girmişse çıkarılabilsin ve o ibareye benzer '**Tehlikeli**' noktalarla temas edilmesin diye, yazılarını avukatlara inceletenler olduğunu da biliyoruz...

***

Oysa, hem de bir çok şey adına, '**Bizde**' değil; '**Oralarda**' çıkması daha önemli...

***

Basit sayılabilir, göze çarpmamış (**ve daha da kötüsü**) düşünülmemiş olabilir; fakat Şeytan'ın saklandığı yerler zaten böyle '**Ayrıntı**'lar değil midir?..

Basın alanı da sözkonusu olsa, işlevler usulüne uygun yürütülmedikçe, politik arenada önceden kalmış tüm tatları toplumların ağzından silebilmek ve içtenlikli kardeşlik taleplerinin tadına varabilmek mümkün olamıyor...

Orta yerde, kahvenin tadına varamamaktan daha beter bir durum olduğu açık değil mi?..

Göç belgeleri suç unsuru sayıldı

HAKKARİ/Roj- Hakkari eski Belediye Başkanı Şükrü Çallı, HADEP Hakkari İl Başkan Yardımcısı Av. Hüseyin Ümit ve Hakkari İHD Şube Başkanı Abdülkerim Demirer gözaltına alındı. Gazetemiz son hazırlıklarını sürdürürken aldığımız bilgilere göre, gözaltı süresi bir hafta uzatıldı. Gözaltı nedeni ise öğrenilemedi.

Aldığımız bilgilere göre, gözaltına alma olayları şöyle gelişti. Hakkari eski Belediye Başkanı Şükrü Çallı ile Av. Hüseyin Ümit, 15 Haziran günü evlerine yapılan baskın sonucu polis tarafından gözaltına alındı. Polis, Av. Ümit'in bürosunda bulunan İHD'ye ait tüm evraklara el koydu. 19 Haziran günü ise, İHD Şube Başkanı Abdülkerim Demirer evinden alındı. Emniyet kuvvetleri, 17 Haziran günü savcılığa başvurarak, sorgu için bir hafta daha süre istedi. Gözaltındaki eski Belediye Başkanı Şükrü Çallı, SHP'den seçildiği belediye başkanlığı görevini sürdürürken, 1993 yılında partisinden istifa ederek DEP'e geçti. Çallı'nın DEP'e geçtikten sonraki görev süresi içinde, belediye binası devlet güçlerince üç kez tarandı.

Binanın arkasında yer alan Kız Meslek Lisesi'ne bomba bırakıldı. Bombanın patlaması sonucu, belediye binasının arka duvarı çatladı, pencere camları tamamen kırıldı. Yine Çallı'nın evinin önünde bulunan kendisine ait bir dozer, kimliği belirlenemeyen kişilerce yakılıp, evi silahla tarandı.

Av. Hüseyin Ümit, en son HADEP İl Başkan Yardımcılığı görevini sürdürüyordu.

İHD Şube Başkanı Abdülkerim Demirer, geçen yıl İHD Genel Kongresi'ne katılmak üzere Ankara'ya giderken Van'da gözaltına alındı ve üzerindeki belgeler tahrip edildi. Demirer, en son Çukurca'dan göç ettirilen köylülerin şikayetlerini içeren belgeler topladı. Bu belgeler, Av. Ümit'in bürosunda bulununca, Demirer tekrar gözaltına alındı.

Uluslararası Af Örgütü Türkiye Masası eski şefi Helmut Oberdiek:

Yalnız değilim

Geçen günlerde Uluslararası Af Örgütü (UAÖ) için araştırma yapan Alman vatandaşı Helmut Oberdiek "istenmeyen kişi" (persona non grata) olarak Türkiye'den sınırdışı edildi. Türk medyasında geniş yankı bulan bu olay hakkında yazarımız A. Davut LAŞER görüştü.

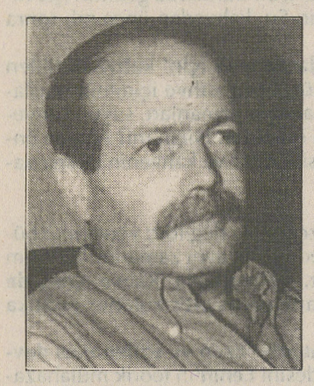

Helmut Oberdiek

-Sınırdışı edilmenize neden olan olay neydi?

-Neden olan her hangi bir olay yok. Neden gönderildiğimi anlıyabilmiş değilim. Beni gözaltına alan memurlar ve başvurduğum tüm merciler, bana sözlü veya yazılı bir açıklamada bulunmadı.

-Belirli bir şüpheniz yok mu. Örneğin Adana'da yaşanan bir olay söz konusu olabilir mi?

-Sanmıyorum. Bu araştırma gezim ilk değildi. Af Örgütü adına 12 kez gittim. 1970'den beri Türkiye'ye gidip geliyorum ve kayda değer bir olay yaşamadım. 1991 ve 1992 yılları arasında İçişleri Bakanlığı'nın izniyle Ankara'da çalıştım. Şimdi, aynı bakanlık açıklanmayan bir nedenle Türkiye'ye girmemi yasaklamış.

Gayri resmi olarak öğrendiğime göre girişim Ağustos 1994'ten beri yasakmış. Fakat ondan sonra üç kez herhangi bir sorunla karşılaşmadan Türkiye'ye giriş yaptım. Geçen eylül ayından beri İsviçreli bir kuruluş için üç haftalık bir araştırma gezisi yapmıştım. Gazetelerde buna ilişkin haberler de çıktı. O zaman da Adana'ya gittim. İHD bürosunda otururken polis orayı basmış ve kimlik kontrolü yaptıktan sonra Adana İHD'yi süresiz kapatmıştı. Onunla ilgili gazete haberlerinde benden de söz edildi, ama kimse beni sınırdışı etmeye kalkmadı.

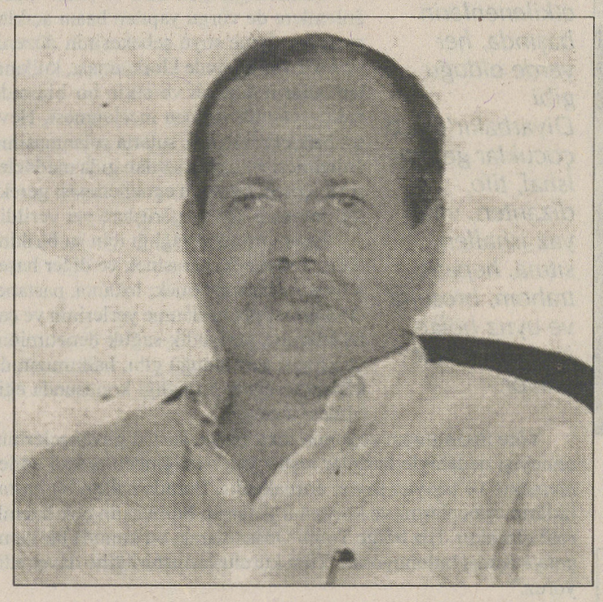

Daha sonra, Kasım 1994'te Almanya'nın Kuzey Ren Westfalya Eyaleti İçişleri Bakanlığı'nda gönderilen bir heyete danışmanlık ve çevirmenlik yaptım ve yine kimse "girişiniz yasak" demedi. Af Örgütü adına araştırma görevi bana verildiğinde adeta "bizde ihlaller araştırılmasın" diye Türkiye'den atıldım. Bildiğiniz gibi Uluslararası Af Örgütü'nde benden sonra Türkiye Masası'nı yöneten Jonathan Sugden Eylül 1994'te vize alamadı ve dolayısıyla yerinde inceleme yapma olanağında yoksun bırakıldı.

-Yeni bir şeyler gizlenmek mi isteniyor?

-Durum biraz bunu gösteriyor. Sorun zaten bir tek Jonathan ile benimle sınırlı değil. Olağanüstü Hal Bölgesi'nde haber alma zorlukları birkaç yıldan beri biliniyor. Yerli ve yabancı gazetecilerin bölgede çalışma koşulları kalmamış sayılır. Belki bu yüzden son zamanda orada gazeteci cinayetleri azalmıştır. Buna rağmen savaş bölgesine gidip haber yapmaya çalışan yabancılar sadece engellenmekle kalmayıp geçen yıldan beri sınırdışı edilme işlemine tabii tutuluyor.

Newroz 1994'te Diyarbakır ve yöresinde film çalışmaları yapan Michael Enger, Peter Weymar ile tercümanları olan Corinna Guttstadt yakılmış bir köyde gözaltına alınıp gözleri bağlandıktan sonra öldürme tehditleri içeren hakaretler altında 8 saatten daha uzun bir süre dağlarda dolaştırılmışlardır. Ondan sonra Michael Enger'in Türkiye'ye girişi yasaklanmıştı. 8 Aralık tarihinde DEP milletvekillerinin duruşmasına gelen Michael Enger ve beraberindeki televizyoncular aynı gün Almanya'ya döndükleri için sınırdışı edilmekten kurtuldular. Ancak ağustos ayında Mersin'de gazetecilik yapmaya başlayan Corinna Guttastadt geçen şubat ayında İzmir'den sınırdışı edildi. Mersin'de kalan Tayfun (7) ile Canan Tavga (3) adlı çocuklarına haftalar sonra özel bir izinle ancak kavuşabildi.

İsveçli televizyoncular Leid Nilson, Leid Hedmann ile Irak asıllı Gorkil Saidzerava Konya'nın Kulu ilçesinden sınırdışı edildiler. Daha başka olaylar var, ama bu örneklerle yabancı gözlemcilerden bir şeylerin saklanmaya çalışıldığını anlamak mümkün.

-Giriş yasağının kaldırılmasına yönelik girişimleriniz var galiba. Yasak kalkarsa, insan hakları ihlallerini araştırmak için tekrar Türkiye'ye gitmek ister misiniz?

-Hemen. Zaten orada çok daha zor koşullarda aynı alanda uğraş veren dostlarıma nerede olursam olayım destek vermek istiyorum. Örneğin son gelişimimde maalesef karşılaşamadığım Av. Eren Keskin aynı alanda faaliyet yürütüp benden daha büyük "suç" işlemediği halde "terörist" damgasıyla yeni tahliye olan ve birlikte yeni bir düzen kurmaya çalıştığı kocasından, yani özgürlüğünden yoksun bırakılmıştır. Kısacası haksızlığa uğrayan bir tek ben değilim, hatta bana yapılanlar diğerlerinin yanında bir hiç sayılır.

Kendini bulmak

Orhan PALA

Siyasal kurumlar tıpkı canlı organizmalar gibidir. Oluşturulurlar, geliştirilirler ve misyonlarını tamamladıklarında ise ya "tasfiye edilirler" ya da "sistemleri tıkanır" ve tarihsel süreç içerisinde erirler. Siyasal kurumların yaşam bulması, toplum ve toplumu oluşturan bireylerin taleplerine cevap verebildiği ölçüde olur. Yani herkesin yaşama hakkı, verebildiği mücadele kadardır.

Biraz gerilere gidilirse, HEP'in ilk oluşumunda böylesi bir sürece denk düştüğü görülür. SHP'deki ırkçı politikaların tamamıyla su yüzüne çıkması, Kürt tabanını ve milletvekillerini yeni bir arayış içerisine soktu. Türkiye'de legal parti tecrübeleri olmadıkları halde HEP'i kurdular.

Partinin ilk kuruluşundaki misyonu ve gelişimi aynı yönde olmadı. Partiyi oluşturan her kesimin hesapları farklı idi. Biraz irdelediğimizde ilk etapta Özal, SHP'nin bölünmesi için, HEP'e özel yasalarla hazine yardımı verdirdi. Böylece bir taraftan Kürt tabanını kontrol altına almış olacak, bir taraftan da solu bölecekti. PKK ise, ilk etapta bu partinin kendilerine alternatif olarak oluşturulduğunu iddia etti. Ama tüm bunlara rağmen, Türkiye siyasetinde bir boşluk vardı. Bu boşluğu birileri doldurmak zorunda idi.

Ve nihayetinde HEP, DEP'i, DEP ise HADEP'i doğurdu. En son doğan çocuk konumunda olan HADEP biraz sakat doğmuşa benziyor. Çünkü en gelişmiş ve tecrübeli olması gereken HADEP'dir. Gelişmeler karşısında adım atamaz duruma düştü. Alternatif üretememeye başladı. Yani diğer bir deyimle suya, sabuna dokunmadan yaşamaya çalışıyor. Artık bir yol ayırımına girmek zorunda, kimlik bunalımından kendisini kurtarmak durumunda.

Programsal olarak, golabal bazı söylemlerle Türkiye partisi olmayı hedeflemesine rağmen, fiilen Kürt partisini oynuyor. Yani "Türkçe'nin, Kürtçe'sini" konuşmaya çalışıyor. Böyle olunca da sazı ayrı, sözü ayrı oluyor. Programda global olarak değindiği Türkiye partisi de olsa, fiili olarak oynadığı Kürt partisi de olsa artık ülke koşullarında somut önerilerini, topluma sormak zorundadır.

Eğer bundan kaçınırsa, bu durumda partinin bilerek muğlaklığı yaşamak istediği anlamına gelir. Böyle olunca da demek ki tarihsel misyonunu tamamlamak sürecine girmek istiyor. Ama bence böyle olmamalı. HADEP bir yol ayırımına girebilir. Fakat muğlaklığı seçmek yerine, kendisini kimlik bunalımından kurtarmaya çalışmalı.

Ya Türkiye partisi söylemini güçlendirerek, Türkiye'nin iç ve dış sorunlarını somut bir şekilde ortaya koyup, çözüm önerilerini topluma sunmalı, ya da oynadığı Kürt partisi rolünü kabullenerek pratiğine göre teorisini üretmeye çalışmalı.

Ama görünen kadarıyla, tabanda, fiili olarak çalışmalarını önerileriyle güçlendirmesi yönündeki düşünceler daha ağır basmakta. Eğer bu boşlukta HADEP tarafından doldurulmazsa başka oluşumlar tarafından doldurulması kaçınılmazdır. Çünkü tarih hiçbir zaman boşluğu götürmez.

Kürt Demokratik Platformu'nun İstanbul toplantısı yapıldı

Elçi: Legal boşluğu dolduracağız

Haber Merkezi- Kamuoyuna 14 Nisan 1994'te yapılan Ankara toplantısı ile kendini tanıtan Kürt Demokratik Platformu, daha önce gerçekleştirdiği Adana toplantısının bir benzerini 18 Haziran günü İstanbul Zafer Sineması'nda yaptı.

Daha çok aydın kesimin katıldığı parti programı tanıtım dinletisinde, Nazif Kaleli ve Şeraffettin Elçi birer konuşma yaptı. Konuşmacılar kurulması düşünülen KDP'nin programını kamuoyuna tanıtmak istediklerini belirtti. Önce Nazif Kaleli söz aldı. "Kürt-Türk tarihine bakıldığında tarih içinde hep birliktelik içinde kalındığını ve hatta bu tarihsel birlikteliğin Amasya Tamimin'de dahi Atatürk tarafından yeniden teyit edildiğini görürüz. Fakat yeni kurulan Türkiye devleti buna uygun davranmadı ve devlet iki halkın ortaklığını içeren bir rejime kavuşturulmadı. Tarihsel ortaklığın düzeltilmemesi, Kürt halkının haklarının gasbı 70 yıldır ortaya çıkan temel sorunlarımızın kaynağı olmuştur" şeklinde konuştu. Kaleli, güncel sorunları da ele aldı. "Bugün Türkiye'de üç önemli sorun bulunmaktadır. Kürt sorunu, demokrasi sorunu ve ekonomik sorun. Kürt sorunu bu sorunlar arasında hasta Türkiye'nin en yüksek tansiyonu ve en merkezi sorunudur" dedi.

KDP'nin mevcut legal, illegal Kürt örgüt ve çevreleri arasında siyasette barışçıl, legal boşluğu dolduran tek hareket olduğu iddiasında bulunarak konuşmasını tamamladı.

Siyasi sürece müdahale

Kamuoyunca KDP'nin sözcüsü olarak kabul gören eski Bayındırlık Bakanı Şeraffettin Elçi ise, konuşmasında şunlara dikkat çekti: "Bugün devlet iyi yönetilmiyor. Bu durumu devleti yönetenler de söylemektedir. İşte biz bu siyasi sürece böylesi bir dönemde müdahale etmek istiyoruz. Siyasetteki amacımız, halkın özgür iradesinin temsil edildiği bir demokrasinin oluşturulmasıdır. MGK eğer varlığını sürdürecekse sivil yönetimin denetiminde olmalıdır."

Elçi ayrıca, dinin devlet yönetiminden çıkarılmasını ve dini cemaatlerin dini konularda serbest olması gerektiğini söyledi. Kürt sorununu daha çok bölgesel bir sorun olarak ele alan Elçi, konuşmasında özellikle OHAL sorunlarına değindi ve "OHAL'in görevine son verilmesi gerektiğini söylüyoruz" dedi.

Elçi, ayrıca köy koruculuğunun Kürdü Kürde kırdırma siyaseti olduğunu, koruculuk sisteminin kaldırılmasını savundu. İktisadi sorunlara değinirken ise,"Bugün mevcut iktisadi krizin nedeni Kürt sorunudur. Devlet bu sorunu bastırmak için 400 trilyonunu silaha yatırmıştır. Bu yatırımlar iktisadi alanlara değil de askeri alanlara yapılmaya devam edildikçe iktisadi kriz de devam edecektir" dedi.

Türk için hak olan Kürt için de haktır

Konuşmasında sık-sık tarihsel değerlendirmelerde de bulunan Elçi, Türkler için hak olanın, Kürtler için de bir hak olduğunu belirtti. "Biz bu devleti bölmek için değil, yönetimine ortak olmak için çaba sarfediyoruz, ancak bunların sağlanması için öncelikle güven gereklidir. Kürt sorunu bilek güreşi tarzında da ele alınamaz. Bu taktirde taraflardan biri yenik düşecek ve incinecektir. İncinen taraf ise hasmına düşmanlık besliyecektir. Bu siyasetin doğru olmadığı görülmüştür, terk edilmelidir. Biz tüm çatışmayı benimseyen siyasetlerin karşısında olduk, olmaya da devam edeceğiz" dedi. Elçi, devletin yapması gerekenleri şu başlıklar altında topladı: "Devlet asimilasyon politikasından vaz geçmelidir. Özgür ve demokratik bir ortam hazırlanmalıdır. Kürt realitesi resmen kabul edilmelidir. Kürtlerin örgütlenme haklarına izin verilmelidir. Kürt halkına verilen eğitim Kürt diliyle yapılmadır." Salonda elektiriklerin kesilmesi yüzünden, tartışma ve soru-yanıt bölümüne geçilmeden toplantı bitirilmek zorunda kalındı.

KDP sözcüsü Şerafettin ELÇİ

Alman devleti savaşa ortak

Ümit ZAFER

Newroz Komitesi, Almanya'nın Fulda şehrinde 17 Haziran'da bir panel düzenledi. Panele Kawa, PDS (Alman Demokratik Sosyalist Partisi) temsilcileri, Medico Internatinal ile birlikte çalışan Martina Maisch, Christion Schaeflien, Heidi Cankisch ve Roj gazetesinin Almanya sorumlusu katıldı.

Newroz Komitesi, 1995'te Dersim, Diyarbakır, Mardin, Urfa illerinin çeşitli yerlerinde incelemelerde bulunmuştu. Komite üyeleri, Kürt halkının durumunu bizzat yerinde görmek istedikleri için yaptıkları incelemelerde, Türk devletinin Kürt halkına karşı amansızca ve düşmanca savaş yürüttüğünü, bu savaşta 2 bin 500 köyün tamamen boşaltıldığı, yakıldığı, yıkıldığı ve köylüleri yerinden zorla göç ettirmeye mahkum edildiğini tespit ettiklerini belirtiler. Komite üyeleri, kendilerinin bölgedeki incelemeleri sırasında defalarca gözaltına alındıklarını, sürekli halkla ilişkilerini engellemek için sivil polis ve MİT tarafından takip edildiklerini, çektikleri fotoğraf ve filmlere polis tarafından el konulduğunu , OHAL görevlileri tarafından zorla Diyarbakır'dan İstanbul'a ve oradan da Almanya'ya gönderildiklerini belirttiler. Komite üyeleri, Türkiye'de gazetecilerin yaşamlarının her zaman tehlike olduğunu da vurguladılar.

Alman devletinin Kürtlere karşı olumsuz tavır içinde olduğunu ifade eden komite üyeleri, Alman devletinin son yıllarda tekrar yayılma ve saldırganlık için hazırlıklar yaptığını, yabancı düşmanlarına pirim verdiğini, halen Türk devletine gizliden silah sevkiyatı yaptığını, bu nedenle Kürt coğrafyasındaki savaşa suç ortağı olduğuna da dikkat çektiler.

Olağanüstü Hal'in uzatılmasına sessiz kalan 'Muhalif' CHP'lilerin yeni sloganı

'Küba? Si!.. Kürtler? No!..'

Haber Merkezi- Olağanüstü Hal'in artık sayısı bile unutulan uzatma turlarının bir yenisinin gündeme geldiği geçtiğimiz hafta içinde, kendilerini 'Sol' olarak nitelendiren 'Muhalif' 40 CHP'li parlamenterin Küba'ya destek için ABD Başkanı Bill Clinton'a mektup yazmaları, tebessümlere neden oldu. Organizatörlüğünü Salman Kaya'nın yaptığı 'ABD'ye protesto mektubunda CHP'li parlamenterler, "Küba'ya ambargo uygulamasına son verilmesini" istediler. Kürt çevreleri, "Dayanışma göstermek için o kadar uzağa giden ve çok zor savaş koşulları ortamında bulunan Kürt halkını görmezden gelen" sözkonusu parlamenterlerin dikkatini 'Ambargo' uygulanan Kürt kasaba ve köylerine çekerken, sözkonusu parlamenterlerin "Küba'ya destek şovu"nu Hipermetropluk ve pişkinlik" olarak nitelediler.

Çiller-Çetin koalisyonu öncekiler gibi, MGK kararı doğrultusunda Kürt halkını yine OHAL çemberine alacak

Halis ve Algan Hacaloğlu ise bu tutuma tepkilerini dile getirdiler. Ancak, 'Muhalif' bakanların demeçlerinin satır aralarında 'İmzalamayacağız' kararlılığı değil; 'Tartıştıktan sonra imzalayacağız' neticesi okunuyordu. 'Muhalif' bakanlar, "Kararnameyi gözü kapalı imzalamayacaklarını" belirterek, gerekçeleri öğrendikten sonra 'Gözü açık' imzalayacakları mesajını veriyorlardı.

Bu durum, 'Milletvekili iken hayır diyen elin, bakan olunca 'Evet'e imza attığını' gösterirken, 'Muhalif'lerin niteliğini de gündeme getiriyordu. Öte yandan, 'Hayır' diyen milletvekillerinin partilerinden kopamamaları da 'İçtensizliğin tipik bir göstergesi' olarak yorumlanmaya devam ediliyor.

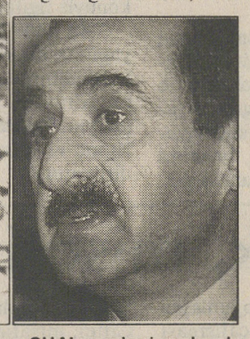

Bu arada, kimi uzatma dönemlerinde kimi illerin OHAL kapsamı dışında tutulması da, Kürt çevrelerince 'Yanıltma' olarak değerlendiriliyor. Bu günlerde Adıyaman'ın kapsam dışına alınması ve CHP'nin 'Yavaş yavaş kapsam alanını daraltıyoruz' propagandasını yapması bekleniyor. Oysa ilgililer, OHAL kapsamından çıkarılan illerin, yasada "Mücavir iller" olarak anıldığını ve bu statünün pratikte farklı olmadığını ifade ediyorlar.

OHAL olağanlaştı

Kürt bölgelerinin çoğunda, 1979'dan sonra uygulanan ve 1986'ya kadar devam eden sıkıyönetim uygulaması yerine devreye konulan "Olağanüstü Hal" uygulamasının uzatılması yine gündemde. 1991 yılında işbaşına gelen DYP-SHP koalisyon protokolünde ve sonrası hükümet değişimlerinde "En kısa zamanda kaldırılacağı" vaad edilen OHAL, bizzat kaldıracaklarını söyleyenler tarafından uzatılmaya devam ediliyor. Her seferinde "Bu kez son" denilen uzatmaların sonu gelmezken, "OHAL'e son vermeye kararlı" görüntüsü vermeye çalışan CHP, her uzatma kararına imza atmaktan geri durmuyor. Hikmet Çetin, geçtiğimiz hafta "MGK tartışmasını yeterli bulduğunu" açıklayarak, CHP grubuyla ve hatta kendi bakanlarıyla görüşmeksizin ilgili kararnameye peşin imza attı. CHP'li bakanlar Ercan Karakaş, Ziya

Birleşmiş sosyalistlerde başkan ayrılığı

İlk kurultayını tamamlayan BSP, Sadun Aren'in yeniden Genel Başkanlığa seçilmesiyle, fazlaca yeni olmayan bir döneme girmiş gözüküyor. Kongre öncesi olduğu gibi, sonrasında da 'Aren sorunu' tartışılacağa benziyor. Kurultayda Aren'in karşısına aday olarak çıkan Fatma İrier'le görüştük.

Haber Merkezi- Geçtiğimiz hafta birinci olağan kurultayını yapan Birleşik Sosyalist Parti'nin (BSP) başına yine Sadun Aren geçti ve böylece 'Aren sorunu', kaldığı yerden tartışılmaya başlandı. Aren'i "sosyalist bir partiye uygun" görmeyen ve başını 'Emek' grubunun çektiği delegeler, Fatma İrier'i son anda aday göstererek tutumlarını ilan ettiler. 18 Haziran günü yapılan 1. Olağan BSP Kurultayı'nda Aren, 560 delegenin 304'den oy alırken, İrier 140 oy aldı.

BSP'nin kuruluşundan hemen sonra parti içinde yaygınlaşan "Aren'le bu iş yürümez" eğiliminin niçin sandıkta somutluk kazanmadığı sorusuna "Parti içi dengeler" yanıtı veriliyor. BSP kaynakları, parti tabanında beğeni toplayamayan Aren'in, SBP ve bir kısım 'Kurtuluşcular'ın oylarıyla seçildiğini ifade ediyor.

Fakat Emek ve Sosyalist Politika gibi grublar, Aren'e karşı açık tutumlarını sürdürüyor. Bu kesimlerin başkan adayı Fatma İrier, yaptığımız görüşmede, "sorun devam edecek" dedi.

İrier: Aren uygun değil

Sizi başkan adayı olmaya iten nedenler neydi?

- Sadun Aren'in başkan olmasını istememiştik. Aren sosyalist bir partiye uygun değildir. Daha önceleri BSA (Birleşik Sosyalist Alternatif) döneminde de BSP'nin sosyalist, militan bir üslubu tutturacak bir parti olması için Aren'e onay vermemiştik. Durum böyle olmasına rağmen bir genel başkanlık krizi yaratmak istemedik. BSP'de kongre öncesi Sadun Aren'in aday olarak çıkması, bir başkanlık sorununun olacağını ortaya çıkardı. Bunun için de yeni bir başkan adayının olması gerektiğine inandık. Başkan adaylığını kabul etmemin nedenlerinden biri, partinin geçmişe nazaran siyasi tarzının değişmesi gerektiğiydi. İçe dönük bir faaliyet yoktu. Partide yenilenme amacıyla, her şeyin aşağıdan yukarıya doğru yenilenmesi gerektiği düşüncesiyle adaylığımı koydum. Diğer neden ise, sınıf hareketiyle sosyalizmi birleştirecek bir tarz uygulanmalıydı. Basında daha önce de Sadun Aren'in demeçlerine katılmadığımızı belirttik.

Kongreden çok önce galiba 'Sadun Aren başkan seçilmez' eğilimi yaygındı. Ama seçildi?

– SBP grubunun Sadun'Aren'in seçilmesini prestij meselesi olarak görmesi, başka aday istememesi ve Kurtuluş grubunun bir kısmının destek vermesi sonucu oldu bu.

BSP'de genel başkanlık sorunu devam ediyor diyebilir misiniz?

– Bu sorun devam edecek gibi görünüyor. Aren, mutabakatla seçilmiş bir genel başkan değil. Bu konuda rahat çalışamaz.

Günlerce iş bırakıp, sokakları dolduran yüz binlerce memur muhatap bulamadı

Ankara kör ve sağır

KÇSKK, 19 Haziran'dan itibaren, Türkiye çapında örgütlü bulunduğu tüm iş yerlerinde iş bırakma kararı aldı. Sürekli iş bırakma eylemine katılım, 21 Haziran'da doruğa ulaştı ve tüm memurların yüzde 80'ni direnişe geçti. Aynı gün, TBMM'de anayasa değişiklik taslağı görüşülüyordu. Memurlara sendika hakkı verilmesiyle ilgili 3. madde ile grev ve lokavt hakkını düzenleyen 5. maddeyle ilgili değişiklik önerileri kabul edilmedi.

Aysel SAĞIR
Fırat YILMAZ

İSTANBUL- Ankara'da 15-16 Haziran'da iki günlük oturma eylemiyle başlayan KÇSKK'nun sürekli eylem programı, 17 Haziran'da Türkiye genelinde kamu çalışanlarının Ankara'ya kitlesel girişiyle devam etti. 18 Haziran'da da sürdürülen eylemler sonuç vermedi. KÇSKK bunun üzerine, 19 Haziran'dan itibaren, Türkiye çapında örgütlü bulunduğu tüm iş yerlerinde iş bırakma kararı aldı. Sürekli iş bırakma eylemine katılım, 21 Haziran'da doruğa ulaştı ve tüm memurların yüzde 80'ni direnişteydi. Aynı gün, TBMM'de anayasa değişiklik taslağı görüşülüyordu. Memurlara sendika hakkı verilmesiyle ilgili 3. madde ile grev ve lokavt hakkını düzenleyen 5. maddeyle ilgili değişiklik önerileri kabul edilmedi.

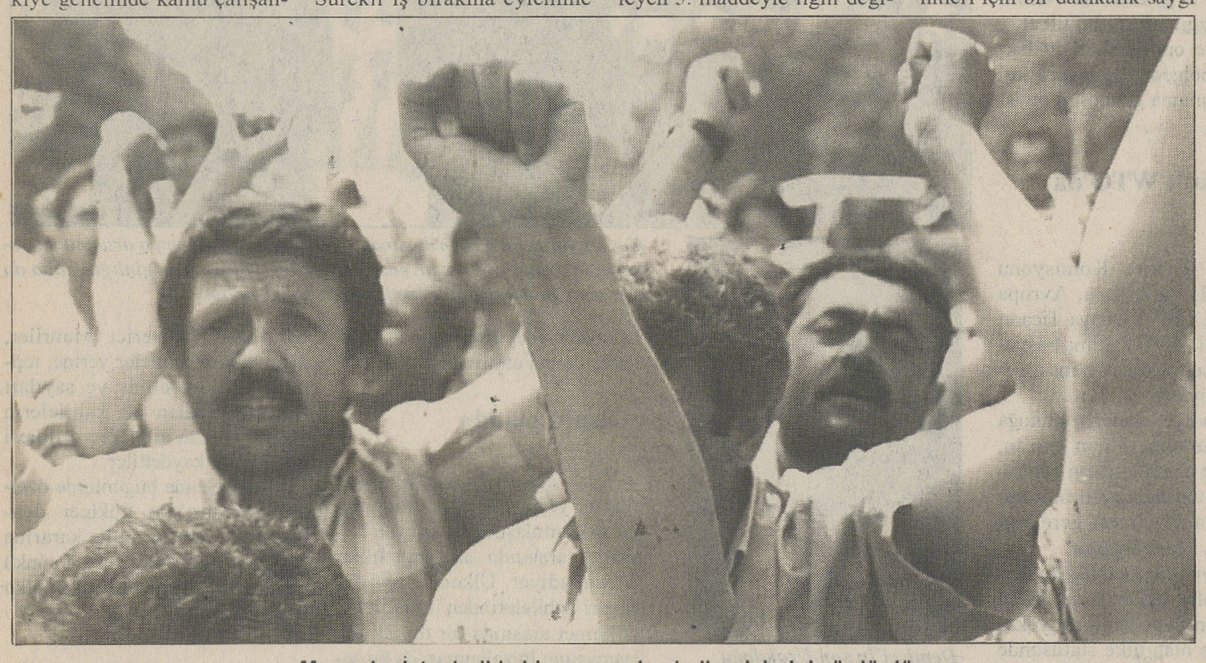

Memurlar İstanbul'da biraraya gelerek direnişlerini sürdürdü.

'Gemileri yaktık'

15 Haziran'da Yüksel Caddesi'nde bulunan İnsan Hakları Anıtı'nın önünde toplanan kamu emekçileri, devrim şehitleri için bir dakikalık saygı duruşunda bulundu. Saygı duruşundan sonra, "Susma Sustukça Sıra Sana Gelecek!", "Geliyor Geliyor Genel Genel Grev Geliyor!", "Kirli Savaşa Hayır!" gibi sloganlar atarak Güven Park'a doğru yürüyüşe geçildi. Geceyi burada geçiren kamu emekçileri, 17 Haziran'da yüz binleri aşan bir kitleyle alanlara taştı. Kızılay Meydanı'nı işgal eden kitle, davullu zurnalı halaylı türkülü hükümeti protesto etti.

Kararlı ve coşkulu yüzbinler, her şeye rağmen sonuç almak için Ankara'daydı. Türkiye'nin dört bir tarafından gelen memurlar, yürütmede bulunan 5 temsilcinin, kendi adlarına vereceği yanıtı bekliyorlardı. Temsilciler Ener-Sen'den Güven Gerçek, Eğitim-Sen'den Yıldırım Kaya, Yapı Yol-Sen'den Cengiz Faydalı, Haber-Sen'den İsmail Çınar ve BTS'den Orhan Altuğ görüşme yaptıkları Başbakan Yardımcısı Hikmet Çetin'in "hükümet adına değil CHP adına sizinle görüşüyorum" tavrıyla karşılaştılar. 18 Haziran'daki Hikmet Çetin'le 5 temsilci arasındaki görüşme de sonuç veremeyince, memurlar bunun üzerine kendilerini kabul etmesi için Başbakan'a saat 18.00'e kadar süre verdiler. Ancak Başbakanlık'tan da bir cevap gelmedi.

İzmir, memurların iş bırakma eylemiyle hareketli günler yaşadı.

Meclis'e yürüyelim

Memur kitlesi, kendilerini hükümet adına muhatap almayan CHP Genel Başkanı ve Başbakan Yardımcısı Hikmet Çetin'le görüşme yapılmasını onaylamadı. Bu yüzden taban ve temsilciler arasında bir gerilim ve kopukluk yaşandı. Taban kızgındı,"temsilciler hata yapıyor"du. Ankara'yı taşıran eylemci memurlar, hükümet bir yana, temsilcilerinin de somut gelişmeler konusunda kendilerine kulak tıkamasına tepki gösterdi. KÇSKK Dönem Sözcüsü Eğitim-Sen Genel Başkanı Yıldırım Kaya, görüşmelerden sonra bir açıklama yaptı. Kaya, "Grevli toplu sözleşmeli sendikal hakkımızla ilgili bizi yönetemeyenlerden hiçbir yanıt gelmemiştir. 15-18 Haziran'da önümüze koymuş olduğumuz takvimde, üç ayağımız vardı. Birincisi sendika yöneticilerinin oturma eylemi yapmasıydı. İkincisi tüm Türkiye'den kamu emekçilerinin Ankara'da oturma eylemi yapmasıydı. Üçüncüsü ise üretimden gelen gücümüzü kullanarak Türkiye'de hayatı durdurmaktı. Şimdi bunların iki ayağını tamamladık. Son ayağımız olan genel grevdir. Salı gününden itibaren tüm Türkiye'de hayatı durduracağız" açıklamasını yaptı.

Ankara'daki eylemin pazartesi gününe kadar sürdürülmesinde ısrar eden kitle, Türk-İş Genel Başkanı Bayram Meral'i yuhalamakla yetinmeyip, tepkisini kendi yürütme üyelerine de yansıttı.

İstanbul, Diyarbakır,İzmir

19 Haziran'da İstanbul, İzmir, Zonguldak, Adana, Diyarbakır ve İzmit'te başlayan iş bırakma eylemleri gece de oturma eylemiyle devam etti. 21 Haziran'da İstanbul'da bulundukları işkollarında saat 11.00'de yürüyüşe başlayan memurlar saat 12.00'de Sultanahmet'te biraraya geldiler. Burada yapılan basın açıklamasından sonra, Eminönü iskelesine kadar yürüyerek motorlarla Kadıköy'e geçtiler. Kadıköy İskele Meydanı'nda bir önceki geceden beri oturma eylemi yapan memurların yanına ulaşan yürüyüşçüler de oturma eylemine katıldılar.

İzmir'de, 20 Haziran'da 50 kişilik işçi ve memur kitlesi, öğle saatlerinden itibaren Konak Meydanı'nda oturma eylemi başlattı. Öğle saatlerinde başlayan oturma eylemi, saat 19.00'a kadar sürdü. Daha sonra 21 Haziran'da işçi ve memurların bulundukları yerlerden Konak Meydanı'na yürüyüşüyle devam eden eylem, yapılan basın açıklamasıyla son buldu.

Diyarbakır'da da 20 Haziran'da her sendika şubesi, kendi iş yerinde iş bırakma eylemi gerçekleştirdi. Eyleme katılan 11 sendika şubesinden Tüm Haber-Sen, Maliye-Ben, BTS,Sosyal-Sen ve Eğitim-Sen işkollarında çalışanlar yüzde 100'lük bir katılımla işi durdururken, Tüm Sağlık-Sen, Tüm Tek-Sen, Yapı Yol Sen ve Tüm Bel-Sen de örgütlü oldukları işkollarında kısmen iş bıraktı.

Tüm iş yerlerinde davul-zurna çalarak, halaylar çekerek, iş bırakma eylemini coşkulu bir şekilde sürdüren memurlara, polis müdahele etti. Davul, zurna çalınması yasaklandı. Basının fotoğraf çekmesine ve sendikacılarla görüşmesine izin verilmedi.

'Mücadeleyi bırakmayacağız'

İstanbul Kamu Çalışanları Sendikalar Platformu 21 Haziran'da yaptığı açıklamada hükümeti eleştirdi. Ankara'da Kızılay Meydanı'nda süren iki günlük hak alma eylemine sermaye ve iktidarın kör ve sağır kaldığını vurgulayan Platform temsilcileri, "iktidar, içinde bulunduğu, tarihin en büyük bunalımını aşmak için bizlere, tüm emekçi halka saldırıyor. Halkımızı Sunni-Alevi, Kürt-Türk, laik/anti-laik diye bölmeye çalışan propaganda ve oyunlara gelmemeliyiz" dedi.

Toplu iş sözleşmesi ve grev hakkından yoksun sendika yasa taslağını kabul etmeyeceklerini belirten platform temsilcileri, "ya, bu yasa taslağının bizim haklarımızı yok sayan, bizi ücretli köleliğe ebediyen mahkum eden tarzda çıkmasına boyun eğeceğiz,ya da, grev ve toplu iş sözleşmesi hakkını koparıncaya kadar ücretli kölelik düzenini değiştirinceye kadar mücadeleyi bırakmayacağız" dedi.

Katılımcılardan Ankara eylem kritiği

Önderlik sorunu yaşandı

Tüm Bel-Sen 1no'lu Şube Sekreteri Şeyhmuz Erol, Ankara'daki eylemin sonuç vermemesinin önderlik sorunundan kaynaklandığını belirtti. Ankara eylemini Türkiye'de dönüm noktası olabilecek bir hareket olarak nitelendiren Erol, "Türkiye'de görülmemiş bir şey yaşandı. Hükümet bizi muhatap almadı. Bütün sorun önderlikten kaynaklandı. Önderlik olsaydı, kitlenin isteği yerine getirilir ve bu hareket pazartesi gününe taşınırdı. Pazartesi kalsaydık muhatap olacağımız kişiler ayağımıza gelirdi" dedi. Erol, yüzbinlerin sonuç alamadan geri dönmelerini temsilcilerin taviz vermesi olarak nitelendirdi.

Gerçekleri daha iyi gördük

Ankara eyleminin sonuçsuz kalmasına rağmen kendilerine çok şey kazandırdığını vurgulayan Tüm Sağlık-Sen üyesi Fidan Sarıer, basının ve devletin tutumu sonucu bazı gerçekleri daha iyi gördüklerini söyledi. Sarıer, "Ankara eylemi bir kayıp olarak görülmemeli. Bize çok şey kazandırdı. 5 yürütme temsilcisi, kitlenin Meclis'e yürümek istemesine rağmen tabanın bu isteğine kulak tıkadı. Yüz binlerin sesinin bazı gazetelerde, televizyon kanallarında yer almaması emekçilere yönelik tavrın ne olduğunu gösterdi. Ama buna rağmen uluslararası işçi kuruluşları ve basın bize destek verdi" dedi.

SEK yine özelleştirme labirentinde

Haber Merkezi- SEK-Süt Endüstrisi A.Ş. satışa çıkarıldı. Öz Gıda-İş Sendikası ise, SEK'i yaşatmak için girişimlere başladı. Sendika Turem Tesisleri'nde 24 Haziran'da organize ettiği toplantıya sivil toplum örgütlerini, Tarım Bakanlığı'nı, Özelleştirme İdaresi Başkanlığı ve SEK Genel Müdürlüğü yetkililerini davet etti.

SEK-Süt Endüstrisi'nin Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'nca bir kez daha ihaleye çıkarıldığına dikkat çeken Öz Gıda-İş yetkilileri, "kurumun gerçek sahipleri olan çalışanların, besicilerin, satıcıların ve tüketicilerin kararları bilindiği halde, sürdürülen bu ısrarın bir kez daha önüne geçmek, öncelikle SEK ile doğrudan bağı olan sivil toplum örgütlerine düşmektedir. Tüm mesleki sivil toplum örgütlerini, Pankobirlik gibi tarımdan sanayiye geçişe öncülük eden kooperatif güçbirliklerini, ortak tavır belirlenmesi amacıyla toplantıya çağırıyoruz" dedi.

Özelleştirmenin arkası

SEK'in satışının sonuç vermeyeceğini vurgulayıp, ihalenin mantığının satış anında telaffuz edilecek bedellere göre hazırlandığına dikkat çeken Öz Gıda-İş yetkilileri şöyle dedi:

"Özelleştirmenin vazgeçilmez hedefi, SEK'i yaşatmak ve büyütmek olmalıdır. Bu durumda, kıdem tazminatları, üretim sürecindeki KDV ve kurumlar vergisi gibi kamunun diğer kazançları yok gösterilmeye çalışılmaktadır. SEK'in yaşatılmasının; göç, gelir dağılımı dengesi, işsizlik gibi sayısız sosyal yönleri bilnçli biçimde gözden kaçırılmak istenmektedir."

Patron istedi jandarma saldırdı

Haber Merkezi- İstanbul Tuzla Deri Organize Sanayi Bölgesi'nde kurulu Cihangir Deri Fabrikası'nın önü 18 Haziran'da şiddete sahne oldu. Fabrika önünde yaklaşık yedi aydır direnişte bulunan işçilere, İl Jandarma Kumandanı'nın yönetimindeki jandarma birlikleri ve silahlı siviller saldırdı. Deri-İş Sendikası, konuyla ilgili şu açıklamayı yaptı: "Sabah 07.00 sularında fabrika önüne gelen güvenlik güçleri, tamamıyle işverenin ve işveren sendikasının istekleri doğrultusunda hareket ederek, fabrika dışında kurulu bulunan işçilerimizin barınma çadırlarını söküp atmışlar, çadırda bulunan kadın üyelerimizi tartaklamışlar. Çadırlarda bulunan sendikamıza ait malzemelere el koymuşlar. Güvenlik güçleri Cihangir işverenini koruyarak, işverenin fabrikadan yedi kamyon mal çıkarmasını sağladı."

İl Jandarma Kumandanı'nın emir ve komutasında geliştirilen saldırıyı değerlendiren sendika yetkilileri, "hareket tamamıyla işveren yanlısı bir harekettir. Güvenlik güçlerinin bu yanlı hareketini ve işverenin güvenlik güçlerini kullanma çabalarını protesto etmek için Tuzla'da bulunan 100 fabrikada 3 bine yakın işçimiz bugünden itibaren işi bırakmışlardır. İş bırakma eylemi Cihangir işvereni yasadışı lokavtı kaldırılıncaya kadar ve güvenlik güçleri tarafsız hareket edinceye kadar devam edecektir.

Sendikamız Cihangir Deri Fabrikası'nda 1994 Aralık ayından önce örgütlenmiş ve fabrikada bulunan 56 işçiyi üye yapmıştır" dedi.

Yasadışı lokavt

Yasadışı lokavtın kurbanı olan Deri-İş sendikasının 56 üyesi, 5 Aralık'tan bu yana, fabrika dışında kurdukları çadırlarda yeniden işe dönmeyi bekliyor. İşverenin yasadışı lokavtına yedi ay boyunca, hem işveren sendikası hem de güvenlik güçlerinin seyirci kaldığına dikkat çeken sendikacılar, "Yedi ay boyunca aç-susuz işe dönüş için bekleyen bu üyelerimiz, anayasal ve yasal haklarını kullanmaktan başka bir suç işlememişlerdir. Güvenlik güçleri işveren yanlısı tutumunu terk ederek hakkın ve yasaların koruyucusu olmalıdır. İşveren, yasadışı lokavtı bir an evvel kaldırarak üyelerimize iş başı vermeli, yasal ve anayasal haklarını tanımalıdır" dedi.

İşportacılar direnişte

Ali ACAR

Belediyenin şehir dışında belirlediği yere gitmek istemeyen işportacılarla belediye zabıtaları arasında bir haftadır çekişmeler yaşanıyor. Belediye başkanı ile görüşmek isteyen işportacılar, polis tarafından engellenirken, iki işportacı gözaltına alındı.

VAN/Roj- Çoğunluğunu göç ettirilen köylülerin oluşturduğu 9 bin dolayındaki işportacı, belediye tarafından şehir dışına çıkartılmak istenince direnişe geçti. Belediyenin şehir dışında belirlediği yere gitmek istemeyen işportacılarla belediye zabıtaları arasında bir haftadır çekişmeler yaşanırken, belediye başkanı ile görüşmek isteyen işportacılar polis tarafından engellendi.

Van'da üç tekerlekli arabalar üzerinde sebze ve giyim eşyası satarak geçimlerini sağlamaya çalışan işportacılar, belediye tarafından şehir dışına çıkartılmak istendi.

Ancak işportacılar belediyenin şehir dışında belirlediği yere gitmeye karşı çıktı. Ara sokaklarda satış yapan işportacılar, belediye zabıtaları tarafından engellenince, 19 Haziran günü RP'li Belediye Başkanı Aydın Talay ile görüşmek istediler. Belediye önünde biriken 300 dolayında işportacı, kısa sürede polis tarafından dağıtıldı. Belediye Başkanı Talay da, işportacılarla görüşmeyeceğini zabıta müdürü vasıtasıyla ilan edince, işportacılar tezgahlarını açmayarak evlerine çekildi.

20 Haziran günü tekrar ara sokaklarda tezgahlarını açan işportacılar, yeniden zabıtaların ve polislerin baskınına uğradı.

TEKEL civarında bir işportacı olay yerine gelen polisler tarafından dövülürken, 2 işportacı da zabıtalara ait aracı taşladıkları gerekçesiyle gözaltına alındı.

Tekin Oteli yakınlarında belediye zabıtasına yumruk atan bir işportacı ise zabıtalar tarafından tartaklandı ve eşyaları dağıtıldı.

22 Haziran günü basına açıklama yapan Belediye Başkanı Talay, olayla ilgili olarak şunları söyledi: "Van'da yaklaşık 8 ila 9 bin işportacı sokak aralarında, dükkanların önlerinde tezgah açarak buraları işgal ediyor. Bu konuda esnaftan bize şikayet geliyor. Alışveriş yapamadıklarını söylüyorlar. Ayrıca trafiğin aksamasına da büyük ölçüde neden oluyorlar. Biz onlara Özalp durağı aşağısında bir yer ayarladık. 'Şehrin dışında' diyerek oraya gitmiyorlar. Sabır etseler burada da rızıklarını bulacaklar. Van son yıllarda göçlerden dolayı dolu. Herkesin ekmek mücadelesine saygılıyız, ancak şehrin düzenini sağlama görevi bizimdir."

Adana Belediyesi'nde yarım maaş

ADANA/Roj- Adana Büyükşehir Belediyesi ile sendikalar arasında bağıtlanan toplu iş sözleşmesinde yer alan zamlı maaş ve ikramiyelerin ödenmesi koşulu, yerine getirilmiyor. Genel-İş 1 No'lu Şube Başkanı Duran Özdemir, Adana Büyükşehir Belediye Başkanı Aytaç Durak'ı sözünü tutmaya davet etti. Sendika binasında bir açıklama yapan Özdemir, Belediye Başkanı'nın çalışma barışını bozduğuna dikkat çekti.

Bugüne kadar, çalışanların hak ettikleri maaşın ancak yarısı ödendi. Belediye yetkililerince kasalarında bulunan paranın, ikramiyelerin ödenmesi için yetmediği ileri sürülüyor. Sendikacı Özdemir'e göre, 15 Haziran tarihinde toplam olarak belediye kasasına 65 milyar para girdi. Özdemir, "İşçimizin hak ettiği bir dilim fark bir buçuk aylık maaş ve ikramiye ödenmeyerek, belediye işveren yetkilileri tarafından kasadaki paralar müteahhitlere ödendi.

İşçiler bankalardan en az 10 milyar kredi aldı ve borçlarını ödeyemedikleri için faiz yükü altında kaldı" dedi.

Aras Kargo grevi sürüyor

Haber Merkezi- DİSK'e bağlı Nakliyat-İş Sendikası'na üye işçiler, Aras Kargo İstanbul Nakliyat Aktarma Merkezi'nde 15 Haziran'da başlattıkları grevi sürdürüyor.

Aras Kargo'da yaşananlar, daha önce de kamuoyunun gündeminde yer aldı ve mevcut sorunlara yenileri de eklenerek bugüne gelindi.

Sorunlar işverenin, yasal ve meşru hakları için mücadele eden işçilere saldırmasıyla başgösterdi. İşveren, sendikalaşmayı önlemek ve direnişin yaygınlaşmasını engellemek için göstermelik ücret zammı yaptı. Nakliyat-İş Sendikası'ndan yapılan açıklamada, Aras Kargo işvereninin tutumu değerlendirilirken şöyle denildi:

"Hukuk kurallarına uymayan Aras Kargo patronu, toplu iş sözleşmesi görüşmelerine gelmiyor. Yetkinin iptali için davalar açtı ve bu davaları birer birer kaybetti. İşveren, sendikalaşmayı engellemek için Aras Kargo şubelerini acentalara devretti. Bu uygulama sonucu yüzlerce işçi işten atılıyor. Az işçi ile daha çok iş yapmaya, maaşlar geç ödenmeye başlandı. Sigortasız çalışmanın daha da yaygınlaştığı bu durumda, Aras Kargo işçisi her geçen gün daha da yoksullaştı. Bütün bunlar iş kapasitesinin daha da düşmesine neden oldu."

Başarı için dayanışma

Daha iyi hizmet için dayanışma çağrısında bulunan Aras Kargo işçileri, "tüm kargo işçilerinin ve diğer işçi eylemlerinin başarısı, halkımızın grevle dayanışmasına bağlıdır" diyor.

Aras Kargo işvereninin devletten milyarlarca lira vergi ve sigorta primi kaçırarak aynı zamanda vergi kaçakçılığı yaptığına dikkat çeken Nakliyat-İş Sendikası yetkilileri, "Ortaçağ koşullarında, günde 11-12 saat asgari ücretle, sigortasız ve gelecek güvencesi olmadan çalışmayı kabul etmeyen Aras Kargo İşçileri, sendikamız DİSK Nakliyat-İş'te örgütlenmeye başladı. Ekmekleri için, patron karşısında yalnız kalmamak ve insanca çalışmak, yaşamak için örgütlenmeye başladılar" dedi.

Gençlik festivali hazırlığı

HAVANA yönetimi, "Küba Yaşıyor" adıyla 5 Ağustos'ta başlayıp bir hafta sürecek bir gençlik festivali hazırlıyor. Küba'nın yedi kentinde düzenlenecek festivale dünyanın dört bir yanından gençler ve öğrenciler davet edildi. Genç Komünistler Birliği lideri Victoria Velazquez, festivalin komünist gençlik kanadının kuruluşunun 33. yıldönümü nedeniyle gerçekleştirileceğini söyledi. Velazquez, "Biz dünyanın diğer ülkelerindeki gençleri, bizim nasıl yaşadığımızı, nasıl çalıştığımızı ve nasıl düşündüğümüzü görmeleri için ülkemize davet ediyoruz" dedi. Küba geçen yıl da bir dizi dayanışma konferansına sahne olmuştu. Ancak ilk olarak böyle bir gençlik festivali düzenleniyor. Festivalde uzun süredir devam eden Amerikan ambargosu da kınanacak.

Batı Sahra'da çözüm uzak

BM'nin arabuluculuğuyla referandum için yapılan görüşmeler sürüyor. Bu arada gerçekleşen ilginç buluşmalardan biri de Batı Sahra'da yirmi yıl karşı saflarda savaşan Şeyh Muhammed ve bir Polisario savaşçısı olan oğlu Ahmed arasında oldu. 1973 yılında seçimle başına geçtiği aşireti Fas Kralı Hasan'a bağlılıkla yöneten Muhammed ile oğlu Ahmed, bu eski İspanyol sömürgesinde referandumu kararlaştırmak için bir araya geldiler. Batı Sahra'da referandum için BM Heyeti (MINURSO) tarafından görevlendirilen bir ekip, 1992'nin ocak ayında yapılması planlanan ancak en erken gelecek sene gerçekleşmesi beklenen referandum için bir yıldan fazla süredir yürüttüğü çalışmalarını sürdürüyor.

Eski komünistler güçleniyor

Serbest piyasa ekonomisine geçiş çalışmalarının sürdüğü Arnavutluk'ta, Cumhurbaşkanı Sali Berişa'nın ve iktidardaki Demokrat Partisi'nin (ADP) giderek etkisi kaybolurken eski Komünistler yeniden güçleniyor. Arnavutluk'ta anayasa değişikliğine gidilmesi için yapılan referandumda sandıklardan "hayır" sonucu çıktı. Son kamuoyu yoklamaları da gelecek yıl yapılacak seçimlerde eski Komünist Parti'nin (AKP) devamı olan Sosyalist Parti'nin (ASP) tek başına iktidara gelecek çoğunluğu elde edebileceğini ortaya koyuyor. Arnavutluk'ta Komünizm propagandasını yasaklayan ve "demokratikleşme" yolunda önemli adımlar atan Sali Berişa, ekonomik alanda Batılı dostlarının istediği başarıyı gösteremedi. Ekonomik sorunların da etkisiyle halkın eski sisteme yönelmesi karşısında Berişa'nın ABD Başkanı Bill Clinton'dan yardım talebinde bulunacağı bildirildi.

Pasifik'te hegemonya mücadelesi

Asya Pasifik bölgesi, reel sosyalizmin çözülüşünün ardından Çin, ABD ve Japonya arasında siyasi etkinlik oluşturma mücadelesine sahne oluyor.

Avrupa'ya göre geri kalmış bölgede oluşan güvensizlik ve oynanan politik oyunlar nedeniyle, silahlanma ve bölgesel sürtüşmeler artmış durumda.

Kuzey Kore ile ABD arasında Kuzey Kore'nin nükleer gücünün sınırlandırılmasıyla ilgili olarak yapılan görüşmeler anlaşmayla sonuçlandı.

Hüseyin AYKOL

Eskiden üç kutuplu bir dünya vardı. Şimdi üç pazarlı bir dünya var. Avrupa'daki AB'yi biliyoruz. Türkiye ile uğraşmak zorunda kalan bir pazar. ABD'nin mutlak önderliğindeki Amerika kıtasına yönelik NAFTA pazarını ise Meksika'daki Zapatistaların isyanı sonucu tüm dünya ile birlikte duyduk ya da daha dikkatli izlemeye başladık. Üçüncü pazar olan APEC hakkında ise pek fazla bir şey bilmiyoruz. Belki bir şeyler biliyoruz ama pek fazla önemsemediğimizden ciddi bir şekilde izlemiyoruz.

Son günlerde, Türkiye Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in Uzakdoğu gezisi ve Fransa'nın Pasifik'te nükleer denemelere başlama kararı ardından Uzakdoğu dikkatleri üzerine çekti.

Asya Pasifik bölgesi, reel sosyalizmin çözülüşünün ardından Çin, ABD ve Japonya arasında siyasi etkinlik oluşturma mücadelesine sahne oluyor.

Tayvan Devlet Başkanı Lee Teng-Hui'nin ABD'ye 'özel' ziyareti Çin'in tepkisine neden olurken, Asya Pasifik ülkeleri Washington, Pekin ve Tokyo arasındaki bölgeyle ilgili çelişkilerinden rahatsız. Bu her üç ülkenin de kendi içlerinde zayıf ve bölünmüş liderlikler ile giderek artış gösteren milliyetçilik gibi sorunlarla karşı karşıya oldukları belirtiliyor.

Ayrıca bölge istikrarı konusundaki belirsizliğin, hızlı ekonomik kalkınmaya zarar vereceği kaydedildi. Çin ile ABD arasındaki Tayvan Devlet Başkanı'nın ziyaret sorunu, ABD ile Japonya arasındaki oto ve oto parçaları sorunu ve Çin ile Japonya arasındaki askeri güç konusundaki güvensizlik sorunu, bölgede gerginliğin daha da artmasına neden olan etkenler olarak gösteriliyor.

İç sorunlara dış örtü

Kore Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Enstitüsü Başkanı ve Güney Kore eski Dışişleri Bakanı Han Sung Joo, yaşanan gerginliklere ek olarak her üç ülkede gelişen milliyetçiliğe dikkat çekti. Öte yandan, toplumsal gelişmişlik bakımından Avrupa'ya göre geri kalmış bölgede oluşan güvensizlik ve oynanan politik oyunlar nedeniyle, silahlanma ve bölgesel sürtüşmeler artmış durumda.

Bazı uzmanlar, her üç ülkede özellikle de ABD'de yaşanan iç sorunlar karşısında bu ülkelerin dışarıda güçlü görünme kaygısına düştüklerini belirtiyor.

Washington'daki Asya Pasifik Siyasi Merkezi Başkanı Douglas H. Paal, Çin'in, Tayvan Devlet Başkanı'nın ziyaretiyle ilgili olarak ABD'ye karşı sert çıkışının strateji gereği olmadığını, Clinton yönetiminin bu ziyarete kongrenin baskısı sonucu izin verdiği inancından kaynaklandığını söyledi.

Bölgedeki istikrarsızlığın Sovyetler Birliği'nin çözülmesi ardından arttığı belirtilirken, ABD'nin gücünün azalmış olmasına rağmen ekonomik ve askeri alanda hızlı bir kalkınma gerçekleştiren Çin ile Japonya, şu an bölgedeki en etkin güç konumundalar.

Bununla birlikte bazı Asya ülkeleri, Çin'in gelecekteki etkinliğinden kaygılı; fakat bu ülkeler, Japonya ve onun askeri ittifakı ABD'nin bölgede bağımsız askeri güç durumuna gelmesini de istemiyorlar.

AB, Çin'i WTO'da istiyor

Avrupa Ticaret Komisyonu üyesi Sir Leon Brittan, Avrupa Birliği'nin, Çin'in Dünya Ticaret Örgütü'ne (WTO) katılma başvurusu konusunda esnek olması gerektiğini söyledi.

WTO'ya üye ülkeler, topluluğa kabul edilebilmesi için Çin'in, ekonomide liberalleşmeyi benimsemesi ve uluslararası ticaret kurallarını kabul etmesi gerektiği konusunda ısrar ediyorlar.

Çin'in topluluğa kabulü ile ilgili görüşmeler sırasında da, kabul şartları, Çin'in gelişmiş mi yoksa gelişmekte olan ülke statüsünde mi kabul edileceği ve ülkeye yabancı malların girişi konusunda daha önce benimsediği tutum gibi konularda çeşitli tartışmalar yaşanıyor.

WTO'nun öncülü olan 1947 Gümrük ve Ticaret Genel Anlaşması'nın (GATT) kurucu üyelerinden olan Çin, iki sene sonra Komünistler iktidara geldiğinde gruptan ayrılmıştı.

1986'da WTO'ya tekrar katılmak istediğini bildiren Çin'in başvurusu hala inceleniyor.

K. Kore-ABD uzlaştı

Kuzey Kore ile ABD arasında Kuzey Kore'nin nükleer gücünün sınırlandırılmasıyla ilgili olarak yapılan görüşmeler anlaşmayla sonuçlandı. Malezya'da yapılan görüşmelerle ilgili açıklamada her iki tarafın temsilcilerinin bir metin ve referandum üzerinde anlaştığı, asıl kararın ise hükümetlere bırakıldığı kaydedildi.

ABD, Kuzey Kore'den nükleer programını dondurmasını ve yeni iki reaktör için Güney Kore'den hafif su reaktörü teknolojisi almasını istemişti. Anlaşmaya göre, Kuzey Kore'nin nükleer bomba yapımında kullanılan plutonyum elemanını üretme kapasitesine sahip iki eski nükleer tesisi kapatması gerekiyor. Kuzey Kore, daha önce Güney Kore yapımı reaktörleri kabul etmiyordu.

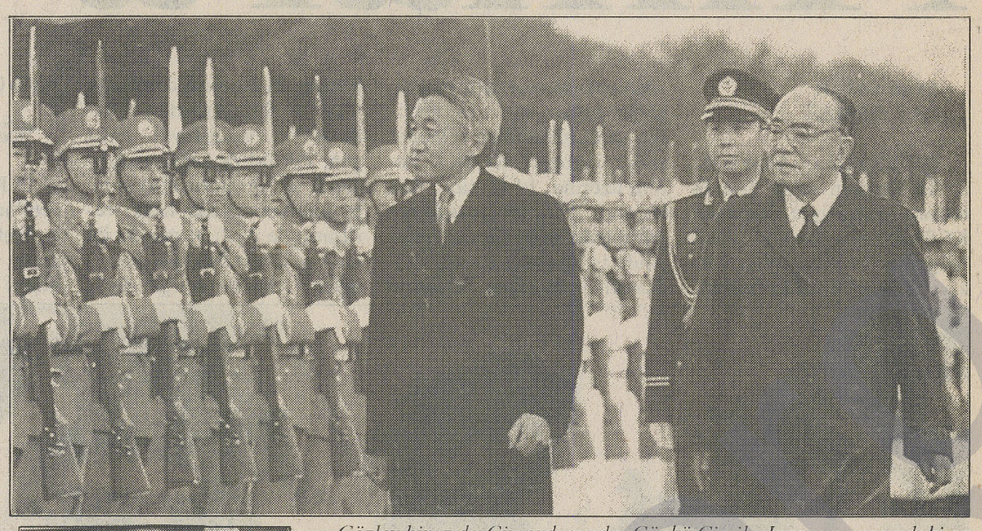

Gözler biraz da Çin ordusunda. Çünkü Çin ile Japonya arasındaki askeri güç konusundaki güvensizlik sorunu, bölgede gerginliğin daha da artmasına neden olan etkenler olarak gösteriliyor.

Demirel'in son Uzakdoğu gezisi, Pasifik'teki kavgayla ilgiliydi.

Yeni Zelanda

Yeni Zelanda'da, yüz yılı aşkın süredir yerlilerle, onların topraklarını kamulaştırmak isteyen hükümet arasında anlaşmazlıklar devam ediyor. Ülkede en büyük Mauri kabilelerinden Tainuilerle, hükümet arasında bir toprak anlaşmasının imzalanması da bu sorunla ilgili tartışmaları tam olarak sona erdiremedi.

130 yıllık bu iskan sorununu çözümü için hükümetle 170 milyon Yeni Zelanda doları karşılığında imzalanan anlaşma, birçok Mauri'nin protestosuna neden oldu. Anlaşma, hükümetle Mauri halkı arasında yerleşim alanları için imzalanan "son ve kesin anlaşma" olarak nitelenirken, anlaşmaya karşı çıkan birçok Mauri, anlaşmayı protesto etmek için Yeni Zelanda'nın birçok bölgesinde yol kesme ve televizyon ile radyo istasyonlarını işgal gibi eylemler gerçekleştirdi.

Mauriler, Tainui halkının kabul ettiği miktarın az olduğunu ve bu paranın yanlış kişilere gideceğini belirttiler. Göstterici Mauriler, paranın ana kabileler yerine, topraklarını kaybetmiş ve sayıları onbinleri bulan alt kabilelerin torunları olan ailelere verilmesi gerektiğini kaydettiler.

Yeni Zelanda bugünlerde özellikle Fransa'nın nükleer denemelerine devam etme kararına karşı tavır almakla meşgul çünkü deneme bölgesine en yakın ülke durumundalar.

Avustralya referanduma hazırlanıyor

Pasifik'in en büyük toprak parçalarından birini oluşturan Avustralya kıtasında devlet, İngiliz Uluslar Topluluğu'ndan ayrılma yoluna giriyor. Gelecek yıl Avustralya, İngiliz Kraliçesi'nin devlet başkanlığından vazgeçiyor. Kendisi için cumhurbaşkanı seçmeyi halka soracak.

Avustralya Başbakanı Paul Keating'in bu kararının referandumda büyük oranda kabul edilmesi bekleniyor. Böylece hâlâ İngiliz Kraliçesi'ni devlet başkanı olarak kabul eden Kanada, Yeni Zelanda gibi son birkaç ülkeden biri olmaktan vazgeçebilir.

İran çökme eşiğinde

Mollalar köşeyi dönerken, halk gitttikçe yoksullaşıyor

Dış Haberler Servisi- Ekonomi iflasın eşiğinde ve halk, düşen yaşam standartlarına karşı protesto gösterileri düzenliyor.

Tahran'ın eski pazarındaki Kuyumcular Çarşısı'nda, altın alıcıları arasında daha önceleri hiç rastlanmamış yoğun bir trafik yaşanıyor. İranlılar bütün varlıklarını altına yatırıyorlar.

Talep o kadar yüksek ki pazarda altın bulmak artık mümkün değil. İranlılar arasında altın alma paniği, Amerikan ambargosu yüzünden değeri zaten düşük olan tumenin daha da düşeceği korkusunun bir göstergesidir. Tumene olan güvensizlik ve dev boyutlara ulaşan enflasyon, Tahran pazarında ABD Doları'nı rakipsiz kılan tek döviz durumuna getirmiş.

Bu hızlı gelişmelerin tek nedeni Amerikan ambargosu. Arhus Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğretim Üyesi Mehdi Mozzafari'ye göre; Amerikan ambargosu gelişmeleri hızlandırdı. Bütün sistem panik içinde ve bu, yaşamın her alanında hissediliyor.

Şahın cenneti

Son birkaç yıl içinde İran'da yaşam standartları büyük oranda düşmüş. Hızlı enflasyon ve fiyat artışları, maaşları çoktan geride bırakmış ve işsizlik korkunç boyutlara ulaşmış durumda.

Döviz fiyatlarını ve enflasyonu kontrol altında tutabilmek için, son birkaç yıl içinde kamu mülkiyetinde olan bir kısım teşebbüslerin özelleştirilmesi doğrultusunda birtakım çabalar gösterildiyse de, her iki çaba da boşa çıkmış. Bu başarısızlığın faturası, yoksul İranlılara devlet tarafından bazı ihtiyaç maddelerine yapılan yardımın kesilmesi ile ödetilecek.

> "Sıradan İranlılar ekonomiden anlamaz. Yaşam standartları düştüğünde sorumlu olarak molla yönetimini görmektedirler."

Şah döneminin son on yılını yaşayan İranlılar, o dönemi şimdiki koşullara göre bir cennet olarak yorumlamaktadırlar. Mozzafari'ye göre bu gelişmeler bir darbeye yol açabilir.

Yoksul halk tabakaları ve yönetimden memun olmayan İranlılar sık sık caddelerde protesto gösterileri düzenliyorlar. İran'da, toplum içinde yaşam koşullarına ilişkin rahatsızlıkları dile getirme artık olağan bir durum olmuş.

Üç sene öncesine kadar, devlete muhalefet korkusundan ve devletin hışmına uğramamak için bu tip protestolar yapılamıyordu. İran rejimine yakın bir kaynak, molla rejiminin gelişmeleri görmemezlikten geldiğini söylemekte. Çünkü protesto yürüyüşleri ile insanlar memnuniyetsizliklerini dile getirip deşarj olmaktadırlar ve yönetim için tehlike teşkil etmiyor.

Mollalar iyi kazanıyor

Danimarka'nın İran Ticaret Ateşesi Bent B. Nielsen gelişmeleri şöyle yorumlamakta: "Sıradan İranlılar ekonomiden anlamaz. Yaşam standartları düştüğünde sorumlu olarak molla yönetimini görmektedirler." İran ekonomisinin iflas eşiğine gelmesine suçlu bulmak zor değil. Önce İran-Irak savaşı ve şimdi de ABD ambargosu. Fakat gerçeklere bakıldığında yıllardır sermaye başka hedeflere doğru yöneltilmiş.

Genellikle mollalardan oluşan aristokrasi ve tacirler yıllardır büyük meblağlarda paralar kazanıp başka ülkelerde yatırıma yöneldiler. Bu ülkelerin başında da ABD, Fransa ve Almanya gelmektedir.

Ayetullah Humeyni hayattayken "ekonomi eşekler içindir" gibi bir cümle sarfetmişti. Görünen o ki, İran ekonomik bir politika geliştirmeye ihtiyaç duymadı.

Onaltı yıllık mollalar rejiminde işkence, yıllar süren hapis cezaları, yargısız infazlar ve insan hakları ihlalleri günlük yaşamın sadece küçük bir bölümü.

Amnesty International (Uluslararası Af Örgütü) bu konuda çok ciddi eleştirileri içeren yeni bir rapor hazırlamış.

1979 İslam Cumhuriyeti'nin işbaşına gelmesinden sonra rejim karşıtı binlerce kişi idam edilmişti.

Politiken'den çev: Adnan AĞACANOĞLU

Alman ordusunun aklı dışarıda

Kohl'e en büyük tepki, vicdani red hakkını kullanan gençlerden geldi

Dış Haberler Servisi- 1955 yılında kurulan Alman ordusu, 40. kuruluş yılını kutladı. Alman ordusu doğum gününü, Nazizm dönemi uygulamaları nedeniyle giremediği topraklara yeniden girmeye hazırlanarak geçirdi.

Almanya Federal Savunma Bakanı Volker Rühe ile Genelkurmay Başkanı Naumann bunu açıkça belirtiyorlar. Rühe, "Askerlerimiz, Bosna'daki hümaniter misyonun ayakta tutulması ve barış süreci sözkonusu olduğunda, Fransız, İngiliz ve Hollandalı askerlerle eşit risklere girmelidir" ifadesini kullandı.

Son dönemlerde Alman askerleri, Körfez Savaşı'nda Basra Körfezi'nde mayın arama çalışmalarının yanısıra, Kamboçya'da sıhhiye görevlerinde, Somali ve Adriyatik Denizi'nde ambargonun denetlenmesinde, Birleşmiş Milletler komiserlerinin Irak'ı denetlemesinde ve Saraybosna için yardım uçuşlarında çalıştılar. Alman Savunma Bakanı, "Yeni Dünya Düzeni"ne ters düşmemek için, Alman askerlerinin bundan sonraki yurtdışı misyonlarını cephelerde geçirmesini istiyor.

Yoğun tartışmalara neden olan yurtdışı operasyonları, askerlik çağındaki Alman gençleri arasında da tedirginliğe yol açarak, askerliği red haklarını kullananların sayısında patlamaya neden oldu.

Anayasa Mahkemesi'nin kararı uyarınca ordu, yurtdışı görevlere gönderilebiliyor ancak bunun için Federal Meclis'in onayı gerekiyor.

Demokratik Sosyalizm Partisi (PDS) ile Yeşiller/Birlik 90 partileri dışındaki partiler, yurtdışı görevlere olumlu bakıyor. Daha önce Alman ordusunun yurtdışı görevlere çıkmasına karşı olan Sosyal Demokratlar da, Kohl hükümetinin yurtdışı operasyonları olumlayan yaklaşımına destek vermeye başladılar. Özellikle BM askerlerinin Sırp birlikleri tarafından esir alınması, yurtdışı operasyonlarını meşru göstereceğ bir araç olarak kullanılmaya çalışıldı.

Ordudaki asker sayısını düşüren Almanya, modern silahlar ile ordusunu profesyonelleştiriyor. BM ve NATO şemsiyeleri altında uluslararası misyonlar da planlanıyor. NATO çerçevesinde Alman Tornado savaş uçaklarının İtalya'da konumlandırılması için hazırlıklar sonuna yaklaşıyor.

Özellikle Chirac'ın devlet başkanlığından sonra Fransa'nın da saldırgan bir dış politika izlemeye başlamasıyla Almanya'nın daha atak politika izlemesi bekleniyor.

İşkenceci general orduya sığındı

Şili'de faşist yönetimin gölgesi hâlâ yönetimin üstünde. Arjantin'de faşist darbeciler son aylarda itiraflarda bulunurken Şili'deki meslektaşları bırakın itiraf etmeyi daha iktidarda olduklarını hatırlatırcasına bir hava içindeler.

Şili'de gizli polis örgütünün eski başkanı General Manuel Contreras'ın tutuklanması sorun oldu. Mahkumiyet kararının Yüksek Mahkeme'de onaylanmasının ardından bir askeri hastaneye sığınan Contreras'ın tutuklanması girişiminin, hükümet ile ordu arasında çatışmaya neden olmasından kaygı duyanların sayısı az değil.

Contreras, tutuklama kararından kurtulmak için önce bir ordu kampına sığınmış ancak buradan hükümetin ültimatomu nedeniyle ayrılmak zorunda kalmıştı. Contreras, daha sonra sağlık sorunlarını gerekçe göstererek bir askeri hastaneye sığınmıştı.

Contreras ve yardımcısı Pedro Espinoza, cezaevine konulabildikleri takdirde, bu uygulamayla karşılaşan ilk askeri diktatörlük sorumluları olacaklar ve sadece kendileri değil aynı zamanda 1973'ten 1990'a kadar süren askeri diktatörlük dönemi de mahkum edilmiş olacak. Bu dönemde öldürülenlerin 3 bini resmi raporlarla da kabul edilmişti.

Şili ordusu, karardan duyduğu hoşnutsuzluğu göstermekten çekinmezken, Genelkurmay Başkanlığı görevini sürdüren Şili eski diktatörü General Augusto Pinochet, kararı kabul edecekleri açıklamasını yaptı. Ancak Pinochet, Contreras'ın suçsuz olduğunu söylemekten de geri durmadı.

Şili Devlet Başkanı Eduardo Frei ise konuyu bir anayasa sorunu olarak ortaya koydu. Frei, "Anayasa ve yasal düzenimizin öngördüğü biçimde tüm kurumların işletilmesini istiyorum" sözleriyle, ülkede bir şeyler değişmiş gibi görünmesini sağlayan kendi başkanlığını meşrulaştırma arayışında.

Politiken'de çeviren Adnan AĞACANOĞLU

Fransa'da kara lekeler belirdi

Prof. Osman VANÇİN

Kafatasçı Le Pen, Fransa'daki belediye seçimlerinde üç adayını seçtirebildi. Evet... Neler oluyor?... Maalesef "Fransa'nın Hitleri" sayılan kafatasçı Le Pen Jean-Marie, Fransa'nın üç ayrı şehrindeki adaylarını bir oldubitti ve Fransız ırkçı seçmenlerinin oylarıyla belediye başanlıklarına seçtirdi... Toulon, Orange ve Marignane'deki seçimleri kazanan "Ulusal Cephe", ilk iş olarak "İlk önce Fransızlar" sloganı ile "HLM" evlerini öncelikle Fransızlara vereceklerini ve şehirlerinde yabancı istemediklerini Fransız televizyonlarına verdikleri demeçlerde açıkça bildirdiler...

Fransa'nın Deniz Askeri Üssü'nün de yer aldığı Toulon şehri, oldukça büyük ve önemli... 190 bine yakın nüfusu bulunan bu şehirde uygulanacak olan yeni ırkçı yönetim modeli, tüm Fransa'da mercek altında tam altı yıl incelenecek ve her yerde tartışılacak...

Toulon'un yeni Belediye Başkanı Jean-Marie Le Chevallier, görevi yakında yapılması beklenen muhteşem "Mavi-Kırmızı-Beyaz" bayraklı milliyetçi gösterilerle ve de törenle devralacak...

Tarih tekrar mı ediyor? Fransızlar da Almanlar gibi çok büyük bir hataya mı düşüyorlar? Bunu altı yıllık zaman diliminde görecekler. Ancak Toulon canı dişinde olaylara gebe gibi görünüyor... Bekleyelim ve görelim. Bilhassa Cezayir'de işler karışırsa topluca Fransa'ya iltica edecek gruplardan ve olabilecek çok kanlı olaylardan Toulon'u ancak Azizleri koruyabilir!.. Yazık, çok yazık. Toulon çok güzel bir kıyı kenti... Bu idareciler bu güzelliğe yakışmıyor. Hiç ama hiç yakışmıyor... Fransızların "Kendim ettim kendim buldum/Gül idim sararıp soldum." şarkısını hem de yüksek sesle koro halinde söylemesi yakındır. Hem de çok yakın... Ne diyebiliriz ki? "Allah kurtarsın."

Türkiye, sınırı değiştirme niyetinde değilmiş

Türkiye, Irak ile arasında bulunan sınırı değiştirmek gibi bir niyeti olmadığını BM'ye resmen bildirdi. Konuya açıklık getirmek amacıyla Güvenlik Konseyi Başkanı'na bir mektup gönderen Türkiye'nin BM Daimi Temsilcisi Büyükelçi İnal Batu, basında, "PKK ile daha etkili mücadele edilebilmesi amacıyla sınırda, tarafları toprak kaybına uğratmayacak bir değişiklik yapılmasının düşünüldüğü" yolunda haberler yer aldığını hatırlattıktan sonra "Türkiye'nin bu yönde alınmış bir kararı bulunmamaktadır" dedi. Bu konunun Irak hükümet yetkilileriyle yapılan görüşmelerde de ele alınmadığını ifade eden büyükelçi, basın haberlerinin bu nedenle gerçeği yansıtmadığını vurguladı.

Anti-emperyalist Hücre üyelerine baskın

Federal Başsavcılığın emri ile Alman devrimci örgütlerden Kızıl Ordu Cephesi (RAF)'ın uzantısı konumunda olan ''Anti-emperyalist Hücre'' üyelerine ait Almanya'nın 8 eyaletinde 50 eve baskın yapıldı. Başta Berlin olmak üzere çeşitli kentlerde polis ve özel timler tarafından yapılan aramalarda bilgisayar disketleri ile bildirilere el konuldu. Bu arada şüpheli görülen şahıslar da helikopterlerle Karlsruhe'ye getirilip ifadeleri alındı. ''Anti-emperyalist Hücre'' isimli devrimci örgüt, Düsseldorf ve .Wolfsburg kentlerinde Başbakan Helmut Kohl'ün başkanlığını yaptığı Hıristiyan Demokrat Birliği (CDU) milletvekillerinin evlerine patlayıcı maddeler atmışlardı. Örgüt ayrıca nisan ayında Alman Haber Ajansı (DPA)ya gönderdiği bir mektupta, Almanya'nın PKK'yi yasaklamasını kınamıştı.

ABD, Çekiç Güç kararından memnun

ABD'nin, Milli Güvenlik Kurulu'nun (MGK), Çekiç Güç'ün süresinin uzatılması yolundaki tavsiye kararından memnuniyet duyduğu bildirildi. Üst düzey bir ABD'li yetkili şunları söyledi, "Milli Güvenlik Kurulu'nun Çekiç Güç'ün uzatılması yolundaki tavsiye kararını memnunlukla karşılıyoruz. Huzur Operasyonu, Körfez Savaşı'nın ardından ortaya çıkan durum ışığında, ABD'nin, Kuzey Irak halkına yardımcı olmak amacıyla uyguladığı politikanın çok önemli bir parçasıdır." Aynı yetkili, "ne kadar uzatılmasını isterdiniz?" şeklindeki bir soruya da, "Çekiç Güç'ün ne kadar uzatılacağına Türk yetkili organları karar verecektir" şeklinde yanıtladı. Demirel başkanlığında geçen Pazar günü toplanan MGK Çekiç Güç'ün uzatılmasını tavsiye kararı almıştı. Toplantıdan sonra yapılan açıklamada, Çekiç Güç'ün Türkiye'de konuşlandırılmasına devam edilmesi gerektiği bildirilmişti.

MHP'liler bir çocuğu tehdit etti

Almanya'nın Karlsruhe kentinde geçtiğimiz hafta başında bir grup MHP'li Graben-Neudorf'taki bir çocuk parkında 8 yaşındaki bir Kürt çocuğunu döverek ölümle tehdit etti.

İlticacı yakınlarının yanında kalan Şırnak'lı 8 yaşındaki Bilal G. adli çocuk oyun oynadığı parkta MHP'liler tarafından bıçakla tehdit edilerek dövüldü. Bilal'i döven MHP'lilerin evini de yakacakları yönünde tehdit ettikleri belirtildi. Karlsruhe Devlet Koruma Dairesi'nin söz konusu olayı siyasi yönü olan darp suçu ve iç barışa saldırı olarak değerlendirerek, şimdiye kadar yedi Türk genci hakkında dava açtığı da bildirildi.

G-7'de Türkiye de görüşülecek

Türkiye'nin, Kanada'da yapılacak gelişmiş ülkeler (G-7) zirvesinde gündeme geleceği bildirildi.Türkiye'nin AB ile Gümrük Birliği konusunun ele alınacağını söyledi. Amerikalı yetkili, Avrupa Parlamentosu'nun Gümrük Birliği konusunda yapacağı oylamayı "öncelikli konulardan biri" diyerek tanımladı. ABD yetkilisi şöyle devam etti: "Biz, Avrupa Parlamentosu'nu etkilemek için yoğun çaba içindeyiz. 1 Ocak için hazır olmalı.. İkincisi, Avrupa Parlamentosu, açıkça demokratikleşme ve insan hakları konusunda ilerleme ve iyileşme istiyor. Türk Hükümeti'nin bu konudaki kendi önerileri yaşama geçirilirse, ileriye doğru önemli bir adım atılmış olacaktır. Anti-terör yasasındaki değişiklik, bazı gazeteci ve yazarların serbest bırakılmasının yolu-

Mültecilerin iadesi Alman Anayasası'na aykırı bulundu

Alman avukatlar Kürtlerin iadesine karşı

İadelerin Alman Anayasası'na aykırı olduğunun da ortaya çıkmasıyla Almanya'da sürekli ertelenen mültecilerin iadesi sürekli olarak gündemden kalkabilir. Alman Avukatlar Birliği iade edilmek istenen mültecileri mahkemelere başvurmaya çağırdı.

Dış Haberler Servisi- Alman Avukatlar Birligi (AAB) geçen hafta Bonn'da bir basın toplantısı düzenleyerek, Almanya'da yaşayan Kürt mültecilerin iade edilmesinin Alman Anayasası'na aykırı olduğunu açıkladı.

Konu hakkında basına bilgi veren AAB Yabancılar ve İltica Yasası Komisyonu Başkanı Gert Müller, Kürt mültecilere, Kürdistan'daki savaş sona erene kadar, düzenli oturma izni verilmesi gerektiğini vurguladı.

Hayatları tehlikede olduğu için, Kürt mültecilerin Alman Anayasası'nın 1. ve 2. maddesine göre iade edilemeyeceğini de hatırlatan Gert Müller, Kürt mültecilere öneride de bulunarak, haklarını Federal İdare ve Anayasa Mahkemelerine kadar arama imkanına sahip olduklarını ifade etti.

"Mültecileri iade etmek sorumsuzluktur"

Kürt mültecilerin iadesi konusunda Kanther ile Nahit Menteşe arasında yapılan anlaşmanın herhangi bir hukuka dayanmadığını vurgulayan,"siyasi iltica talebinde bulunan insanlar iade edilemez", diye konuştu. Alman avukat, iade edilen şahıslar hava alanında baskı görmeseler de, memleketlerine gittiklerinde sürekli gözetleneceklerini ve hatta tutuklanabileceklerini, örnekler sunarak anlattı.

Müller, TC Anayasası'nın sanıklara avukat hakkını tanıdığı halde, mevcut uygulamaların bunun aksini gösterdiğini bildirdi. Alman devletinin iade kararının Türk devletini uyandırdığını da sözlerine ekleyen Alman hukuk uzmanı Müller, suçlu ile suçsuz arasında fark gözetmeksizin, tüm mültecilerin devletin hedefi haline getirildiğini bildirerek, işkence izleri bulunan şahısların dahi iade edildiğini söyledi.

Alman devletinin Kürt mültecileri 12 Haziran tarihine kadar sınırdışı etmeme yönünde aldığı karar pazartesi günü sona ererken, Hessen Eyaleti salı günü bu süreyi 6 ay daha uzatan bir karar aldı.

Hessen Eyaleti'nin Sosyal Demokrat Partili (SPD) İçişleri Bakanı Gerhard Bökel, yaptığı açıklamada, Türkiye'deki insan hakları durumunun iadelere uygun olmadığını bildirdi. "Kürt halkının durumunun Türkiye'de iyiye gitmediğine eminim" diyen Bökel, bu şartlar altında mültecileri iade etmenin sorumsuzluk olduğunu söyledi. Bökel, Federal Hükümet'e de çağrıda bulunarak, Türkiye'de insan haklarının düzeltilmesi için baskı yapılmasını talep etti.

Hessen İçişleri Bakanı Gerhard Bökel'in, geçen hafta sonu Güney Hessen Bölgesi SPD ile koalisyon ortağı Yeşiller/Birlik 90 partilerinin kurultaylarında bu yönde aldıkları karara uyduğu tahmin ediliyor. Hessen Eyaleti'nin aldığı karar 1600 Kürt mültecisi için geçerli olacak. Kasım 1994'den beri Hessen'de Kürt mülteciler "ferdi inceleme"ye tabi tutulmuş, şimdiye dek 10 mülteci Türkiye'ye iade edilmişti. Federal İçişleri Bakanı Manfred Kanther de Bonn'da yaptığı bir açıklamada, Hessen Eyaleti'nin adımını "yasadışı" ilan ederek, Bökel'i "yasalara uymaya" çağırdı. Bökel ise verdiği yanıtta, eğer Kanther kararın yasalara aykırı olduğuna ısrar ediyorsa, bunu Federal Anayasa Mahkemesi'ne başvurarak gösterebileceğini kaydetti.

Almanya'dan sonra sıra İsviçre'de mi?

İsviçre mültecilik başvurusu bulunan 40 bin kişiyi iade etmeye hazırlanıyor.

İsviçre'den Türkiye'ye mültecilik başvurusu kabul edilmeyen iki kişinin iadesinin gerçekleştiği bildirilirken, İsviçre yetkilileriyle görüşmede İHD'nin iade gerekçelerini uluslararası normlara aykırı bulduğu yönünde görüş bildirdiği öğrenildi.

Almanya'nın mültecilerin iadesine ilişkin hükümet ve sivil toplum örgütleri düzeyinde geliştirdiği arayışlarının ardından, şimdi de İsviçre mültecilik başvurusu kabul edilmeyen mültecileri Türkiye'ye göndermeye hazırlanıyor. İsviçre Adalet Bakanlığı Yabancılar Dairesi'nden Corinne Huser ve Pıus Betschart ve İsviçre Büyükelçiliği Ateşesi Thomas Dietrich'in önceki gün İHD Genel Merkezi'nde, dernek yetkilileri ile iadesi düşünülen mültecilere ilişkin bir görüşme yaptığı öğrenildi. Görüşmede, İsviçre'ye mültecilik için başvuran 40 bin kişi olduğu ve önümüzdeki süreçte bunların sınırdışı edileceğinin belirtildiği kaydedilirken, İsviçre'de mültecilik başvurusu kabul edilen 2400 kişi olduğu bildirildi. İHD yetkililerinin iadelere ilişkin olarak Almanya'ya yönelik tavırlarını yineledikleri ifade edilirken, bu iadelerin uluslararası hukuk normlarına aykırı olduğunun belirtildiği öğrenildi. Görüşmelerde Yabancılar Dairesi yetkililerinin Mülteciler konusunda Almanya'nın izlediği tutuma ilişkin olarak bu iadelerin ülkelerin iç sorunları olduğu doğrultusunda bir mesaj verdikleri de ifade edilirken buna karşılık, İHD yetkililerinin mültecilerin iadesinde insan haklarının evrenselliğinin ön planda olduğu ve böylesi bir gerekçenin kabul edilemeyeceği yönünde görüş bildirdiği kaydedildi.

İngilizler bilimadamı(!) gördü

Profesör Doğu Ergil İngiliz heyetini "niçin sadece Kürtleri soruyorsunuz?" sözleriyle azarlayarak bir bilimadamının(!) nasıl davranması gerektiğini gösterdi.

ANKARA - İngiltere Avam Kamarası Savunma Komisyonu üyeleri, geçen hafta bir araya geldikleri öğretim üyelerinden profesör Doğu Ergil'den azar işittiler. İngiliz heyete kin kusan Ergil, İngiltere'nin Kürtlerle neden bu kadar ilgilendiğini 'anlamadığını' söyledi.

NATO'nun güney kanadına İngiltere'nin olası katkılarını araştırmak üzere Ankara'ya gelen heyet, dün ilk olarak Gölhan'ı ziyaret etti. İngiltere'nin, NATO'nun güney kanadına önem verdiğini belirten Gölhan, "Türkiye, Avrupa'nın savunmasını kendi savunması gibi görüyor" dedi.

Gölhan, Türkiye'nin NATO'nun güney kanat üyesi olarak soğuk savaş döneminden sonra Balkanlar, Kafkasya ve Ortadoğu'da devam eden çatışmalar nedeniyle bir "cephe ülke" konumuna geldiğini iddia etti.

Bilimadamları(!) gerginlik yarattı

Ankara Üniversitesi öğretim görevlisi Profesör Doğu Ergil ile Bilkent Üniveristesi öğretim görevlileri profesör Ali Karaosmanoğlu ve Profesör Duygu Sezer, "Türkiye'de, Osmanlı İmparatorluğu dönemi topraklarındaki petrol alanlarının kaybedilmesinde İngiliz rolünün unutulmadığını, (böl ve yönet) politikasının İngiliz mantığı olarak kabul edildiğini ayrıca Türk kamuoyunun Bosna Hersek ve Ortadoğu konularındaki İngiliz tutumunu da olumsuz olarak niteliediklerini" dile getirdiler.

Zaman zaman gergin bir havada geçen toplantıda üçü Muhafazakar Parti, ikisi İşçi Partisi milletvekili beş kişilik heyet, Çekiç Güç'ün kalması gerektiğini aksi halde "korumasız milyonlarca Kürt'ün yine Türk sınırına yığılacağını" belirttiler.

Ergil ise heyetin "Irak'ta sadece Kürtlerin kurtuluşundan bahsetmesine bir anlam veremediğini" belirterek "Niçin Irak'ın kurtuluşundan bahsetmiyorsunuz? Irak'ta Kürtler kadar Araplar ve Türkmenler de var. Bu insanlar da Kürtler kadar eziliyorlar ve Irak'tan kaçıyorlar. Sizin sadece Kürtleri kollar tutumunuz Türkiye'de şüphelere yol açıyor ve kuşku yaratıyor" şeklinde konuştu.

Halen Ankara'da cezaevinde tutuklu bulunan Demokrasi Partisi (DEP) milletvekili Leyla Zana'ya Nobel Barış Ödülü verilmesi için İtalya'da 40 milletvekili kampanya başlattı. İtalya'daki siyasi partilerden Rie Comunista (Komünist parti) Lega Nord Kuzey Ligi, Sosyal Demokratlar Koalisyonu ve Democratici (Demokratlar) milletvekilleri ile bir Karma Grup milletvekilinin başlattıkları kampanyada DEP milletvekili Leyla Zana'ya Nobel Barış Ödülü verilmesini istediler.

CHP, Alman sosyal demokratlardan yardım istedi

CHP'ye göre Türkiye yanlış anlaşılıyor. Türkiye ve Kürt coğrafyasında sorun olduğunu iddia edenler ya delidir ya da gereksiz kişilerdir!

ANKARA- CHP ve Alman Sosyal Demokrat Partisi (SPD) temsilcileri, yıllık ortak çalışma toplantısı için geçen hafta Ankara'da bir araya geldi. CHP Genel Başkan Yardımcısı Ertoz Vahit Suiçmez, Avrupa'daki sosyal demokrat partilerin zaman zaman Türkiye'ye "dayanaksız" ve "şartlanmış" eleştiriler yönelttiklerini öne sürdü. CHP Genel Başkanı Hikmet Çetin de SPD'den Türkiye'nin Gümrük Birliği'ne girmesi konusunda destek istedi.

Türk sosyal demokratların bilimsel çalışmalarına destek veren TÜSES Vakfı ve Friedrich Ebert Vakfı tarafından Hilton Oteli'nde düzenlenen toplantıya Kültür Bakanı Ercan Karakaş, CHP Genel Başkan Yardımcısı İsmail Cem, TBMM Dışişleri Komisyonu Başkanı Mümtaz Soysal, Merkez Bankası Yönetim Kurulu üyesi Bilsay Kuruç da katıldı.

Türkiye'deki insan hakları ve Kürt sorunu gibi konuların ele alınacağı toplantının açılışında bir konuşma yapan CHP Genel Başkan Yardımcısı Ertoz Vahit Suiçmez, Avrupa'daki sosyal demokrat partilerin Türkiye'ye yönelik "dayanaksız" ve şartlanmış eleştirilerinin Avrupa ile bütünleşme ve demokratikleşme için çaba gösteren sosyal demokratlar için sorun yarattığını, bu arada Türkiye'deki köktendinci akımların güçlenmesine katkıda bulunduğunu iddia etti.

Gümrük Birliği Anlaşması'na da değinen Suiçmez, bu konuda Alman sosyal demokratlardan "öncülük" yapmasını istedi.

Alman Sosyal Demokrat Partisi Heyeti Başkanı ve Parti Başkanvekili Bayan Dr. Herta Daleubler-Gmelin de Türkiye ve Avrupa Birliği'nin daha yakın bir işbirliği içine girmelerini istediklerini belirterek, Gümrük Birliği'nin gerçekleşmesi için yardım etmeye hazır olduklarını, ancak bu konuda bazı sorunlar bulunduğunu kaydetti.

CHP Genel Başkanı Hikmet Çetin, Alman Sosyal Demokratlardan Türkiye'nin Gümrük Birliği'ne girebilmesi için destek istedi. Alman Sosyal Demokrat Partisi (SPD) yöneticilerini genel merkezde kabul eden Çetin, Türkiye'nin Gümrük Birliği'ne girişiyle ilgili Avrupa Parlamentosu'nun sonbaharda alacağı kararın önemli olduğuna dikkat çekerek, bu konuda SPD'nin katkısını istedi.

SPD Genel Başkan Yardımcısı Herta Daublen Grible de, CHP ile her şeyi açık bir şekilde konuşmaya geldiklerini, bunun önümüzdeki dönemde özellikle Gümrük Birliği konusunda yapılması gerekenlerin saptanması açısından önemli olduğunu söyledi. Grible, Türkiye'nin entegrasyonundan yana olduklarını vurgularken, "ama bizde de sizde olduğu gibi parlementoda bir çoğunluk sorunu var" dedi.

Grible, CHP ile yapılan çalışma toplantılarında özellikle Gümrük Birliği'nin önündeki engelleri saptamaya çalıştıklarını belirtti.

'Türk askeri Güney'den çekilmiş değil'

Birçok uluslararası kuruluş zaman zaman Güney Kürdistan'a girip çıkan Türk askeri birliklerinden rahatsız. Çünkü BM'ye ait pekçok yardım kuruluşunun çalışmaları da bu yüzden engelleniyor.

Uluslararası Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR), Türk askerlerinin hâlâ Güney Kürdistan'dan çekilmediğini duyurdu. UNHCR, bölgede insani yardımların engellenmeye devam edildiğini de açıkladı.

Cenevre'deki kendi merkez binasında bir SKP heyetini kabul eden UNHCR Ortadoğu Sorumlusu Muhammet Bukri, Avrupa Hukuk Şefi Wolker Tourk ve Ortadoğu Hukuk Şefi Alavi Hafid, Türk askerlerinin hala Güney Kürdistan'da bulunduğunu açıkladılar. UNHCR yetkilileri, Kürt mültecilere yeteri kadar yardım uluştıramamaktan üzüntü duyduklarını belirterek, yardımların halen Güney Kürdistan'da bulunan Türk ordu güçleri ve KDP tarafından engellendiğini vurguladılar.

UNHCR yetkilileri, Türkiye'nin Güney operasyonuna sert tepki gösterdiklerini fakat engelleme gücünü bulamadıklarını da belirterek, bölge halkının acil yardıma gereksinim duyduğunun bilinci içinde olduklarını ve kararlı bir şekilde engelleri aşmak için mücadele ettiklerini de söylediler.

Türkiye zor dönemeçte

LONDRA - İş ve ekonomi dünyasının önde gelen gazetesi Financial Times, geçen hafta yayınladığı Türkiye ekinde, ''Avrupa'nın kapı eşiğinde'' olan Türkiye'nin önemli kararlar aşamasına geldiğini bildirdi.

Gümrük Birliği'nin yalnızca bir ticaret anlaşması olmadığını kaydeden gazete, anlaşmanın, ekonomiyi, demokrasiyi ve laik siyasal sistemi güçlendirmeyi amaçladığını vurguladı.

Kürt konusunu Türkiye-Avrupa ilişkilerindeki en büyük sorun olarak niteleyen gazete, bu alanda karşılıklı beklentilerin sürdüğünü kaydetti.

Financial Times'ın Türkiye muhabiri John Barham imzalı değerlendirmede, acil ekonomik reformlar gelmezse Türkiye'nin yeniden ekonomik bunalıma sürükleneceği vurgulanırken, ülkenin önemli sosyal değişim yaşadığı, kentleşme ve iç göçün yeni sorunlar yarattığı vurgulandı. Yorumda ''Türkiye, Avrupa ve Batı ile bağlarını güçlendirip büyüme ve istikrar yolunu seçebilir, ya da son yıllarda olduğu gibi siyasal risklerle dolu istikrarsızlık ve zorluk dolu bir yola gidebilir'' dedi.

Türkiye hakkındaki toplam 13 yazıdan 9'unu John Barham'ın yazdığı ekte, Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'e ilişkin bir değerlendirme de yer aldı.

Cumhurbaşkanı'nın Financial Times muhabiri ile görüşmesinde ''yanlış anlaşılmaktan'' yakındığı vurgulanırken, Demirel'in, ''Batı'daki dostlarımıza, (Kürt konusu ile insan haklarını karıştırmayın) diyoruz'' sözlerine yer verildi. Demirel'in sert tutumunun Batılı gözlemcileri şaşırttığı savunulurken, Cumhurbaşkanı'nın ''Türkiye'nin bu teröristlerle konuşmasını kimse bizden istemesin. Bu teröristler hak değil, toprak peşinde'' dediği anlatıldı.

FILÎTÊ QUTO

Ahmet ARAS

Kilam bi sitrana Resoyê Kopala ye. Ew li serhedê dengbêjekî bi nav û deng bû. Min cara ewil di sala 1962'yan de ew guhdarî kir. Sala 1967'an de min pê ra xeberda. Wê carê ewi ji min ra sê-çar seetan kilam got . Ewi destana Kurd î ya eyam, Memê Alan û destanên Kurdî yên din ji pir baş dizanibû û pir xweş distirand .Gellek kilgmên evdalê Zeynikê û destana Memê Alan min ji wî girtin. Wê destanê jî emê di zemanekî nêziktde bidi n çapkirin

Mala Reso li Kopala, gundê Qereyazyê bû. Ew ji mina pinarya denbêj û şairên Kurd ên din feqir bû. Bi vê sedemeê Reso mala xwe bar kirye hatîye li Golmarmara Manisayê bi cîh bû ye. Di heftê û pênc saliya temenê xwe de, sala 1981'ê de li Golmarmarayê wefat kirye.

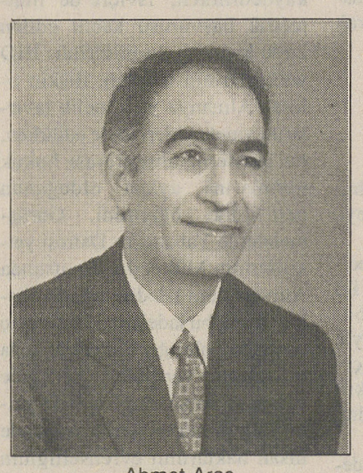

Ahmet Aras

Kilama Filîtê Quto kilameke destanî ye û li her derê Kurdistana Tirkiyeyê tê zanîn. Di ser vê buyerê ra ji sed salî zêdetir zeman derbas bûye. Lewra di wî şerî de tivingên şeşxanê hebûn e. Wek ku tê zanîn, di nav Romê da ev tivinganan hetanî 1880'yî hatine bikaranîn.

Ev bûyera him bûyereke destanî ye, him jî bi her hawayî rewşa Jîyana Kurdan ya civakî tîne pêş çavên merîyan. Wê demê mêrkuştin xasê mêraniyê ye, di nav Kurdan de anarşiyeke gumreh hukumferman e û rêbirrîn bacsitandin karekî edetî ye Wan kesên ku bi zordarî der û dorên xwe xistine bin hukmê xwe, keleş û pêxwasen xwe li dora xwe dicivandin û rê dibirrîn. Lê ew kar jî, diviya bu bi şert û şûrtên xwe ve bihata kirin. Şêlandina merwên feqir û bêkes tiştekî ne li rê bû, bac û xeracxwestin diviya bi maqûlî û bi kubarî bûya û ji taqeta rêwî û karwanan zêdetir nebûya. Bacxwestina neheq û ne li rê di bû sedemê şer. Ew rêbirrê ku karê xwe li gor van mercan nekira, di çavê gel da neheq bû. Gerek karwan û rêwî jî li hember daxwazên neheq derketan. Gerek karwan û rêwiyan jî li hemberî daxwazên neheq seri danenyana, şer bikrana ji kuştinê venekişiyana, an ji bihatana kuştin. Heke yek bi vi teheri bihata şêlandin û dengê xwe dernexista, ew di nav êl û eşira xwe da bêrûmet dibû. û ji bo wi mirin çêtir bû.

Ji bo vê yekê, ew kesên ku bi karwani diçûn rêya dûr, şerker û mêrxasên xwe ji bi xwe re dibirin.

Eşira Etmaneka, li bakûrê gola Wanê, di navbera Çiyayê Sipanê û patnosê de bi cih û war bûye. Emê Etmaneki, bi gotine ke din Emê Mamê Gindê, merîyekî pir mêrxas bûye û wî di emrê xwe de bac û xerac nedabûye tu kesî. Serwertiya Karwanê Etmaneka hertim wi kirîye. Paşê ku ew kal dibe, birazyê wi, Elyê Etmanekî bûye serwer. Eli jî xorteki jêhatî bûye. Wi zemani, hin salan ku li serhedê dibû xela nan nedima, xelkê bi karwani diçû ji welatê jêr, ji xwe ra nan dianî. Salekê li kêşa Etmaneka ji ku dibe xelayî, Etmanekî li hew kom dibin barbirên xwe didine pêşya xwe, diçin ji kêşa Mûsilê nan bînin.

Elyê Etmanekî lawayî apê xwe dibê: "Apo tu meriveki bi tecrûbe û zanayî, tu jî bi me re were!"

Emê dibê: "Lawo, ez êdî pir kal im, waye nikarim bi rêve herim, çavên min jî baş nabînin, min nebin!"

Elî dibê: "Apo, karwan giran e, bira navê te li ser me be, ew bes e, emê te bibin!"

Elî wî tîne li ser pişta devê jê ra ci çêdike, wî lê sîyar dike û bi xwe re dibe.

Kawranê Etmaneka bi rêdikeve, diçe di pira Batmanê re derbasdibe û xwe dighîne hêla eşîreta xiyan.

Filîtê Quto him serokê wê eşîretê, him jî bavxurê Pira Batmanê bûye. Bi navê şirîna Fille qîzcke bedew û fettan hebûye û ew ji destgirtîya FIlît bûbye.

Dema ku Eliyê Etmanekî diçe nav êlê, rastî Şirîna Fille tê, jê tasek çeqilmast dixwaze. Şirîn çeqilmastî tîne didiyê û hineki bi hevre xeberdidin. Piştî çûyîna Eliyê Etmanekî, di nav êlê da kurepistek bela dibe. "Dibêjin dilê Şirînê ketiye Eliyê Etmanekî."

Karwanê Etmanekan diçe ji hêla Musilê nan û pêlazim iyên xwe dikire û vedigere tê. Dema ku karwan tê bin pira Batmanê, Elî diçe nav êlê û bi şirînê re xebedide. Dema ku Filît xeberdana wan dibihîze, pir diqehere û dixwaze wan ceza bike. Dayika Filît, Şemê jî jineke pir şerrud bûye. Şemê, filît fît dike û dişîne pêşiya karwêr.

Etmanekiyên ku pir di ber FIlît didin, zêde-zêde heqê baca wi didinê, dikin û nakin wî razî nakin. FIlît dibê: "Illa hûnê tivinga Emê bidine min!"

Ji bo kurdan silah jî, mîna namûsê muqedes e. Helbet ew daxwaza FIlît qebûl nakin û şer derdikeve.

Emê, awiha deng li Filît dike:

Heylor heylor heylor, heylor heyla lo lawooo...
Lolo fIlîto lawo, karwanî berxê min karwanî...
Vî karwanî evarî bar kir, bi sibeya rojê re qet dananî
Li Kevanê Kêrê Kanya Qirê, Pira Batmanê, li dDelavê Paşo
Pêşî vegerya li serpaşiyê danî...
Li dinyayê gelo tu xortekî çiqas nezanî
Tu bi çi aqlî şiyar bûyî, hatî pêşiya vî karwanî
Te nego karwanê wan karwanî ne...
Ser karwanî Eliyê Etmanekî û Emê, Mamê Gidê ne
Gava ku tu cara îjar ji destê van xweşmêra xelas bibî,
FIlîto lawo, bira Şema dayka te bibêje,
Mi çok da erdê teze ji xwe re kurek anî
berxêêê.... hêêê. heyla lawooo....
Emê bang kir, go Elî lawo karwan e, berxê mi karwan e
Ji biharda li welatê me nebariye dirhemek baran e
De tu rabe tevdira xwe bike, emê berê xwe bidine Mûsilê
Belkî li welatê me nebe xelaya nane
Lo lo Filîto lawo, tu bi çi aqlî hatî pêşiya vi karwanî?
Te nego keside ye?...
Ev karwanê hanê, li pêşiyê deve ne, li ortê hêştir in, li paşêy ga ne
Ev meheke çavê kozî-kulfetê me li rêyan e...

Elî lawo, bira di ber te de bimîne ev çegilmastê mîyan e

Ji bo vî çegilmastê mîyan tu çûyî, li konê Şirîna Fille bûyî mêvan e
Te çavê kozî-kulfetê me hiştin li serê rêyan e
FIlîto lawo, tu bi çi aqilî hatî pêşiya vi karwanî?...
Te nego serkarwanî Elyê Etmanekî û Emê Mamê Gindê ne
Lawo, çima tu nizanî, Emê, Reşkalê dewra berê,
Bi şîşxana milê xwe bi guman e
heylor heylor, heylor heylor heylor...
heylor wex hey lo lo...
bira Şemê bi reben be lawo...
FIlît bang kir, got Elî lawo nizanim karwanê we çi bi çiyê?
Elî got Filîto lawo karwanê me sê qism e

Duran KARACA

Qismek ga ye, yek qantire, lawo yek deve ye...
Li pêşyê barê devan xurme ye,
Di ortê da barê hêstiran barût û gulle ye
Serpaşyê de barê ga bi temamî genimê sipî ye
Ez dizanim, tu ji min dixwazî bac û xeraca rê ye...
Lawo, ez pêşkêşî te bidim Meya Xeco, hêstira ortê navê wê Hedo ye
FIlît got Elî lawo, derdê min ne Meya Xeco û hêstira navê wê Hedo ye
ew herdû bibe-nebe ji xwe malê min e...
Ez gava vê sibê ji mala xwe derketim, min sondek xwarîye
Li ber lingê Şirîna Fille ye
Yan wê cinazê min rakin daynin ber çonga Şirîna Fille
Yan jî gera ez bi destê xwe li ber çonga Şirîna xwe ya delal dayinim
Wê Bazinbeleka li milê apê te, navê wê Bûkê ye
heylor berxêêê...
hûn karwanîne lawo...
Dûmahîk hefta bê

Pêkenîn û Kovarên Mîzahî Yên Kurdî

Lokman POLAT

Di vê dema me de qet kovarên pêkenînê (mîzahê) yên Kurdî tûne ne. Çend sal berê çar (4) kovarên Kurdi yên mîzahî hebûn. Navê wan kovaran; ZENGIL, ÎSOT, MÎRKUT û TEWLO bû. Evan kovaran bi hawayekî perîyodîk neweşîyan, herkê çend hejmar derketin û paşê hatin girtin.

Di jîyana cîvakan de kovarên mîzahî rolekî girîng dileyizin. Di cîvakên ku di bin şertên demokrasîye de najîn û ji azadîya fikrî, ramanî bêpar in, mîzah rola herî mezin dileyize. Mîzah hem mirovan dide kenandinê û hem jî morvan dide fikrandinê. Bi karîkatur û gotinên mîzahî li dij sazûmanan muxalefetek baş tê kirin.

Mîzah, têsîrek xwe li ser cîvakê dihêle. Tesîra (hînkarîya) mîzahê di dema ku xelk (gel) pirs û pirsgirêkên xwe nikarê biaxifê, wexta ku di bin qedexekirinê de ye, dema ku ronakbîr nakirin bi hêsanî dîtin û ramanên xwe bînin ziman, wê demê mîzah fonksîyonek girîng tîne cîh. Ew gav mîzah dibe zimanê gel û rewşenbîrên mixalîf. Di kovarên mîzahî de rexnên gelek balkêş têt kirin. Mesajên girîng ji gel rê tên weşandin. Di nav têkilîyên cîvakî de û di hêla jîyana edebî û hunerî de jî cîhê mîzahê heye. Mîzah di şikandin û ji holê rakirina gelek tabuyên di nav gel de jî rolekê dileyize. Bi zimanê karîkaturê û bi hêza mîzahê gelek tişt ji gel re têt dîyarkirin, têt pêşkêşkirin. Bi ûsûla mîzahê, wek ku di kovara mîzahî ya Kurdî Mîrkut hejmar 1 de têt gotin: "Li bin çengê pirr kesan û pirr tiştan dixe, tilîya di her qulikê ra dike."

Ji bo çi mîzah jî, di kovara Mîrkut de weha tet gotin:

-"Ji bo ku di vî warî de tu xav nahatine avetîn... Hîn tişt bên şîkandin, hîn perde vebin, da bila mîzaha Kurdî jî derkeve û têkeve meydana kultur û edebîyat û sen'eta Kurdî... Di nava kultur û ebedîyata Kurdî de divê cîyê mîzahê jî hebe... Wek tê zanîn xebatên edebî-kulturî jî perçeyek jî têkoşîna gelê me ye û her weha mîzah jî, dê di vê têkoşînê de rolek mezn û girîng bilîze."

Nûha, ezê bu kurtahî kovarên Kurdî yên mîzahî bidim danasînê. Eve kovarên mîzahî yên Kurdî di kîjan sal de derketine? Çend hejmar deketine? Çend rûpel în? Ezê binîvîsînim.

ZENGIL

Hejmara wê ya yekem di sala 1985'an de derketîye. Zengil kovarek pêkenînê ye. Naveroka kovarê bi qerf, henek û tinazan tijî ye. Zengil kovara pêkenînê ya yekem e ku li derveyê welat, lî Ewropayê (Stockholmê) ji alî Kurdan ve hatiye weşandinê.

Di binê navê Zengilê de hatîye nivîsandin ku "Zengil organa komîta navendî ya rêxistina TENGEZAR e." Rêxistinek weha, tûne, kovarê bi mîzahî rexistinek weha xeyalî çêkirîye. Li ber navê Zengilê hatîye nivîsandin ku:

Xwedî: Geşredîn
Berpirsiyar: Aladîn
Çapxane: Ruknedîn e.

U Zengil dibêje "Zengil Zengil e, çi bike li ci ye.

Di kovara Zengilê de gelek karîkaturên xweş û balkêş û gelek nivîsên mîzahî hene. Zengil ji du mehan carek derketîye. Hemû li ser hev heşt (8) hejmarên wê derketine. Kovara Zengilê ji alî Serdar Samî ve dihat weşandinê.

MÎRKUT

Hejmara yekem a kovara Mîrkutê di sala 1985'an de derketîye. Di bin navê Mîrkutê de hatîye nivîsandin ku "Mîrkut kovra her tiştî ye ji bo her kesî ye" Xwedeyê Mîrkutê Mahmûd Lewendî ye. Hemû du (2) hejmar deketîye. Ebada wê piçûk e, bi qasî pirtûkê ye. Hejmara yekem 36 û ya duyem 38 rûpel e. Di kovara Mîrkutê de bi şedan karîkatur û nivîsên mîzahî hene.

ÎSOT

Kovara Isot jî di sala 1985'an de derketêye. Hersî kovarên Kurdî yên mîzahî (Zengil, Mîrkut, Isot) di eynê sal de li pey hev derketin. Kovara Zengil û Mîrkut di nav wê salê de jîyana xwe ya weşanê dan rawedtandin. Kovara Isot hetanî sala 1987'an jîyana xwe ya weşanê berdewam kir.

Yê ku kovara Isotê diweşand Mamostê bû. Isot ji du mehan carek derdiket. Kovara Isot li ser hev hemû neh (9) hejmar derket. Ebade wê mezin bû. Hejmarên wê di nav 12 û 16 rûpelan de bû.

Kovara Isot, kovarek wek îsotê tûj bû. Bi gelek tiştan qerfan (henek) dikirin. Di hersî kovarên Kurdî yên mîzahî de gelek karîkaturên Kenan Evren, Turgut Ozal, Seddam, Xumeynî û yên din hene.

Di kovara Isotê de bi navê Çalim Şewqî lehengek karîkatura heye, serpêhatîyên (macerayên) Çalim Şewqî gelek balkêş e.

TEWLO

Kovara Tewlo çend hejmar derket û paşê hate girtin. Ferqa di nabeyna kovara Telo û hersî kovarên din ev bu, ku; Kovara Tewlo bi zimanê Tirkî û Kurdî derdiket, kovara Zengil, Mîrkut û Îsot xwerû bi zimanê Kurdî bû. Firqek din jî kovara Tewlo li Stanbolê, hersî kovarên din li Stockholmê derdiketin. Ferqek din jî Tewlo hefteyi, yên din du mehanî bûn.

Tewlo jî wek Isot, Zengil û Mîrkutê kovarek mîzahî bû. Li ser kovarê îbara "Tewlo kovara pêkenîn û hefteyîye" nivîsandibû. Piştê kovara Tewlo Kurdên Kurdistana bakûr ne li welat û ne jî li derveyê welet tu kovarek mîzahî dernexistin.

Zikê min diêşe!

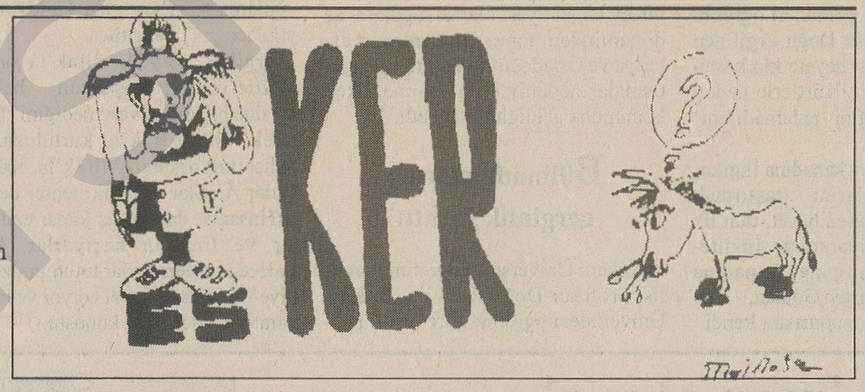

Mahmût LEWENDÎ

Zikê min diêşe! Min savar ji nexwariye! Qey ji meraqe ye. Gerçî ez çûm doktor, got: gastrît e, yanê destpêka ulserê. Ulser ne kula salê ye, lê jê xerabtir e. Dermanê wê jî cixare, araq û îsote tûj e!

Ez cixarê dikişînim, îsote tûj piştî zewarê min dest pê kir, lê araq na! Ez nikanim vexwim. Bîna wê ne xweş e! Ji xwe bi qedehekê ez serxweş dibim.

Serxweşî xweş e. Meriv hê rehet qise dike. Tiştê ku di neserxweşîyê de mirov nikane bibêje, di serxwesîyê de mirov pir bi hesanî dibeje. Ma ne ji ber wê ye ku her tim li masa serxwşean şer dirdikeve, pevdiçinin, bi hev dikevin, an jî hevûdu dikujin.

Kuştin ne baş e. Bi kuştinê meriv nagihîje tu derekê. Cengîz Xan û vê dawîyê jî Hîtler gelek kes kuştin. Lê çi? "Emrê wan têr nekir. Bi mirada xwe şa nebûn!

Zikê min diêşe, dilê min diçe cixarekê û isote min tê!

Na welleh! Ya rasti xewa min tê. û zikê min diêşe. û çavên min diçin ser hev. Ger ez di xew re biçim berçavka min ê bişkê. Bê beravk jî ez nikarim rakevim. Çimkî wê wextê jî di xewnê de ez nikarim het bibînim! ji xwe nuha çar berçavkên min ên şikestî, yeka nîvşikestî heye û ya saxlem a li ber çavê min jî ne têde.

Zikêşî ne bes bû îcar çavxerabûn bi ser de hat! ji xwe ezê qala êşa diranan nekim!

Ero qot di ??????????????hem zikê we û hem çavê we û hem jî diranê we êşîyaye? Na! Axx, axx! Hela bila biêşe wê wextê hûnê ji halê min fam bikin ku ez di bin kîjan şertan deû bi çi zor û zehmetî û bi taybetî jî di bin kîjan îşkenceyan de van çend rêzên xwe yên nexweşik ji bo we dinivîsim!!!

XAÇEPİRS

Çeperast: 1-Pira navbera farqîn û Batmanê. 2-a)-Deveyê nêr. b)-Bi serê xwe, bêkes. 3-a)-Qeymax (berevajî) b)- xof (berevajî) 4-a)-Cadde, mehelle. b) Wexta navbera esir û şevê. 5-a)-Ciyê ku dar û ber û sebze lê tê çandin. b)-Li hin ciyan ji bo xwelîyê tê gotin her weha tê maneya nîjada ku Kurd jî ji wê ne. 6-a)-Pêlav, kewş. b)-Nêçîr, seyd 7-a)-Xwendina herfeke bêdeng (berevajî). b)-Yê ku nabînê, 'ema. 8-a)-Metalek ku ji hesin qewîtir e. b)-Koma giya, li hin herêmên di maneya "deng" de tê gotin. 9-a)-Nexweşîyek ku li hin herêman jê re "fê" jî tê gotin, carna jî dibêjin "bi cînna ketiye", bi Tirkî jî dibêjin "sara". b)Kar, şuxul. c)-Di kîmyayê de sembola hesin. l0-a)-Çivîkek ku bi xwendina xwe navdar e. b)-Paç, potik, paçik. caw.

Serejêr: l-a)-Şamî, hulî, culuq, keleşêrî hindî. b)Leylan. 2-a)-Wasiteyeke rêwiyan. b)-Zamîrê şexsî yê duwemîn. 3 -a)-Li mintiqa Behdînan di şûna "yek"ê de tê gotin. b)-Kesê ku nîkare qise bike. c)-Herdu nigên pêşî yên pez, li hin herêman di şûna "mil, qol" de tê gotin. 4-a)-Mehelle. b)-Ne tûj 5-a)-Pez çêrandinaberî nîvro. b)-Dîn, ayin. 6-Ruhistîn. 7-Bi zaravê Soranî "nuha, nuka". 8-a)-Bi Soranî "li" b)-Pere (berevajî). 9-a)-Paytextê Tirkiyê. b)-Navek. l0-a)-Ne nêr. b)-Çîrok, hîkayet.

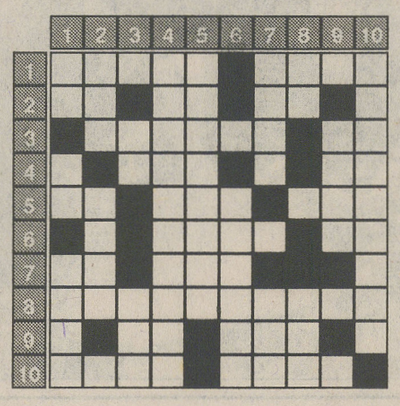

BERÎVA XAÇERÊZA BİHURÎ

Çeperast:
1-a) Walaq, b) Gênç, 2-a) Ak, b)Herêm, 3-a) Domdar, b) ag, 4-a) cer, b) re, 5-a) ob, b) dîn, c) kar ,6-a) Ecex, b) mg, 7-a) ko, b) Xal, 8-a) Osman Sebrî, 9-a) In, b) Orî, l0-a) Tenî, b) Nêrî

Serejêr:
1-a) Wa, b) So, c) Kort, 2-a) Akd, b) Bnos, 3-a) Oc, b) Mîn, 4-a) Ahmedê Xanî, 5-Qêdrîcan, 6-a) Ra, b) Nelson, 7-a) Gêre, b) Erê, 8-a) Em, b) Bîr, 9-Aram, l0- Çîgerxwîn

Kerê Mellê

Li hêla Mêrdînê, li gundê "Ewêna her kes xwedî ker e. Gundî her şev li mala yekî rudinin û behsa başî û xurtîya kerên xwe dikin. Her şeva ku gundî li oda gund dicivin, mellê gund jî her tim li wê ye, guhdariya wan dike.

Rojekê serê sibê Melle li kerê xwe siwar dibe û herê xwe dide derveyî gund. Gundîyek li ser xênî ji Mellê dipirse:

?Bi ku de diçi Melle?

Melle mirûzê xwe tirş dike û bi ruyekî nîvxeyi dokî dibêje:

Ez êdî li gundî namînim, ev gund ji min re herame!

Gundiyê ser xênî:

-Çima Melle?

Hinck gundîyên din jî tên, hemû li hev şaş dimînin, ji hev dipirsin, lê tu kesek pê nizane ku Melle ji bo çi xeyidîye. Gundîyêk jê dipirse, Melle jî dibêje:

-Ma xwedê jê razîno, ev serê çend mehan e ku ez li gundê we me û meleltîya we dikim, hûn her şev rudinin qala kerên xwe dikin, we tu rojekê qala kerê min nekirîye.

Ma ev e însanetî, ev e musulmanî? Gundî hemû li hev divivin, paşî digihîjin biryarekê ku gundîyek li ser xênî bigîre û bide diyarkirin ku kerê Mellê li gund baştirîn ker e û gundîyek derdikeye ser xênî û diqîre û weha dibêje:

-Ewêna xweş 'Ewêna
Sê sed û sî ker lê na
Serekê di kera kerê di Mellê na!
Piştî êv anonsê kêfa Mellê tê û berê xwe dide mizgefta gund!

Mirin dîya te bimire

Wey dinyayê
Ne ji İsa re
Ne ji Wusa re
Ne jî jî
Mihemedê axir zeman re tu nemayî
Mamostê Mûsikîya netewyî ya Kurdî
Tahsîn Teha 28'ê Gulana 1995 an ji nav me Koça xwe barkir.
Hunerê wî di ji mera bibe ronahî

Hozan SIYABEND

Mem'le Zin oyunu Diyarbakır Şehir Tiyatrosu'nda ilgiyle izlenen Cuma Boynukara ile

Ehmêdê Xâni uyarlaması hakkında

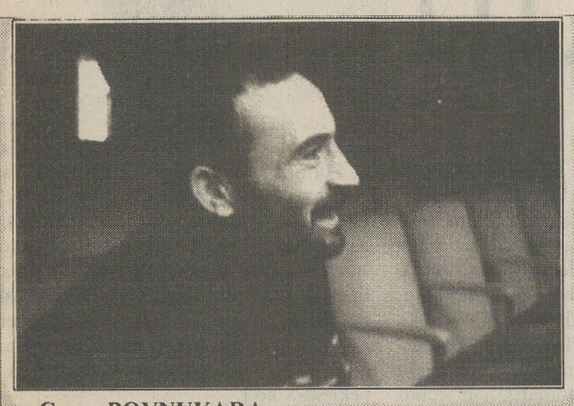

Cuma BOYNUKARA

1964 yılında Diyarbakır'da doğdu. Diyarbakır Lisesi'ni bitirdikten sonra 1979'da Diyarbakır Halk Eğitim Merkezi'nde tiyatro çalışmalarına başladı. 1986'da **Oktay Arayıcı**'nın "**Rumuz Goncagül**" adlı oyununu ve **Orhan Kemal**'in "**72. Koğuş**"unu yönetti. 1988'de Diyarbakır Şehir Tiyatrosu'nu kurdu ve **Ferhan Şensoy**'un "**Şahları da Vururlar**", **Ömer Pola**t'ın "**Aladağlı Muho**" adlı oyunlarını, 1989'da Orhan Kemal'in "**Bekçi Murtaza**"sını, **Tuncer Cüceoğlu**'nun "**Çıkmaz Sokak**"ını, 1990'da **Mehmet Türkkan**'ın "**Bu Oyun Oynanmalı**' adlı oyunlarını yönetti. 1991-"**Muhtaro**" adlı oyunu yazdı. "Muhtaro" oyunu Salihli Belediyesi Tiyatro Oyunu Yarışması'nda mansiyon aldı. **Boynukara**, aynı yıl Diyarbakır Sanat Tiyatrosu'ndan ayrılıp, Diyarbakır Belediyesi Şehir Tiyatrosu'nda çalışmaya başladı. 1992 yılında **Orhan Asena**'nın "**Ölümü Yaşamak**" adlı oyununu yönetti ve "**Çok Geç Olmadan**" adlı oyununu yazdı. Bu oyunla Kültür Bakanlığı Tiyatro Oyunu ödülü aldı. 1993'te Orhan Asena'nın "**Yalan**" adlı oyununu yönetti. 1995'te "**Günaydınlara Uyanmak**" adlı oyunu yazdı ve aynı yıl "**Mem'le Zin**" **Veysel Öngören**'in rejisiyle Diyarbakır Şehir Tiyatrosu'nda sahneye kondu.

(Diyarbakır-Roj)-*Mem'le Zin oyununuzdan bize biraz bahseder misini?*

-Bildiğiniz gibi Mem ü Zin Ehmede Xani'nin dünya klasikleri arasında yerini almış bir yapıtı. Yüzyıllardan beri kendi diriliğini koruyan böyle bir manzumeyi oyunlaştırırken, bütün dikkatimizi toparlayıp içerikte süregelen ve günümüzde de halâ geçerliliğini sürdüren temalardan iz sürmek ve bunu anlaşılır kılmak kaçınılmazdı. Dikkat edilirse Mir Zeydin'in yönetim biçimiyle, Tajdin'in yönetim biçimi arasındaki çatışma, Beko'da bütünleşip biçim alır. Zeydin'in yönetim tarzının çatışması bir aşkı dışlar. Beko, kendi yönetim tarzlarının sürekliliğini koruyamayacağını farkedince bütün dikkati aile ilişkilerine yönelir. Oysa temelde yatan, Mir Zeydin'le Tajdin'in yönetim biçiminin kavgasıdır. Durum böyle olunca da dikkat edilmesi gereken husus, günümüzü daha iyi anlayabilmek için atalarımızın sevinç ve özlemlerini, birbirleriyle çatışmalarını ve aşklarını algılamadıkça günümüz ilişkilerini sağlıklı biçimde değerlendirmek olası değildir.

-Mem ü Zin'i oyunlaştırırken zorlandınız mı?

-Ehmede Xani'in bu şiiri dil ve kurgu bakımından oldukça sağlam. Bir de bu yapıtın en fazla dikkat edilmesi gereken özelliği de, o dönem içinde yitip gitmeye yüz tutmuş olan Kürtçe'yle kaleme alınmasıdır. 16. yy.'da, yani Kürtçe'ye ilginin az olduğu bir dönemde yazılması önemli bir olgu.

Aradan geçen birkaç asır, bu yapıtı oyunlaştırırken bizi hayli zorladı. Ehmede Xani'nin dünya görüşü, Kürt dilini ustaca işlemesi ve halk sevgisi o kadar coşkuyla işlenmişti ki, bu lirik destansı yapıtı günümüze uyarlamak büyük bir sorumluluk gerektiriyordu.

-Cizira Botan tek beylikti. Oysa oyunda 2 ayrı beylik gibi alınmış. Nedenini öğrenebilir miyiz?

Çelişkileri ortaya koymak için diyalektik bir yöntem kullandık. Tajdin'in yönetim biçimi, özlem duyduğumuz, Mir Zeydin'in yönetim biçimiyse, özlem duymadığımız ve değiştirilmesi gereken bir yönetim biçimidir. Bu tür çatışmalarda Botan'ın Cizre'ye bağlı alt bir beylik gibi konulması, durumu açığa çıkarma bakımından bize yardımcı bir ögeydi.

Mem'le Zin'in diğer oyunlarınız içindeki yeri nedir? Bu çalışmanızı ayrı bir yere koyuyor musunuz?

-Aslında bu sorunun cevabını benim vermem gerekmiyor. Gerçi yukarıda da söyledim. Tekrar söylüyorum! Bizler arzuladığımız dünyaya ulaşmak için atalarımızın deneyimlerinden yararlanmalıyız. Aşklarından, savaşlarından, geleneklerinden, acılarından ve mutluluklarından...

-Hedefinize ulaştınız mı?

-Bu soruyu şöyle toparlamak mümkün: Mem'le Zin oyunu, yazdığım oyunlar arasında izleyiciyle kaynaşan ilk oyunum oldu. Teksin sahne üzerindeki dönüşüm hızı ve oyunun anlaşılması, varmak isteğim sonuca yaklaşmamın göstergeleriydi. Ancak, sizlerin de bildiği gibi Mem'le Zin'i dilindeki sadelik, sahnelenişindeki yalınlık ve oyuncuların abartısız oynayışları bakımından tekstin dönüşüm hızı güçlüydü.

-Oyun ilk olarak Diyarbakır'da sergilendi... Sizce bu, oyun için bir şans mıydı?

-Tabii ki paha biçilmez bir şans; ayrıca bir diğer güzelliği de, yazarı, rejisörü, oyuncuları, hepsinin Kürt olmasıydı... Ben öyle sanıyorum ki Mem'le Zin oyunu başka bir ülkede veya başka bir şehirde de sergilendiğinde insanlara aynı hazzı verecektir...

-Muhtaro, Çok Geç Olmadan, Günaydınlara Uyanmak, Mem'le Zin... Bu yazdığınız oyunların bütünü neden aynı coğrafyayı işliyor?

-Benim oyunlarım her şeyden önce insanı işliyor, insan ilişkilerini işliyor. Oyunlarımdaki temanın yaşadığım coğrafyaya işaret etmesi reel bir durum. Çünkü ben burada yaşıyorum. Kendi topraklarından, öyle ki atasının mezarı olan topraklardan sökülüp değişik şehirlerin varoşlarına yerleştirilen, sabahleyin evinden çıktıktan sonra bir daha geri dönememe kaygısına düşen, insan emeğinin çok çok ucuza gittiği ve insanı tüketen fabrikaların durmadan inşa edildiği bir dönemde başka ne düşünebilinir? İşlevimiz bu tür sorunların çözümüne katkıda bulunacak çözümler üretmek olmalı. Bu sorunlar Kürt coğrafyasında daha belirgin olduğuna göre, elbette yapıtlar malzemelerini buralardan edineceklerdir.

-Son olarak, Roj okuyucularına bir mesajınız var mı?

-Kendi atalarımızın aşklarının, kavgalarının, mutluluklarının, ve kederlerinin izlerini sürdüğümüzde ve bunlardan ders aldığımızda, arzuladığımız dünyayı daha iyi algılayacağız.

Edebiyat kulvarında bir tartışma gündemi

'Şiirin Kürt sorunu ve Kürt şairi kimdir?'

Harun CENGİZ

Yılmaz Odabaşı'nın Evrensel Kültür dergisinin Haziran sayısında gündeme getirdiği Türk şiiri değil, Türkiye şiiri nitelemesi ve Osmanlıca şiirin Türk şiir etiği sayılmasına yönelik ithamının ardından, Türkçe yazan Kürt şairlerinin duruşları tartışılıyor.

Yılmaz Odabaşı, Evrensel Kültür dergisinin Haziran sayısında kendi konumunu dünya edebiyatından değişik örneklerle kıyaslıyarak açıklamada bulunuyordu: "Türkçe yazan her şair Türk değildir; kaldı ki Türkiye de ne tamamen Türklerden oluşan bir coğrafyadır, ne de Türkçe tamamen Türkçe sözcüklerden oluşan bir dil'dir. (...) Bazı uğraş arkadaşlarımız, Kürt kimliğinin bugün Ortadoğu dengelerini bile sarsan boyutlardaki tarihsel sınavıyla kendine siyasal kulvarda açtığı yolu, bizim de 'Türkiye şiiri' nitelememizle edebiyat kulvarlarına taşımamızdan- bir sömürgeci egemen anlayışıyla-kaygı duyuyorlar. Kafalarda taşıdıkları polis, bu konuda farklı düşünmelerine, uygar olabilmelerine izin vermiyor (...)"İrlanda milliyetçilik akımı içinde yer alan ve İngiliz diliyle kendi kültürel, coğrafi ve etik değerlerinden faydalanarak İngiliz şiirinin doruklarına oturan, Nobel alan Yeats'ı bağrınıza basarken (...)"gibi yargılarla bu konumun bir 'ilk' olmadığını öne sürüyor ve "Türk şiiri değil, Türkiye şiiri" nitelemesinde ısrar ediyordu. Odabaşı, "Türk şiiri" gibi bir nitelemenin kimilerini "Hürriyet" gazetesinin logosuna taşıdığını vurguluyor ve yargılarını şöyle sürdürüyordu: "Ne diyor Hürriyet logosu: 'Türkiye Türklerindir." Bu izlekten yola çıkarak kimileri de 'Türkiye'de yaşayan herkes Türktür ve tabii ki sadece Türk vatandaşlarının ürettiği şiir de 'Türk şiiridir. (!) anlayışı ile ürkütücü bir ırkçılığa varıyorlar."

Odabaşı'nın bu yazısının yayınlandığı günlerde 17 Haziran tarihli "Evrensel" gazetesinde şair ve eleştirmen Metin Celal ise şu yargıları öne sürüyordu: "Bu ay kültürel konuların sanata, edebiyata ağır bastığı Evrensel Kültür dergisinde Yılmaz Odabaşı'nın başlığından itibaren bir tartışma açan ilginç bir yazısı var. "Şiirin Kürt sorunu; yeniden 'Türk şiiri' değil, Türkiye şiiri! " adlı yazısında bu tartışmanın artık sonuçlandırılması gerektiğini belirterek 'şiirimiz farklı bir coğrafyadan, farklı bir toplumsal-sosyal dokudan ve farklı bir kültürel atmosferden beslense de, şiirin ikametgahının yazıldığı dil olduğuna inanıyorum. Ancak 'ırkçı' değil, 'uygar' bir tanımlama olduğuna şiddetle inanarak yedi yıl sonra yeniden 'Türk şiiri' değil, 'Türkiye şiiri' nitelememde ısrar ediyorum' diyor. Bakalım bu tartışma nasıl sonuçlanacak? Alışkanlık olduğu üzere Türk şiiri demeye mi devam edeceğiz, yoksa Türkiye şiiri ya da Türkçe şiiri nitelemelerinden birini mi tercih edeceğiz?"

Yılmaz Odabaş'nın "Türk şiiri" nitelemesinin ayrıca kendiyle de çelişen yanlarının bulunduğu yargısı şöyle bir iddia ile somutlanıyordu: "... Bir de, 'Türk şiiri' tanımında ısrar ettiğinizde, Kürtler dışındaki bütün etnik ve ulusal hüviyetleri yadsımakla kalmayıp, kanımca kendinizi de yadsıyorsunuz. Bilinir ki 'Osmanlı' kendini Türk saymamıştı. Osmanlı tarihini 'Türk tarihi' olarak sahiplenilmesi Türk halkıyla resmi tarihin hesaplaşması sorunu sayılacağı için, ben sadece Osmanlı döneminde şiirin 'Arapça' yazıldığına ve bugünde Osmanlı'nın Arapça şiirini 'Türk Şiiri'nin etiği sayma gafletinden kurtulmanız gerektiğine dikkat çekiyorum. Bu durumda kendini Türk saymayan Osmanlının Arapça şiirini 'Türk şiiri' bünyesinde sayma hakkınız kalmıyor.... "

Kürt şairi kimliğini arıyor

Evrensel gazetesinde Metin Celal'in yargılarının yayınlandığı gün, yani 17 Haziran'da Yeni Politika gazetesi de kültür-sanat sayfasını tartışma "sütunları ile bu konuya ayırıyor ve Kürt şairi kimdir?" sorusunu Türkçe yazan Kürt şairlerle, "Türkiye edebiyatı" "kulvarlarındaki değişik şairlere ve çevirmenlere yöneltiyordu. Oldukça kapsamlı tutulan bu soruşturmada Yılmaz Odabaşı, Hicri İzgören, Cevat Çapan, Afşar Timuçin, Yalçın Küçük, Murathan Mungan, Mehmet Uzun ve Ataol Behramoğlu konuya değişik açılımlar getiriyorlardı.

Tartışma aynı eksende sürerken, oldukça "uç" yargılar da Yeni Politika sütunlarında yer buluyordu. Şiir beğenisi Nazım'dan öteye geçemeyen Yalçın Küçük: "Kürtlerin Ahmet Arif'e ihtiyacı yoktur" gibi "uçuk" bir yargıyı öne sürerken, Ahmet Telli ise Kürt sorununa kendi şiir miladında kaçışının adını "şairin vatanı olmaz" gibi bir yargıyla ifade ediyor, devrimci şair kisvesiyle yerelden ulusala, ulusaldan evrensele perpektifini yok sayıyordu. Yanısıra Murathan Mungan, haklı olarak Kürt şairleri Kürtçe yazma konusunda ısrarlı olmaları gerektiğini vurguluyor, Yılmaz Odabaşı ise "Türkçe"nin şairi ve Kürt" olduğunu söylüyordu.

Konuya en nesnel yaklaşımı gösteren Mehmet Uzun'un yargıları ise kuşkusuz asimilasyon politikalarıyla Kürtçe yazma ve okurla iletişim kurmada ciddi sıkıntıların yaşandığı günümüzde edebiyat tarihine geçebilecek düzeydeydi. Mehmet Uzun'un yaklaşımı, Kürt halkının nesnel gerçekliğini betimlemede ısrarlı şairleri ne büsbütün Kürt edebiyatına dahil eden, ama ne de dışlayan tavrıyla 1995 itibarı ile Türkçe yazan Kürt şairlerin duyarlılığına da bir yanıt sayılıyordu. 17 Haziran tarihli "Yeni Politika" gazetesinde yayımlanan yargılarıyla Mehmet Uzun, şu görüşleri aktarıyordu: "Çünkü yapıtlarında sadece Kürt coğrafyasının diyasporasını yazmıyorlar-bunu yabancı bir yazar da yapabilir- aynı zamanda Kürt insanının ruh halini, geleneklerini, kolayca görünmeyen ince ayrıntılarını, Kürt dilinin kendine özgü mantığını, Kürt toplum ve tarihinin renklerini, tadlarını da metinlerine sindiriyorlar. Çifte kültürlülüğünün avantajlarını da kullanarak dili, üslubu, edebi anlatımı çok zenginleştiriyorlar. Bu nedenle çok özel, farklı bir edebiyat yaratıyorlar."

Mehmet Uzun, bu yargıları ile "Kürt halkının Ahmet Arif'e ihtiyacı yoktur"diyebilen anlayışı da (Y. Küçük) çürütüyordu. Uzun, yakında piyasaya çıkacak "Kürt Edebiyat Antolojisi"inde Ahmet Arif, Yılmaz Odabaşı, Hicri İzgören, Esma Ocak ve Cemşit Bender gibi Türkçe yazan Kürt şair ve yazarları da antolojisinin kapsamına aldığını açıklıyordu.

Yılmaz Odabaşı ise, ilk bölümü "Evrensel Kültür" dergisinde yayımlanan "şiirin Kürt sorunu" başlıklı yazısının ikinci bölümünün aynı derginin Temmuz sayısında yayımlanacağını ve bu konudaki tartışmaların içerdiği yargıların tümüne birden önümüzdeki güz aylarında yine iki bölüm olarak "Evrensel Kültür" dergisinde yanıt vereceğini belirtiyordu.

Haftanın Fotoğrafı

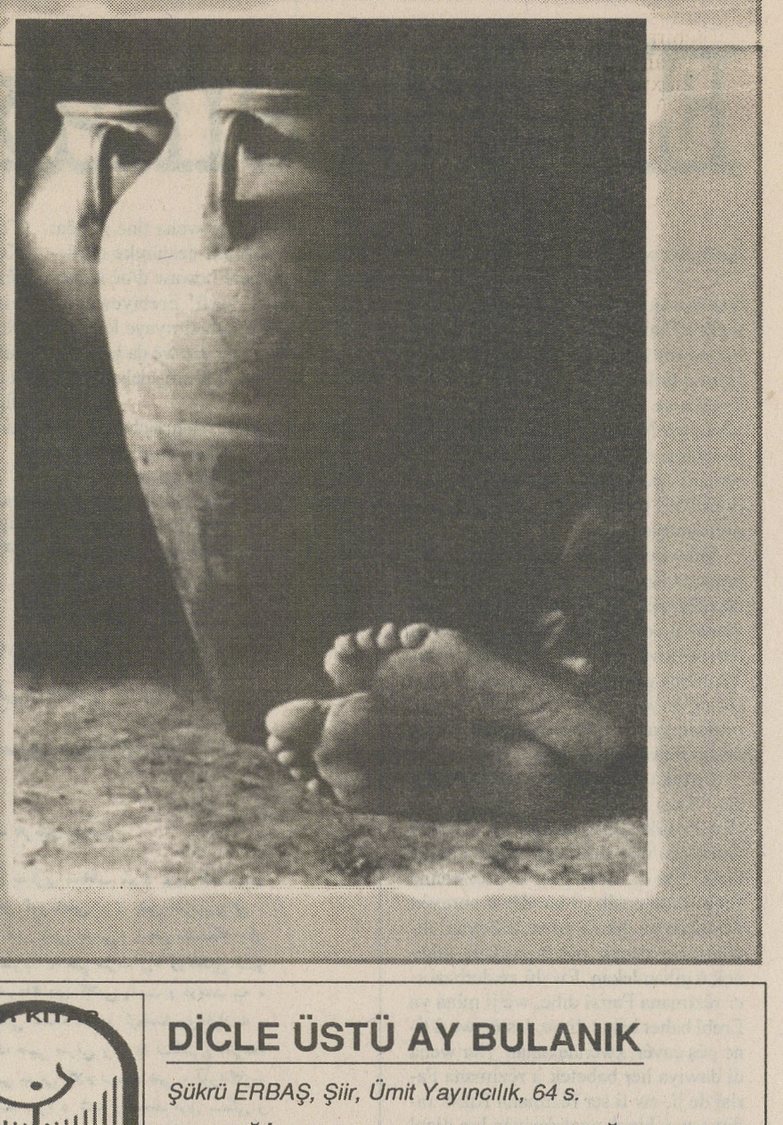

DİCLE ÜSTÜ AY BULANIK

Şükrü ERBAŞ, Şiir, Ümit Yayıncılık, 64 s.

2. DEĞİRMEN TAŞLARINDA BUĞDAY

"Orada esmer ve uzun adamlar/Evleri onarmak için/Dağlara başladılar/ Orada genç kızlar bulanık rüzgârsız/ Anneler bir acı ömürle bilge/Çocuklarıyla cezalı babalar/ Bir uzun havada yüzlerce mermi/ Sabahın güneşinde leke/ Ay bin yıldır kederli orada/ Ölüm yoksulluğu çoktan unutturdu/ Orada açlık onurla ayakta/ Bulutlar ayrılıktan alıyor nemini/ Yağmurun adı gözyaşı/
Her eşik bir musalla taşı orada/ Orada koyunların sütü kırmızı/ Barut kokuyor yaz kış yamaçlar/ Ağaçlar kurudukça kurudu/ Göğsünde ölü gözlerinden başarı nişanı/ Seçilmiş adamlar orada/ Cellat gururuyla mutlu/ Herkesin akrebi kör yelkovanı sağır/ Benim saatim yüreğime ayarlı/ Yavrum hangi hoyrattasın sesine ulaşayım/ Ben burda bir kara suyum/ Ben burda değirmen taşlarında buğday/ Anlamakla katlanmak arasında tükendim..."

Tarihten bir yaprak

Lawrence yarattığı cehennemi biliyordu

Hasan YILDIZ

Bay Chauvet yolculuğu boyunca kafasını kurcalayan sorularla uğraşırken, Londra'nın sisli havası içinde trenden indiğinde kendisini daha başka bir heyecan sarmıştı. Biraz sonra görüşeceği adamın esrarengiz kişiliği, hazırladığı soruları belirli bir sıralamaya koymasına engel oluyor, nereden nasıl başlayacağı konusunda tereddüte düşüyordu. Gerçi bu onunla ilk görüşmesi değildi. Fransız Dışişleri Bakanlığı'nda görevli olarak daha önce resmi düzeyde çeşitli görüşmeleri olmuştu. Yine de her seferinde kendisini büyüleyen bu adamın etkisinden bir türlü kurtulamıyordu.

I. Dünya Savaşı boyunca ucsuz-bucaksız Arap çöllerinde İngiliz politikasının şekillenmesini sağlayan casus Lawrence, savaş sonu Sömürgeler Bakanı Cuhurchill'in danışmanlığına getirilmişti. Eylem alanında hareket etmeye alışmış biri olarak bu görev ona pasif geliyor, çöllerde geçen günlerini şimdiki rahat yaşamına yeğliyordu. Bay Chauvet belki de onu bu espri içinde yakalayıp daha detaylı bir tartışma içine çekebilirdi. Yine bu espri içinde, eylem alanından geri çekilen bu eski kurt, resmi toplantılarda söylemediklerini, duygularını, düşüncelerini, olası gelişmeleri daha açıkça ifade edebilirdi. Gerçekten de her türlü resmiyetin gerisinde dostça devam devam eden söyleşi içinde hem dünyanını değişen dengeleri altında İngiliz politikasının ana hatlarını bulmakta hem de Türkiye'nin güney sınırı boyunca oluşan iki Arap devletinin gelecekteki sorunlarına şahit olmaktayız. Bu konuşmalarda körfez krizinin nedenlerinin ilk verilerini de görmemiz şaşırtıcı olmayacaktır.

Koltuğuna yaslanıp, Arap çöllerinde kazandığı esmerliğin gitgide kaybolduğu yüzünden ışıldayan tilki gözlerle ziyaretçisini dikkatlice süzdükten sonra konuya girer :"Bilinen birçok nedenden ötürü Britanya hükümeti, savaş sonunda kendi sömürge politikasını ünlü talimatlarla yürütememe imkansızlığı içinde buldu. İmparatorluğun varlığını korumak ve yayılmasının devamını garanti altına almak bakımından Büyük Britanya, yerel yönetim sistemini gitgide daha da yoğunlaştırmak zorunda kalmıştır."

Büyük Britanya... Üzerinde güneş batmayan o büyük devlet nasıl oluyordu da savaşın galibi bir ülke olarak eski sömürgelerini artık idare edemez duruma düşüyordu? Hemen tüm Arap yarımadasını ele geçirmesine ve Arapların politik örgütlenme düzeyinin oldukça düşük seviyede olmasına karşın nasıl oluyordu da oralarda eski tipte sömürge yönetimler oluşturmada zorlanıyordu... Değişen ne idi dünyada?

"Bu eğilim, sömürge yönetimini yerli unsurların ağır bastığı belirli Britanya toprakları üzerinde yönetim değişimini göz önüne almayı gerektirdi" diye devam eder Lawrence. İngiliz Dominyon Teorisi çerçevesinde bundan böyle Hindistan, Seylan, Mısır, Filistin ve Mezopotamya'da, İrlanda'da kurmuş oldukları biçimde "serbest devletler" yapısı içinde kendi orduları, kendi polisleri, kendi idari kurumları, parlamento ve bütçelerinin olacağını vurgular. Ayrıca İngiltere'nin imparatorluk bünyesinde kendileriyle çalışmayı kabul eden "yerli ılımlı" bir parti kanalıyla bu ülkeleri "gittiği yere kadar" yöneteceğini açıklar.

Bu açıklamalar yeni sömürgeciliğin ilk uygulamalarıdır. Çok yaygın biçimde sanıldığının tersine, yeni sömürgecilik II. Dünya Savaşı ertesi değil, 1918'i takip eden yıllarda uygulamaya konmuş oluyordu.

Söyleşi boyunca ön Asya'daki diğer bir soruna, Türk-Yunan savaşına da değinme fırsatı bulurlar. Lawrence, "Anadolu'nun Yunanlılar tarafından işgaline" karşı çıkmaktadır. O'na göre "Yeni dünya düzeninde toprak işgalleriyle bir yere varmak" imkansızdır. İngiliz hükümetinin bir konudaki çelişkili politikasına sürekli karşı durduğunu belirtirken daha da ileri gider, "İzmir'deki tüm Yunanlıların yok edilmesi için elinden geleni yaptığını" ve "Türkleri tekrar Trakya'da görmek istediğini" ifade eder.

Lawrence genel olarak özetllediği dünyanın politik yapısından sözü Arap yarımadasına getirir: "Yarım yüzyıldan daha önce gerçekleşme imkanı olmayan büyük, Birleşik Arap İmparatorluğu düşüncesini hiçbir zaman savunmadım. Birbirlerine düşmanlıkları ve milliyetçilikleri ortak temelinde yine birbirlerine muhalif olan küçük devletler yaratmaya çalıştım." Kendi alanına ilişkin konuştukça daha güvenli ve rahat olan Lawrence, sanki yeniden Arap çöllerinde dolaşıyor gibiydi. Akabe önlerinde kılıcını çekerek son bir darbeyi vurmaya hazırlandığında Arap devletleri şekillenmeye başlamıştı bile. Bölünen topraklar üzerinde irili ufaklı devletler ortaya çıktı. Bu devletler "cetvelle çizilmiş" diye küçümseniyorsa da sınırlar içine iyi bakıldığında belirli merkezlerde odaklanmış sosyal şekillenmeler olduğu görülecektir. Bu odaklar etrafında serpilmiş bazı azınlık topluluklar ya da uluslar, sınırlar içinde bırakılmasına özen gösterilmiştir. Yani çizgiler hiç de tesadüfi değildir.

Ancak Lawrence kurulan devletlerin geleceklerini de düşünmektedir. Bu nedenle bundan sonraki düşünceleri daha da ilgi çekici olmaktadır. İşte bu düşünceler içinde körfez krizinin izlerini görmekteyiz. "Büyük bir Arap İmparatorluğu mevcut dengelerin, kurulan bu devletlerden birinin veya diğerinin lehine değişmesiyle ortaya çıkacaktır. İyi bir yönetime sahip, doğal kaynaklarını akıllı bir biçimde ülke kalkınmasında başarıyla kullanan ülkelerden biri, daha az zengin ve daha az güçlü diğer komşularını otomatikman kendi bünyesine katacaktır."

Peki bu ülke hangisidir?

Lawrence burada hiç durmadan, tereddüte düşmeden bir tek ülkenin adını anar: MEZOPOTAMYA. "Hiç şüphe yok ki" diye açıklamalarına devam eder: "Petrol işletmeciliği ve pamuk, bu ülkeyi değiştirecektir. Nüfusu birkaç sene içinde çoğalacabilecek olan Irak Krallığı, bu durumda ticari sahası için ihtiyaç duyacağı Akdeniz kıyısı nedeniyle Suriye'yi kendi topraklarına katacaktır." Bu sözlerde sanki Saddam'ın portresi çizilmektedir. Irak ve Suriye BAAS Partilerinin rakip durumları gözönüne alınırsa yukardaki tespitlere değer biçmek gerekecektir. Durum ne olursa olsun Arap ülkeleri arasındaki statüyü Kuveyt'e saldırarak ilk bozan ülkenin Irak olması Lawrence'nin öngörüsünü doğrulamaktadır.

Politika bu... Dostça bir görüşme olsa da bir şeylere hizmet etmelidir. Edward Chave o akşam hemen daktilosunun başına geçerek görüşmenin bütün detaylarını sıcağı sıcağına yedi sayfalık bir rapor haline getirir. Tatil için geldiği Londra'dan Paris'e faydalı bir iş yaparak geri döner. Zira Fransız manda yönetimi altında olan Suriye'de yapmaları gerekenler onları beklemektedir.

Lawrence'in çizdiği politik çerçevenin bugünkü ilgili devletler tarafından bilinmediğini sanmak saflık olur. İran-Irak savaşından beri bölgede alt emperyalist bir rol oynamaya başlayan Saddam, kendisini izleyen büyük emperyalist güçlerin dikkatini üzerine çekmiştir. Oysa Saddam her "kurnaz diktatör"ün en zayıf yanının bu diktatörlüğünde yattığını unutmuş bir durumda yakalanmıştır. Bir ülkenin işgal edilmesi kolay olmadığı gibi, bir günün olayı hiç değildir. Böylesi bir durumda büyük güçlerin gelişmeleri görmemeleri imkansız gibidir.

Gerçekten de çeşitli veriler, ABD'nin böylesi bir işgal olayından haberdar olduğunu göstermektedir. Bölgedeki statünün bir daha olmayacak biçimde bozulmaması için Saddam gibi dar görüşlü bir diktatöre ihtiyaçları vardı ve Onun sırtından kendi politikalarını uygulama fırsatı buldular.

ji klasîkên me:

Elî Teremaxî û rêzmana wî

Emîn Narozî

Yek ji wan ronakbîr û zanayên hêja yê têgihîştî ku xameya xwe ne bi tenê ji bo zimanê biyanîyan lê belkî ji bo pêşketin û fêrkirina zimanê şêrîn yê neteweyê xwe bi kar anîye Elî Teremaxî ye. Li gor Mînorskî ku di Ensîklopedîye îslamê de ji A. Jaba girtîye Elî Teremaxî piştî sala hezarî ya koçî (1000/1591) rêzmaneke Erebî bi Kurdî nivîsandîye.(1)

Dibe ku ev berhema Teremaxî di pexşana Kurdî de, yek ji wan hewildanên herî pêşî be. Ji xwe tê zanîn ku nivîskar û rewşanbîrên Kurdan yên bi zimanê xwe yan jî li ser rewşa xwe nivîsandine gelekî kêm in û bi tilîyan tên rêdan, lê yên ku bi zimanê biyanîyan nivîsandine û ji wan re xebat kirine deşt û newalan tije dikin.

Pirtûka Teremaxî ya di destê me de, "Haza Kîtabû Serfî Lîsanî Kurdî" (Ev Pirtûka lêkernasiyê ya Zimanê Kurdî ye) wek du beşan hatîye amade kirin. Ew di beşa pêşî de, rêzimana Erebî dide nasîn, ji navdêr û cureyên wan dest pê dike û pê ve tê heyanî digihêje ser daçek, pêş û paşdanî, gihanek û gihandekan. Ew dû re derbasî ser rêzimana Farisî dibe, wê jî mîna ya Erebî babet babet digre destê xwe û tîne pêş çavên xwendevanan. Her weha di dawiya her babetek ji rêzimana Farisî de jî, ew li ser rêzimana Kurdî radiweste û hinek agahdariyên kin digel çend mînakan dide şagirtan û bi kurtî rûberî ya Farisî dike. Ji xwe ew di destpêka berhema xwe de jî dide zanîn ku ew dê di vê pirtûkê de rêzimana Erebî, Farisî û Kurdî (Kurmancî) bide nasîn.

Bi vê yekê ji ev pirtûk dibe bingeh û yekemîn berhama Kurdî ku cara pêşî, bi kurtî be jî, li ser rêzimana Kurdî (Kurmancî) rawestîyaye û wê daye ber herdu zarên xurt yên rojhilata navîn. Nexwe, di gotina ku "ew danerê rêzimana Kurdî ye" de, digel lidijderketina M. Xeznedar jî dîsa rastîyek heye û ew gotin di ciyê xwe de ye. Çiku ew di lêkolîna xwe ya ser vê berhemê, di rûpelê 15'an de dibêje: "Leme da rastîyeke girîngeman bo derdekewê, ewîş ewe ye; ke Elî Teremaxî destûrî zimanî Kurdî dananawe, belkû zanistî (serf) Erebî bi zimanî Kurdî nûsîyewe..... "Li gor Xeznedar ev xebata Elî Teremaxî karekî nîştîmanperwerî, hestê Kurdayetî û şayanî spaskarîyê ye. Lê tevî vê jî ew vê berhemê wek bingeh û Teremaxî jî mîna hîmdarê rêzimana Kurdî nabîne. Bes M.Xeznedar jî dide zanîn ku di dawîya beşên Farisî de ew di lê-kolîna xwe, di rûpelê 15'an de vê yekê weha tîne zimên: "Weku le nawerokî destûreke derdekewê ta beşî 'herf' tewaw dibê hemûyî her le babet 'serfî' Erebîyewe. Le paş eme beşêkî taybetî tiyaye le barey zimanê Farisîyewe. Le wê da le hendê cîge belgey zimanî kurdîş dehenîyetewe".

Her çendî Mele Mehmûdê Bayezîdî di pêşgotina vê berhemê ya vê dawîyê nivîsîye de daye zanîn ku ji sala hezarî ya koçî (1000/ 1591) û pê ve ew pirtûk wek berê pêşî li hicrik û mizgeftên Kurdistanê di nav feqîyan de Toplum"(3) de li ser berhemên bi Kurdî hatibû weşandin, di nav çend rêzên kurt de rastî navê vê pirtûkê û yê nivîskarê wê hatim. Bes salek berê, dema ez ji bo hinek agahdarî li ser Zurûf û Terkîbê (du berhemên kevn in ku rêzimana Erebî bi Kurdî şirove dikin) digerîyam ez rastî kopyeke vê pirtûkê hatim.

Li ser vê berhemê Dr. Marûf Xeznedar lêkolîneke giranbiha amade kiriye, wî di vê lêkolîna xwe de gelek şaşî û kêmasîyên ku di biwara vê berîsa. (4) Lêbelê li nik wî ev gotinên han giş bê belge û bê çavkanîyên tekûz hatine dayin. Ji xwe, tu helbestên wî ne bi Kurdî û ne jî bi Fransî hê xuya nekirine û ew ne di sedsala dehemîn ya çêbûna îsa de jiyaye lê belkî pîştî hezarê koçî (1000/1591) wî ev berhem nivîsandîye. Lêkolînerê me bi vê yekê re rexneyeke hêja jî li awayê lêkolîn, lêgerîn û nivîsandina Kurdan dike wê pir di ser de û sûkane dibîne. (5)

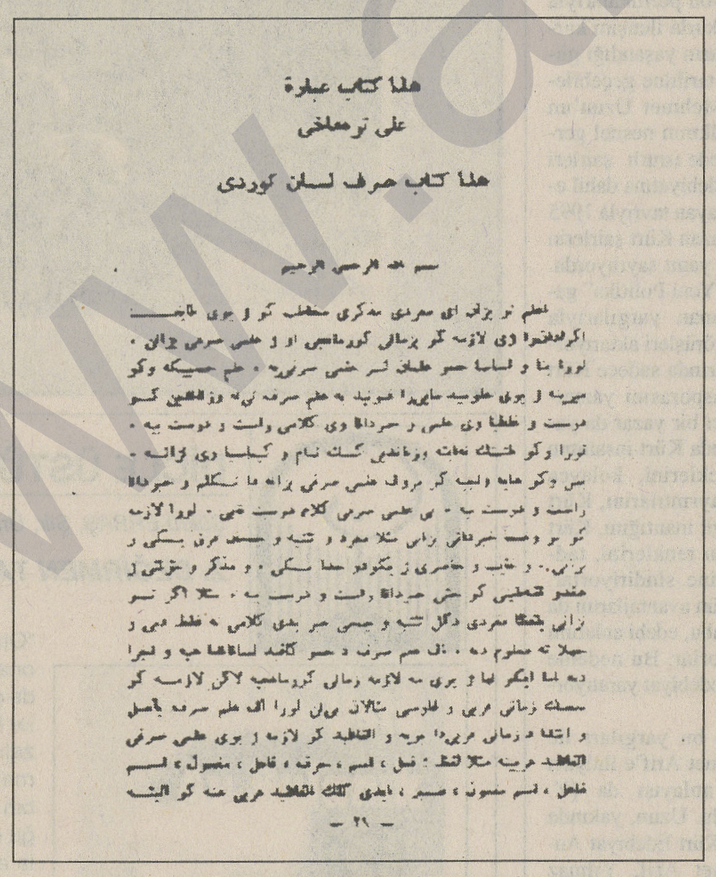

هذا كتاب عبارة
على ترهاتي
هذا كتاب حرف لسان كوردي

بسم الله الرحمن الرحيم

Rûpelek ji rêzmana Elî Teremaxî

Cara pêşî di sala 1274/1857'an de Mele Mehmûdê Bayezîdî li ber destnîvîsa wê ya kevn ji nû ve ew nivîsandîye û li ser jî pêşgotinek daniye. Ew di pêşgotinê de qala xwendina feqîyan ya hingê dike, zehmetîya xwendina bi zimanê biyanî têne zimên û bi vê yekê jî xebata Elî Teremaxî nirxdar dike. Ew tê de li ser gund, cihên çêbûn û lêxwendina Teremaxî radiweste û pê re wî gelek pesn û wesyetê wî dide. Ev çend rêzên jêrî ji pêşgotina Mele Mahmûdê Bayezîdî ne: ".....Paşî di tarîxa hezarî bi şû ve ji qedayêd Hekariyan di qeda Muksê de gundek heye jê re Teremax dibêjin. Ji wî gundî bi navê Elî mirovekî xwey zîhn we îdrak we sahîbhiş we fetanet peydabûye. Teleba 'ilm û finûnêd bedî'e kirî, mideyekî medîde li Bexda we Mûsil, we Behdînan we Soran geriyayî we mayî we xwendî we kesbî kemal we finûnî'ulûm kirî. Di fennê 'ilmê serfê de zêde meharet we rusûx peydakirî.Di zimanê Xwedanî qewî zêde meşhûr we me'rûf bûye. We belku heta niha jî nav û nîşanêd wî di Kurtistanê da heyin. Ewî Elî Teremaxî bi xwe bi destê xwe di nîva gundî mizgeft we medrese bîna kirîre we mideyekî bi xwe jî ders gotîne...

. ". (6) Bayazîdî bi vî awayî didomîne û dawî nawe kitêbên rêzê yên ku hingê û kêm-zêde vê dawîyê jî feqîyan dixwend dide û pê ve diçe: "Ew Elî Teremaxî we Mele Yûnisê Helqetînî jî di gundêd xwe de medfûn in."Wî li serê peşgotinê herdu navên jêr bikaranîye û tarîxek jî bin wan danîye: "Muqeddîma Ilmê Serfê we Be'dî Usûlê Lazîmeyê 'Telîme bu Zimanê Kurmancî" (Pêşgotina zanistîya lêkerasîyê û hinek qaîdeyên pêwîst ji bo fêrbûna zimanê Kurdî).

"Muqeddîma Behsa Mussenif we Mûcidê Serfê di nêv Ekradna da tête beyan kirin" (Pêşgotina qala nivîskar û danêre lêkernasiyê di nav Kurdan de tê diyar kirin) "1274" (1857).

Her weha li ser pirtûkê bi xwe jî ev herdu navên han hene:

"Haza Kîtabu "Ibaretî Elî Teremaxî" (ev pirtûka pevokên Elî Teremaxî ye)

"Haza Kîtabu Serfî lîsanê Kurdî" (ev pirtûka lêkernasîya zimanê Kurdî ye)

Lê M.Xeznedar bi xwe navekî din jê re bikartîne "Destûra Zimanê Erebî bi Kurdî." (7)

Herdu rêzen pêşî yên pirtûka Teremaxî weha dest pê dikin

"I'lem, tu bizan! Ey mufredê muzekkerê muxateb ku ji boyî taîfa Ekradan ra jî lazim e ku bi zimanê Kurmancî ew jî 'Ilmê serfê bizanin."

Wek nimûne ez ê du dîtinên Elî teremaxî yên li ser rêzimana Kurdî li vir derxim pêş:

1. "Lakîn di Elefazêd Kurmancî bi xweser "îsmufa'il" bi tenê nabî, belku lazime lefzê "ê" di berî wî kelamî bêne zikirkirin wekî niha ji bo mufredan dibêjî: 'ê kuştî', "ê" kirî', êxwarî'... (8) ango di Kurmancî de parenga çalak bi serê xwe nayê divê peyvika "ê" were serî, mînak: ê kuştî, ê kirî, ê xwarî,

2. "Di Kurmancî de jî 'elametê fi'la mudarî' dal e, di îptîda de dibe eger fi'la mute'eddî be. Mesela weku niha: 'dide', 'dibe', diçe'; eger fi'la lazimî bê îcarê ew dal di axirê fi'lê de ye. Weku niha 'siwardibe', 'radibe'", radike'." (9) Ango di Kurmancî de nîşana lêkerê ya dema niha "'di"ye, încar ger lêker têper (transitive) be hingê ew di destpêkê de tê, mînak: dide, dibe, diçê. Lê ger lêkera me têneper (intranksitive) be hingê ew di dawîyê de (ya rastî di nîvî de) tê, mînak: siwardibe, radibe, radike.

Têbinî:

(1) "The encyclopaedie of îslam", vol. 2, r. 1154, E.J.Brills; first editor pp. 1130-1155, 1927 London (vol. 4, Kurd-Kurdistan r, 1154 F.Brills 1993 Leiden New York.

(2) Pêşgotina "Haza Kîtabu Serfî Lîsanê Kurdî" ji lêkolîna M.Xeznedar ya bi navê "Arabic Grammer in Kurdish Language" bly Alî teremakhî Seventeenth Centure A.D.; Investigations, Comments, And Reaserch by Dr. Marouf Khaznadar, Lecturer in kurdisch Literature University of Baxdad, 1971 Bagdad.

(3) "Tarih ve Toplum", Aylık Ansiklopedik Dergi, hejmar 55 Temmuz r. 59, 1988 Îstanbul,

(4) Lêkolina M.Xeznedar ya li jor di têbinîya duwemîn de bihûrî, r. 16

(5) Ji lêkolîna li jor, r. 18, 19,20, 21,, 22.

(6) Ji pêşgotina Mele Mahmûd Bayezîdî ya li serê pirtûka Elî Teremaxi (Lêkolîna M.Xeznedar ya li jor, r. 25_)

(7) Binihêre li lêkolîna M.Xeznedar ya jorî, r. 3 û 5

(8) ji pirtûka Elî Teremaxî ya "Haza Kîtabû Serfî Lîsanê Kurdî" ku bi lêkolîna M.Xeznedar ya li jor ve çap bûye, r. 49

(9) Ji eynî pirtûk û eynî lêkolînê, r. 48. Ez di têperîya (transitive) lêkera "diçe" û têneperîya (instransitive) ya "radike" de ne dilbicî me.

Yekiti û em

İlhami SERTQEYA

Binêrin. Hun dibînin û tê zanîn ku, lingê dîrok a me ya yekitî birîndar e. Tu gel tune ku qasê kurdan, li warê yekitîde birîndar û paş ve maye. Embaz, li bin nirê Osmanîde, hemu welatan xwe rizgar kirin, tenê Kurdistan ma. Bê guman, sedem a yêkemîn, pirsa yekitî bu. Welatên din, ji bo rizgarîya netewî, li bin ala netewîde bi asanî kom bun û ketin şer. Kurdan tu car, li bin ala netewî de pirranî kom nebun. Tu car navberên xwe de yêk nebun. Şuna wê de, belavbun u navçetî dom kir. Gelek caran jî birakujî, dijmintî, çê bu. Dawî de, serhildan û xqehremanîya gelê mc hat hilşandin, ket bindest. Dawîde me re xwîn u hêstir ma. Carekî bifikirin ku nawçekî serhildide, navçekî li wê temaşe dike. Dema şerê netewî de, tu welatî de, va rewşa hanê nayê dîtin.

Li vir de pirsekî heye. Ji bo çi va rewşa? ez dibêjim, ji bo ku ruhê netewî li kurdan de ne qurt e. Lewra ku rizgarîya nîştiman, bi pirranî kurdan li ser lingan ra nekirîye. Navçe navçe, eşîr eşîr, demên cîyawazîde serî hildan e.

Baş. Em wanan dizanin. Em dizanin ku lingê dîroka me ya yekitî birîndar e. Lewra, ku dîroka me li ber serfîrazîye bi tablyetî ewek daxwazîya me ne mêşîya u îro jî xweşî u nexweşî ber çavan e. Ji bo wê yekê ku, em li dîrokê re deyndarin Em deyndarin û xwelî li serê me hatîye rijandin. Me pirsa netewayî kirin e pirsa rexistin u li dora hesabên piçuk digerin. Eger ku pêwîs bibe, (ku pêwîste) em xwe û rexistinên xwe, fedayê yekitîya netewî nakin. Pirsa netewayî dikin fedeyê rexistinên xwe. Rewşa me hemuyan, rewşa welat li ber çavan e. Pirsa rizgarîya kurdistan, pirsa partî an rexistinekî nîne. Va bar, ewqas giran e ku, tu partî, tu rexistinekî nikare li bin giranîya wê barê de rabe. Ji bo va restîyê, pêwîste ku, em çaven xwe li dûr ve bikşîn in. Pêwîste ku em berê xwe bibîn in, lingên xwe li erdê daîn in. Em divê guh bidin dîrokê.

Lê em çawa bikin? Li vî warî de (yên zane!) çi kirin e u çi dikin? Dereng bi be jî îro rexistinên sosyalîstan, ji bo yekitî gavekî giring avetin e. Ji bo dawîya wê xebatê, em car a yêkemîn e ku hewîdar in. Lê nav vê xebatê de du, sê partî derva ne. Sedem u armanca wan çi dibe bila bibe, hemu li teorîyê de dimîn e u daxwazîya pirsa yekitî ne torîye, lê pratîk e. Hewoedarîya welatê me ev teorî yê tune ku belavbun a me dom bike. Ev belavmayî u cûdamayî ku li dîroka me re ewqas fersend revandi. Ev e ku çanda me ya yekitî u demoqrasî qelse kirîye. Ev e ku îro li başûr de dibe u bûye sedema birakujî.

Li vî rewşa hanê de sedema yekemîn e zana û rewşanbîrên Kurdistanin. Rola me giring e. Çi ku em serkar in. Çi ku me zor edaye rexistinên xwe ku ji bo şaşîyên xwe bila berdin. Rewşanbîr u rexistinên ku li nav xebata platforma yekitîya sosyalîstên Kurdistan re ne, îro deynên xwe didin dîrokê. Yên din çi wext va deynên xwe paqij dikin gelo?

Bi kurtî, îro jî bo rizgarîya doza gelê me dû rê heye: Yêkemîn! an navberên xwe de yekitî çê dikin (Ku wê demê hewî u bawerîya gelê me, tekoşîna rizgarîya netewayî bê şik li ber serkeftinu li ber serfîrazîyê tev gavên qurt dimeşe) dûhemîn! an ji belavbuna me dom dike (ku wê tavê rizgarîya netewî seqet û birîndan dimîne.

Eger ku rîya sêhemîn heye, kî dizane kerema xwe min re bibêjin ez jî bizanim.

Dipten gelen öfke dalgaları: Kürt göçü!

Baştarafı s, 1'de
verirken, bu iki ayrı mekanlarda yeni politik tarzların gereğini de ortaya çıkarıyor.

Göçerler politika yüklü

İstanbul İHD Şubesi 'Kürt Hakları Komisyonu'nun Ocak 1995'te hazırladığı bir araştırma, Türk metropollerine gelen göç akınının, politik yoğunluklu olduğunu da ortaya çıkarıyor. İstanbul, Mersin ve Bursa kentlerinden örnek 3258 göçer Kürt ile yapılan İHD anketinde, çoğu son bir yılda göç eden Kürt ailelerin göç nedeninin politik olduğu ortaya çıkarken, potansiyel bir politik yoğunluk, hemen burada beliriyor. Anketi yanıtlayanlar, "Göç nedeniniz?" sorusuna, yüzde 58 oranda "Savaş" yanıtı veriyor. Yüzde 8.7 oranında bir kitlenin verdiği ve "Korculuğun dayatılması, köyün devlet güçlerince yakılması, devlet zulmü" gibi konuları kapsayan "Diğer nedenler" yanıtıyla birlikte bu oran yüzde 70'e yaklaşıyor. Göçer kitlesinin politik yoğunluğu, ilginç bir soruya verilen yanıtla daha da belirginleşiyor. "Ailenizde gözaltında, tutuklu veya mahkum olan var mı?" sorusuna, yüzde 58.3 oranında "Evet" yanıtı geliyor. Gözaltı, tutuklama ve mahkumiyet konularının politik olmaları, göçer ailelerinin, yakınlarının bu durumu nedeniyle, politikayla organik olarak da yakından ilgili olduğunu açığa çıkarıyor.

İstanbul, Mersin ve Bursa'ya göç eden Kürtlerin yüzde 78.9'u, "Kürt olduğunuzdan dolayı sizi işe almayan oldu mu?" sorusuna "Evet, oldu" yanıtını veriyor. Anketteki "Kürt olduğunuz için baskı gördünüz mü?" sorusuna verilen "Evet" yanıtı ise, yüzde 88.7 oranında. Ayrıca yüzde 71.5 oranında bir topluluk, "Kimliğinde daha önce yaşadığı yer yazılı olduğu için" gözaltına alınmış. Anketin bu bölümü, Türk metropollerinde yaşayan Kürt göçer kitlesinin, açık ve katı bir şovenizmle yüzyüze bulunması nedeniyle de oldukça yoğun bir politik atmosferi teneffüs ettiğini ispatlıyor. Anketin kimliği sahiplenme duygusunu ortaya çıkaran bölümleri de bunu doğruluyor. Yüzde 79.5 oranındaki kitle, "Çocuklarınızın hangi dilde eğitim görmesini istiyorsunuz?" sorusuna "Kürtçe" yanıtını veriyor. "Elinizde olsaydı hangi ülkenin vatandaşı olmak isterdiniz?" sorusuna verilen 0.12'lik "Türkiye" yanıtının karşısındaki yüzde 62.9'luk "Kürt Federe Devleti" yanıtı, durumu daha da netleştiriyor. Bütün bunların ise potansiyel bir politik yoğunluk taşıma anlamına geldiğinden kuşku duyulmuyor.

Son zamanlarda daha yoğun biçimde tartışılan ise, Kürt politik kadrolarının bu gerçeğe uygun yeni ve hızlı yöntemler geliştirip geliştiremedikleri. Aynı ankette sözkonusu göçerlerin ortalama yüzde 60.7'sinin 30 yaş altında olduğunun, yani gençlerin önemli bir yekün tuttuğunun belirlenmesi, konuyu daha da ciddi kılıyor. "Örgütlü, etkin ve organize olduğunda büyük bir enerji oluşturacak göçer Kürt gençleri, aksi durumda rastgele tepkileri sergileyebilecek bir ayarsız saatli bomba da olabilirler" değerlendirmeleri artık daha sık yapılıyor.

Bir çok boyutlarıyla, Türk metropollerindeki Kürt kitlesi, daha etkili, yaygın ve beklentilerini karşılayacak iradi politik yöntemler ve tarzlar talep ediyor. Kentlerdeki bu büyük enerji, yurtever/sosyalist politikacıların ve kültür insanlarının açacağı kanalları her geçen gün daha fazla arıyor. Çocuklarının Kürtçe eğitim görmesini isteyen yüzde 79.5 oranındaki ailenin çocuklarına bu tür kurumları şimdiden hazırlatmaktan; aynı yazgıyı solumaya başladığı Türk emekçileriyle beraberlik zeminleri oluşturmaya kadar bir dizi sorunun, her geçen gün daha da acilî hale geldiği ifade ediliyor.

GAP Belediyeler Birliği Genel Sekreteri Ahmet Özer, "10 milyonluk İstanbul'da 4 milyon civarı bir Kürt nüfusun toplandığına ve aynı durumun Mersin, Adana, Ankara ve İzmir için de geçerli olduğuna" değindikten sonra, "Köyünden kopup gelmiş ama kentte de umduğunu bulamamış kitleler, olağanüstü bir dinamizm meydana getirmektedir. Kısa süre içinde bu sorunların üstesinden gelinmediği takdirde bu kızgın kitlelerin kentlerdeki dinamizmlerinin kontrolü güç olacaktır. Hatta bu dinamizmin, önlenemeyen toplumsal bunalımlara ve çatışmalara yol açacağını tahmin etmek için her halde müneccim olmaya gerek yoktur" diyor. Özer'in işaret ettiği "Dinamizm"in Kürt politikacılar açısından da oldukça önemli sorunlar getirdiği, çoğu çevrelerce vurgulanan bir konu.

Kürt coğrafyasında sorunlu kentleşme

GAP Belediyeler Birliği Genel sekreteri Ahmet Özer'in, göç dalgasının büyük Kürt kentlerinde toplanan oranına ilişkin altını çizdiği iki önemli konu, oralarda da özgül politikalar geliştirilmesi ihtiyacını net olarak ortaya çıkarıyor. Özer, bölge nüfusunun yüzde 50'sine yakınının 6 Kürt kent merkezinde toplandığını anımsattıktan sonra, bu 'Demografik şişme'nin "Her kentte iki kent" meydana getirdiğini; birinin kentsel altyapı ve arzlarının sunulduğu normal kent alanları, öbürünün ise kenti kuşaklayan gecekonduların meydana getirdiği ve çok yoğun problemlerin olduğu alanlar olduğunu ifade ediyor. Özer, "Bu iki kentsel yaşam arasında sosyo-ekonomik ve kültürel bakımdan derin uçurumlar ve dolayısıyla çatışmalar vardır. " diyerek, aynı kentteki "İki ayrı kent"i kucaklamak amacındaki Kürt politikacılarının önündeki önemli bir diğer sorgulama halkasına işaret ediyor. Öte yandan Özer, bölge kentlerinde "Kentsel iç dinamiklerin zayıfladığını" vurguluyor. "Bölge kentleri köyden yoksul köylü göçü almalarına karşın, batıya zengin unsurlarını (sermaye+beyin+kentli nüfusu) göç olarak vermekte ve dolayısıyla sosyo-ekonomik açıdan ilerleyememektedir" diyen Özer, aslında "Sosyo ekonomik ilerleme" dışında daha önemli bir probleme; yoğun nüfus hareketinin ve politik ibrenin kente kayması karşısında şiddetlenen 'Kadro' ihtiyacının, ihtiyaçla ters orantılı olarak azalması problemine de değinmiş oluyor. Bu durumun, yeni yöntemler geliştirme açısından büyük önem taşıdığı, genel bir kabul görüyor.

'Göç' ve 'kaç' hareketleri

Baştarafı s. 1'de
1990'na gelindiğinde nüfusu 100 binin üzerinde olan kent sayısı Şanlıurfa, Batman ve Adıyaman'la birlikte beşe yükseldi. Bugün bu kentler, bölge nüfusunun yüzde 50.3'ünü barındırıyor.

Yaşananlar olağan değil

Nüfus, kendi iç dinamikleriyle zaten kontrolsüz bir biçimde artıyor. Buna bir de 'göç' ve 'kaç' hareketlerini ekleyin. ('Kaç' kavramını, yaşanan olağan dışı durumu, klasik göç nedenlerinden ayırmak için sosyolojik bir kavram olarak kullanmaktayız.)

Bunlar ülkenin diğer bölgelerine nazaran daha yetersiz olan bölgedeki yönetimleri, çok güç durumda bırakıyor. 'Kaç' hareketlerinin en belirgin nedeni, güvenlik veya başka bir deyişle güvensizlik ortamıdır. Resmi kayıtlara da yansıdığı kadarıyla, bölgede son yıllarda 2 bine yakın köy göç ettirildi, yani 'kaç' hareketiyle karşı karşıya bırakıldı. Sonuçta tazyiki nerden gelmiş olursa olsun, bu köyler can havliyle kendilerini en yakın kentlere atıyor, yakınlarının veya akrabalarının yanına sığınıyor ya da bir gecekondu edinerek yaşamını güç koşullar altında idame etmeye çalışıyor.

Bazı büyük kentlerin nüfusu, son dört yılda 2 hatta 3 kat arttı. 1990'da Gaziantep'in nüfusu 600 bindi, 1994'te bir milyona çıktı. 380 bin olan Diyarbakır'ın nüfusu, şimdi 950 bin. Şanlıurfa'nın 276 binden 650 bine, Batman'ın 148 binden 250 bine, Van'ın135 binden 300 bine, Bismil'in 40 binden100 bine ulaştı. Avrupa'da bir kentin veya ülkenin nüfusunun ancak 300 ile 700 yıl arasında 2 kat arttığını hatırlarsak, yaşadığımız olayın ne kadar vahim olduğu daha da çarpıcı bir biçimde ortaya çıkar.

Klasik göç nedenlerinin payı

Son yıllarda tarımda makinalaşmaya geçilmesinin yarattığı boş işgücü, kırsal alandaki hızlı nüfus artışına paralel olarak meydana gelen "arazi bölünmüşlüğünün" yaratmış olduğu yoksulluk, GAP'ın uygulamaya konulması ile ev ve arazilerin baraj göl aynası altında kalması, kırsal alanda yeterli istihdam olanaklarının olmaması ve yoğun işsizlik, kentlerin sahip olduğu çekicilik ve olanaklar ve son olarak psikolojikmen insanların göç etme (yer değiştirme) eğilimleri taşıması sıralanabilir.

Her kentte iki kent

Nüfusu 100 bin ile 1 milyon arasında bulunan 6 kent merkezinde, nüfusun yüzde 50'sine yakını ya alt yapısı tümden olmayan veya yetersiz olan alanlarda yaşıyor. Her kentte giderek iki kent meydana geliyor. Biri kentsel alt yapı ve arzların sunulduğu, öbürü ise kenti kucaklayan gecekonduların meydana getirdiği ve çok yoğun problemlerin olduğu alanlardır. Bu iki kentsel yaşam arasında sosyo-ekonomik ve kültürel bakımdan derin uçurumlar ve dolayısıyla çatışmalar var.

Bu panoromanın bir de başka yüzü var. O da bölge kentlerimizden Batıya doğru yaşanan sermaye, beyin ve kentli nüfus göçü karşısında, kentsel iç dinamikler zayıflıyor. Bu durum bölge açısından önemli iki kayba ve bir sıkıntıya yol açıyor.

Bölge kentleri, köyden yoksul köylü göçü almalarına karşın, Batıya zengin unsurlarını (sermaye, beyin, kentli nüfus) vermekte ve dolayısıyla sosyo-ekonomik açıdan ilerleyemiyor. Bunun sonucunda kırsal alandan gelen nüfusun kentlileşmesi yerine, köyden gelen nüfusun hakimiyeti ve yoğunluğu ile kent süreç içerisinde köyleşmeye doğru yol alıyor. Bugün bazı kentlerimiz veya kentlerimizin bazı yerleşim alanları adeta birer köy görünümünde.

Olaganüstü bir dinamizm

Köyünden kopup gelmiş ama kentte de umduğunu bulamamış kitleler, olağanüstü bir dinamizm meydana getiriyor. Kısa süre içinde bu sorunların üstesinden gelinmediği taktirde, bu kızgın kitlelerin kentlerdeki dinamizmlerinin kontrolü güç olacaktır. Hatta bu dinamizmin önlenemeyen toplumsal bunalımlara ve çatışmalara yol açacağını tahmin etmek için her halde müneccim olmaya gerek yok. Sorunun, Batı kentlerini ilgilendiren yanları da var. Çünkü kentten göç edenlerin yanı sıra, kırdan göç edenlerden de Batıdaki kentler nasibini alıyor. Yapılan istatistikler, İstanbul'da yaşayan 10 milyon nüfusun 1/3'ünün yani yaklaşık 4 milyonunun Doğu ve Güneydoğu kökenli olduğunu gösteriyor. Aynı durum Ankara, İzmir, Adana, Mersin gibi büyük kentler için de geçerli. Yani oralardaki kentsel problemlerin de ana nedenlerinden biri günümüzde yaşanan göçlerdir. O halde bölgemizdeki sorunları çözmeden Batıdaki sorunların da üstesinden gelinemeyeceği bilinmelidir.

Geleceğe projeksiyon

Bölgemizin sanayi dışı aşırı bir kentleşme ile karşı karşıya. Bu eğilim önümüzdeki yıllarda da devam edecek. 20 yılda (1970-1990) nüfusu yüzde 80 oranında artan bölge, 2005'te yaklaşık 11 milyon olacak. Nüfusun yüzde 64'ü kentlerde yaşayacak. Nüfusu 100 binin üzerinde olan kentler ise, kent nüfusunun yüzde 76'sını barındıracak. Bu çok hızlı kentleşmeye rağmen, çağdaş bir kentsel gelişme, hali hazırda yok. Buna 'demografik şişme', yani nüfus büyümesi demek daha uygun olur. Çünkü kentsel altyapıda ve kentsel arz ve olanakların yaratılmasında, aynı düzeyde bir gelişmeye tanık olamıyoruz.

Halka karşı terörü durdurun

Baştarafı s. 1'de
göstermemesini anlamamız mümkün değil. Kürt halkının kimlik gelişimini anlamak ve birlikte yaşamanın yeni biçimlerini mümkün kılmak yerine eski pozisyonlarda ısrar ediliyor. Genç Türk Cumhuriyeti'nin bugünkü ölçüde tanımadığı olgu, Kürtlerin çoğunluğunun kendilerini ayrı bir halk olarak hissetmeleri ve bu şekilde kabul edilmeyi istemeleridir."

Türk hükümeti ayrılıkçı

IPPNW'nin çağrısında, Türk hükümetinin ayak dirediği mevcut politikasıyla, kendisinin ayrılıkçılık yaptığına da yer verildi: "Kürt köylülerini dışkı yemeye zorlamak, yüzlerce Kürt aydınını siyasi cinayetlerle öldürmek, Kürt köylülerini köylerinden kovmak, Kürtlerin düşüncelerini özgürce ifade etmelerini yasaklamak, Kürt asıllı Türk yazar Yaşar Kemal'i susturmak bütün bunlar ülkenin ve orada yaşayan insanların birliğine hizmet etmiyor. Türk tarafı artık silahlı çatışmanın yatışması (deskalasyonu) için adımlar atmalıdır! Türk Silahlı Kuvetleri'nin giderek daha büyük operasyonları barışı getiremeyecektir. Yalnızca ihtilaf halindeki tarafların diyaloğu, kan dökülmesini ve özellikle sivil halka karşı terörü sona erdirebilir."

IPPNW'e göre, Türk hükümeti politakının artık dağlarda değil, seçim sandıklarında cereyan etmesi için gerekli koşulları oluşturmalıdır. Çünkü Kürt kimliğinin tanınması demek, Kürtlerin siyasi temsilcilerinin düşüncelerini özgürce ifade edebilmeleri ve seçimlere katılabilmeleri anlamına gelir.

Almanya'ya da eleştiri

IPPNW, Federal Hükümet'in ve Alman kamuoyunun rolünü de eleştirdi. Federal Hükümet'in Türk devletinden yana tavrı aldığı, Alman kamuoyunun bir kesiminin ise PKK'nin tarafını tuttuğu belirtildi. barışçı bir çözüm bulmaya hizmet etmektedir. Öte yandan hekimler, Türk devletine yönelik haklı eleştirilerin Türk düşmanlığı şekline büründürülen bir ırkçılığa vesile yapılmaması konusunda uyarıda bulundu.

Bilindiği gibi, Almanya yoğun Türk göçmen nüfusu nedeniyle Türkiye ile özel bir ilişkiye sahip. Almanların etkin olduğu başka birçok uluslararası kuruluşun da bu tür girişimleri daha önce sık sık gündeme geldi. Söz konusu kuruluşlar, Federal Hükümet'in bu özel ilişkiden barış getirici bir politika için yararlanabileceği görüşünde birleşiyor.

Muhalif radyolara da muhalefet var

Haber Merkezi- Ortalama yayın deneyimleri bir yılı bulan İstanbul'un ilerici radyo kanalları, artık genel farklılıklarıyla değil, tek tek yayın derinlikleriyle de sorgulanıyorlar. Muhalif toplum, ilk başlarda on yılların boşluğu sonucu peşin bir beğeni ile dinlediği radyo kanallarını artık çeşitli yönlerden tartışmaya başladı.

'Muhalif radyolar' kimliği içinde tarif edilen radyo kanallarının yerleşik medya anlayışından farklılığı yine kabul ediliyor, ancak sol radyoların kendi aralarındaki farklılıklarının ne olduğu veya ne olması gerektiği de sorgulanıyor. Fakat bu sorgulamanın, sözkonusu kanalların içinde bulundukları zorlukları görmezden gelme olmadığının da altı çiziliyor.

Aslında muhalif radyolar, toplam radyo kanalları içinde denizde damla sayılabilirler. Türkiye genelinde 2 500 civarında olan özel radyo kanalı sayısının il bazında en yoğun toplandığı İstanbul'da da durum farklı değil. 360 özel radyo kanalının bulunduğu İstanbul'da muhalif radyo sayısı, neredeyse bir elin parmakları kadar. Bunlar üzerindeki yasal ve fiili engeller, 'RTÜK uyarıları', finans ve kadro zorlukları ise, toplam orandan kat kat fazla.

Radyo reklam pastasından ya hiç pay alamamak ya da çok az alabilmek, muhalif radyoların ortak özelliği. Yine, zaten sınırlı sayıdaki kadrolarının çok büyük bir kısmının amatörlerden oluşması da ortak payda durumunda. Bir çoğunda bu amatörlük, yapılan işte derinliğe ulaşamama amatörlüğü biçiminde göze çarpıyor.

'Yok aslında birbirimizden farkımız...'

İstanbul'da yayın çalışmasını sürdüren özel muhalif radyolardan Radyo Umut, Mavi Radyo, Ulusal FM, Çevre FM ve Radyo Çizgi ile yaptığımız görüşmelerden ortaya çıkan sonuç, çok genel bir farklılık ötesinde daha özel yörüngelerin bulunmadığı oldu. Bunlar içinde - kısmen Mavi Radyo hariç tutulacak olursa- 'Farklılık'ın yayın saati, profesyonel kadro çalıştırma, canlı yayın gibi konularda aranmaya çalışıldığı görülüyor.

Radyo Çizgi Yayın Yönetmeni Mehmet Bayram, muhalif radyoların farklılığına ilişkin sorumuzu "İyiden, güzelden ve doğrudan yana tarafız, ama emek güçleri arasında tarafsız ve herkese eşit oranda yakınız" cümlesi ile yanıtlamaya başlıyor.

Bayram, radyolarının "Özgün bir dili oluşturmuş" olmalarını, sunucularının bir 'Tarz'ının olmamasını; "Kendilerini değil radyoyu düşünmelerini", tümünün Radyo Çizgi'de yetişmiş "Amatör ruhla çalışan"lar olmalarını "Muhalif radyolarla olan farklılıklarına önemli etki yapan" unsurlar olarak sıralıyor.

Teknik nedenlerle bir ay kadar kapanmak durumunda kalan ve bu hafta içinde yayınına yeniden başlayacağı açıklanan Ulusal FM Genel Yayın Yönetmeni Tamer Dursun, "Dost radyolardan hiçbir farkımız yok" dedikten hemen sonra, biçimdeki farklılıklara değiniyor: "İçeriğin dışında farklılığımıza gelince; yirmi dört saat canlı yayın yapmamızı, yirmi adet değişik renklerde programlarımızın olmasını söyleyebiliriz."

Çevre FM de, farklılık sorusuna "İyiden, güzelden, doğrudan, emekten, insandan, insan haklarından, barıştan, demokrasiden ve halkların kardeşliğinden yana taraf olmak" gibi genel cümlelerle yanıt vermeye başladıktan sonra, "Diğer radyolardan ayıran önemli bir faktör olarak, dinleyicisi ile bileşen olmayı önüne koymak"tan söz ediyor.

Farklılık tartışmasında Çevre FM, önemli bir sorunu sesli biçimde ele alıyor; net olmamakla birlikte önemli bir tartışma kapısı aralıyor. "İster istemez, hitap ettiği kesimin popülizmini yapmak zorunda" olduklarına değinen Çevre FM, "Ama Çevre FM ne hitap ettiği toplumsal kesimin popülizmine çakılıp kaldı, ne de ilkelerinden vazgeçip çizgisini değiştirme konusu yaptı" diyor ve "15 aylık yayın yaşamı boyunca bu dengeyi korumaya çalıştıkları"nı ifade ediyor. Böylece, 'İlkeler' ile 'Popülizm' arasında bir 'Denge' arama çabası, farklılık tartışmalarına da farklı bir boyut katıyor.

'Alevi radyosu' imajını kabul etmeyen, eski adıyla Esenler FM, yeni adıyla Radyo Umut, kendilerini tanımlarken "Bu radyonun sol kavramını kullanmak gibi bir lüksü yok" diyor. Az sonra ise "Hangi sistemde radyoculuk yaptığınız da önemli" diyerek, "Lüks"ün, sistem içinde olamayacağı gibi bir izlenimi bırakıyor. "Tanımlamalar o kadar önemli değil" ifadesini kullanan Radyo Umut yetkilisi, sorudan bağımsız olarak, "Zaten biz marksist değiliz" kaydını düşmek ihtiyacını duyuyor.

Diğer muhalif radyolardan farklılık konusunda yine "Halkın bağrından çıkan halk kültürünü yansıtmak" genellemesiyle yanıta başlayan Radyo Umut yetkilisi ise, "Devlet tarafından yasaklanmış müzikleri, halkın ezgisini söyleyen ozanların müziğini işliyoruz. Bu bir alternatifliktir" sözleriyle düzen medyasıyla genel farklılığı vurguluyor. Sonrası ise, "Bize yakın olan radyolarla genel bir farklılığımız yok" cümlesiyle sürüyor. 'Genel'in dışındaki farklılıkları ise aynı yetkili, "Diğerlerinden daha profesyonelce radyoculuk yapmak; Halkın öz kültürüne daha çok sahip çıkmak; devamlı dinleyici ile iletişim içinde olmak; tüm Marmara'ya açılmak; yerelden çıkıp genele seslenmek" biçiminde sıralıyor. Ancak bu açıklamalar, soruyu ortadan kaldırmadığı gibi, bizzat Radyo Umut'a ilişkin gelişmeleri de fazlaca izah durumda görünmüyor. Bilindiği gibi, geçtiğimiz aylarda Radyo Umut'un 'Sürükleyici ekip'i, yayın çizgisine ilişkin kaygıları ve eleştirileri nedeniyle radyodan ayrılmışlardı.

Muhalif radyolar arası farklılıklar arayışında, İstanbul geneline bu Nisan'da seslenmeye başlayan Mavi Radyo, görüştüklerimiz içinde en iddialı olanı. "Bizim diğer radyolarla hiç bir benzerliğimiz yok" diyen Mavi Radyo Genel Yayın Yönetmeni Erol Aral, "Biz sol müzik deyince sadece özgün müzik olarak tarif edilen protest müziği anlamıyoruz. Solcular veya emekçiler, muhalifler, sadece Ali Asker, Emekçi veya Ferhat Tunç'u dinlemez; ufukları sadece bunlarla sınırlı olmamalı. Bunun yanında halk müziğinden, Alevi deyişlerinden çağdaş halk müziği yorumlarına; rocktan caza, blues klasik müzikten country'ye; yani Türkçe pop ve arabesk dışında her türlü müziğe yer vereceğiz" diyor. Bunu yaparken belli bir kalite ve seviye tutturanlara yer vereceklerini belirten Aral, muhalafetin "Parçalı" bir muhalefet olduğuna fakat bunların "Birbirine değme noktaları" bulunduğuna ve hep verili kültür ortamı içerisinde olduklarına işaret ediyor. "Siz ortasını mı bulmaya çalışıyorsunuz?" sorumuzu "Hayır; yeni veri sunmak istiyoruz" şeklinde yanıtlayan Aral, "Kimseye akıl vermek, öğretmen olmak istemiyoruz ama, 'Siz onu dinliyorsunuz; bir de böyle bir müzik var, bunu dinlemek ister misiniz?' diyeceğiz" diyor ve Ermeni, Kürt, Rum müziği de sunarak "Çok renkli Anadolu kültürünün Mavi Radyo mikrofonlarına yansıyacağını" ifade ediyor. Aral, diğer muhalif radyoları "Dinleyicilerin yönlendirmesini" de eleştiriyor.

Kalite, mikrofonlara uzak mı?

"Sol gibi duran, muhalif çevre radyosu görüntüsü veren bir kaç radyo" nitelemesiyle diğer muhalif radyoları eleştiren Mavi Radyo yönetmeni Aral, "Bunlar muhalif kesimlerin gerçek seviyesini yansıtmıyor" iddiasında bulunuyor. "Genel olarak düzenin ve egemen düşüncenin topluma dayattığı sol prototip var. Bu, genelde kaba-saba, kaliteden, incelikten yoksun bir çerçeve. Bugünkü 'Sol' radyolar sanki biraz bunları besliyormuş gibi gözüküyor" diyen Aral "Oysa sol kalitelidir; geri değildir, tekdüze değildir; çok renklidir" tesbitini dile getiriyor.

Mavi Radyo'nun bu yaklaşımı, muhalif radyoculukta derinlik ve kalite olgusunu da tartışma masasına yatırıyor. Bünyesinde Tuğrul Eryılmaz, Şanar Yurdatapan ve Ragıp Duran gibi isimleri barındıran Mavi Radyo, "Bu olanaklarla bu kadar yapılır" yaklaşımlarını eleştiriyor ve "Mecburiyetten dinlenen bir radyo olmama" prensibine vurgu yapıyor.

Aral'ın, radyoculuk deneyimli kadrolar konusuna da uzanan kalite endişesinin, muhalif radyoculukta toplam bir kabul gördüğünü söylemek zor gözüküyor. Bir çok muhalif radyo, çeşitli boyutlardan, derinlik ve kalite konusunda eleştirilerle daha sık karşılaşıyor.

Bir yandan habercilik ağırlıklı/müzik ağırlıklı/özel alan tercihli ayrımını yapmamış olmak; her boyutu en yüzeyinden yansıtmak eleştirileri duyulurken, kalıcı muhalif radyo geleneklerinin oluşması için yeterince uzmanlık çabalarının verilmediği de ifade ediliyor.

Yaptığımız görüşmelerde, muhalif radyo kanallarının büyük çoğunluğunun bir 'Tarz' ve uzmanlaşma çabasından uzak olduğu bilançosu belirdi. Dinleyicilerden edinilen bilgiler de çok farklı değil. Birçok dinleyici, 'Kanallarımız'ı "Duyguları tokşamaktan öteye geçmeyen yüzeysellikte" buluyor.

Öte yandan başka bir grup dinleyici ise, olanları "Acemilik ve deneyimsizlik"e bağlıyor ve daha ileri beklentiler için zamanın erken, olanakların ise kısıtlı olduğunu belirtiyor. Muhalif radyonun halini toplam muhalif düzeyiyle orantılayarak durumu "Ancak bu kadar"la izah edenler de yok değil.

"YEKBÛN operasyon"u fiyaskoyla sonuçlandı

Haber Merkezi- Devlet her yurtsever demokrat Kürdü potansiyel 'terörist' ve her ulusal muhalif organizasyonu 'yasadışı bölücü örgüt' görme anlayışından kurtulamıyor. Polisin Diyarbakır ve İstanbul'da Medya Güneşi çalışanları, Diyarbakır MED-KOM yöneticileri, HADEP ve EĞİT-SEN üye ve yöneticilerine yönelik başlattığı operasyonlar sonucu gece yaptığı ev baskınlarıyla 40'a yakın kişiyi gözaltına alması ve bunu'YEKBÛN'a yönelik operasyon olarak nitelemesi ulusal ve uluslararası kuruluşların tepkisine yolaçtı.

Bilindiği üzere 16 mayıs gecesi Diyarbakır'da polisin evlere yaptığı baskın sonucunda, aralarında HADEP Diyarbakır il saymanı, MED-KOM'un iki yöneticisi ve Eğitim-Sen üyesi bazı öğretmenlerin de bulunduğu 28 kişi göz altına alınmış, göz altı süreleri uzatılarak 27 gün sorgulamadan geçirilmiş ve 12 Haziran günü mahkemeye sevkedilerek 11 kişi tutuklanmış, 17 kişi ise serbest bırakılmıştı. Ancak tutuklananlar arasında bulunan MED-KOM yöneticisi İrfan Çılgın ile öğretmen Aziz Karakaş, yapılan itiraz üzerine serbest bırakıldılar. Böylece tutuklu sayısı 9'a düştü.

Diğer yandan İstanbulda 2 Haziran gecesi aralarında yine Medya Güneşi gazetesi çalışanlarından Mehmet Sanrı ve Zelal Boğa'nın da bulunduğu 11 kişi ev baskınları sonucu gözaltına alınmış iki gün sonra bunlardan Salih Bal, Melek Bal, Dr. Rıfat Yüksekkaya, Zelal Boğa ve Mehmet Sanrı dışındakiler serbest bırakılmışlardı. Daha sonraki günlerde Başar Hazar'ın da bu gözaltılarla bağlantılı olarak iş iç in gittiği Bursa'da gözaltına alındığı ve İstanbul'a getirildiği öğrenildi.

11 Haziran günü basına "Yakalanan bölücü örgüt militanları" olarak lanse edilen 6 kişiden Zelal Boğa ve Mehmet Sanrı, iki gün sonra çıkarıldıkları DGM tarafından serbest bırakıldı. Ancak Zelal Boğa ve Rıfat Yüksekkaya, 'kendilerine işkence yapıldığı' yönünde suç duyurusunda bulundu. Bunun üzerine, Boğa gözdağı verilmek amacıyla mahkemeden sonra tekrar gözaltına alındı, tehdit edildi ve bir gece tutulduktan serbest bırakıldı.

İşkenceye suç duyurusu

Dr. Rıfat Yüksekkaya'ya ve birlikte alındığı kişilere gözaltında oldukları sürece yoğun işkenci yapıldığı, işkence sonucu Yüksekkaya'nın iki kaburgasının kırıldığı ve bir elinin parmak sinirinin zedelendiği öğrenildi. Medya Güneşi gazetesi çalışanlarından Zelal Boğa'nın babasının evine yapılan baskın sırasında aynı evde bulunduğu için gözaltına alınan Dr. Yüksekkaya'nın kendisine yönelik tüm suçlamaları red ettiği, polisin onu ilişkilendirmeye çalıştığı örgüt bağlantısı çabalarına karşı büyük bir direnme gösterdiği ve bu yüzden yoğun işkenceye maruz kaldığı öğrenildi.

Yine aynı gece gözaltına alınan ve "Yasadışı bölücü örgütün askeri eylem sorumlusu" olarak basına tanıtılan Medya güneşi gazetesi eski yazı işleri müdürlerinden Salih Bal'ı 'YEKBUN'la bağlantılı gibi göstermek için yoğun işkenceler yapıldığı, ancak bu amaca ulaşılamadığı öğrenildi. Salih Balın eşi Melek Bal'ın ise 8 aylık hamile olmasına karşılık keyfi olarak gözaltına alındığı; geçmişte DEP ilçe yöneticisi olması ve legal demokratik alandaki çalışmaları göz önünde bulundurularak tutuklandığı bildirildi.

Gözaltı süresince tüm baskı ve işkencelere karşın suçlamaların red edildiği ve polisin senaryosunun boşa çıkarıldığı öğrenildi.

Basın balıklama daldı

Burjuva basın ve yayın organları, her zaman yaptıkları gibi, olayı soruşturmadan polisin hazırlayıp kendilerine sunduğu senaryoya balıklama daldılar. Yargısız infaz ve işkenceli gözaltıların yoğun olarak yaşandığı ülkemizde burjuva basını bir biriyle yarışırcasına, kraldan çok kralcı kesilerek, "polisin marifetlerini" kamuoyuna tek taraflı yansıtmaya devam ediyor. Objektif ve doğru habercilikten nasibini alamamış basın her zamanki tavrını bu olayda da gösterdi ve suçsuz insanları suçlu gösterme yarışında kusur etmedi.

Günlerce işkence altında kalan insanların basına "terörist örgüt militanı"olarak gösterildikten bir kaç gün sonra serbest bırakılmaları, güncel yaşamda sık sık karşılaşılan bir olay olmasına karşılık, burjuva basını bunu ısrarla görmezlikten geliyor.

Diyarbakır'da gözaltına alınan 28 kişiden 9'unun tutuklanıp, 19'unun serbest bırakılması; yine İstanbul'da gözaltına alınan 12 kişiden 4'ünün tutuklanıp 8'inin serbest bırakılması, polisin gözaltına alma ve baskı uygulama konusundaki keyfiliğini gösterdi. Basının bu durumu görmezlikten gelerek, insanların yargısız infazına ortak olması düşündürücüdür.

Roj

Nûjen Basın Yayıncılık San. ve Tic. Ltd. Şti. Adına:
İmtiyaz Sahibi: Adıgüzel İNCESU

Sorumlu Yazıişleri Müdürü: Ö. Erdal KURT
Haber Müdürü: Hüseyin ŞİMŞEK
Kültür-Sanat ve Toplum-Yaşam: Yılmaz ODABAŞI
Redaksiyon: Safa FERSAL
Hukuk Müşavirleri: Ercan SEZGİN, Dilek İNCESU, Doğan ZENGİN
Yönetim Yeri: Çakırağa Mah. Çakırağa Camii Sok. Utku Apt. No: 18/7 Aksaray-İST Tel: 530 65 24 - 530 64 73 Fax: 530 65 58
Yurtiçi Temsilcilikleri:
Diyarbakır: Şair Sırrı Hanım Sok. Maruf Apt. Kat: 1 Ofis-Diyarbakır Tel-Fax: (412) 221 80 74
Ankara: Konur Sk. 9/13 Kızılay Tel: 417 75 54
Antep : Karagöz Cad. Gören İşhanı Kat: 4 No: 45 Tel-Fax: (342) 234 59 31
İzmir: 859. Sok. Saray İşhanı Kat: 2 No: 3/203 B. Blok Konak Tel-Fax: (232) 445 46 50
Adana: Cemal Gürsel Cad. Vakıf İşhanı Kat: 4 No: 407 Tel-Fax: (322) 352 05 20
Mersin : İstiklal Cad. Camii Şerif Mah. 29. Sk. No:5/6 Tel: 324 237 04 77
Ankara:
Yurtdışı Temsilcilikleri:
Avrupa Temsilcisi:
İbrahim BETTEFELD: Ross str. 18, 50823 Köln/ Almanya
Tel-Fax: 0049 221 51 059 04
Danimarka:
Adnan AĞACANOĞLU-D.Kültür evi- Nansens gade 32 st. tv. 1366 Kobenhavn/K. Danimarka-
Tel-Fax: 004500008565.
İsviçre:
Case Postal 111 1815 Clarens/CH Tel-Fax:004686052398-
Almanya:
Kasım Aras- Bahnhof str. 110 44629 Herne
Tel-Fax: 0049 232313304
Hollanda:
Ferhat Amedi- Hogenakker 22 6903 2T Zevenaoor/Hollanda Tel: 08360- 31926
Fransa:
Paris Tel:1-4824 1795
Avusturya:
Postfac 58 1022 Wien
Belçika:
N. Bişeng Süsler st. Gummarus str. 56 2060 Antwerpen.
Baskı: Serler
Dağıtım: YAY-SAT

GAP'ın sosyal boyutu ve kentsel gelişme

Ahmet ÖZER

(GAP Belediyeler Birliği Genel Sekreteri)

GAP, bölge kamuoyu da içinde olmak üzere Türkiye kamuoyunun (siyasi amaçlar uğruna yapılan propagandalar sonucu) anladığı biçimiyle fiziki altyapı yatırımlarından ibaret değil. Yani sadece Atatürk Barajı ve Urfa tüneli değil, aynı zamanda sağlık, eğitim, sanayi, tarım, iletişim ve pazarlama sektörlerini de bir arada düşünen senkronize bir projedir.

A- GAP'ın sosyal boyutu

GAP projesi planlandığı biçimiyle, bize göre 3 önemli özelliği vardır:

1-Birincisi: Türkiye'nin bugüne kadar uyguladığı en büyük entegre bölge kalkınma projesi olmasıdır.

Proje hem bölgesel, hem entegre bir proje; kapladığı alan Türkiye'nin onda biri olan Güneydoğu. İçerdiği konular ise kalkınma için gerekli olan bütün sektörlerdir. O nedenle proje bölge kamuoyu da içinde olmak üzere Türkiye kamuoyunun (siyasi amaçlar uğruna yapılan propagandalar sonucu) anladığı biçimiyle fiziki altyapı yatırımlarından ibaret değil. Yani sadece Atatürk Barajı ve Urfa tüneli değil, aynı zamanda sağlık, eğitim, sanayi, tarım, iletişim ve pazarlama sektörlerini de bir arada düşünen senkronize bir projedir (veya bu, bugün uygulanmıyorsa bile en azından böyle olmalıdır).

2-İkincisi: Bu proje kırsal, kentsel ve ikisinin toplamı olan bölgesel boyutlara ve Türkiye'nin potansiyelleri ile yarışabilecek kaynaklara sahiptir.

Fırat ve Dicle yılda 53 milyar metre küp taşımakta, ki, bu bütün Türkiye havzalarının yüzde 29'u kadardır.

Aslında GAP'ta yapılmak istenen bu su yoluyla, iki önemli işleve sahip olmaktır.

Bir yandan bu iki nehin üzerinde kurulacak olan 22 baraj ve 18 hidroelektirik santralı (HES) ile yılda 27 milyar kilowatt saat enerji üretecek (ki bu miktar Türkeye'nin HES'ler yoluyla elde ettiği enerjiden fazladır); öte yandan yılda 1 milyon 700 bin hektar arazi sulanacaktır (ki bu bütün Türkiye'de devlet eliyle sulanan araziden daha büyüktür).

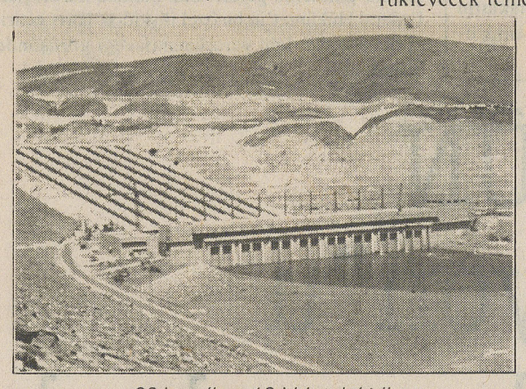

22 baraij ve 18 hidroelektrik santralı ile yılda 27 milyar kilowat enerji üretilecek.

Bu iki yolla elde edilecek akarlar diğer sektörlerle koordine edilerek bölgesel hasıla arttırılacak, bölgeler arası dengesizlik asgariye indirgenecek ve de Türkiye'nin zenginliğine ve kalkınmasına katkı sağlanacaktır (bu projenin birinci amacıdır).

Ayrıca Fırat ve Dicle'nin ağzına barajlar yoluyla gemler vurarak Suriye ve Irak nezdindeki bir stratejik üstünlüğe ve güce sahip olmak ve 70 yıldır geciktirilen kapitalizmin bölgeye getirilerek politik realesiyonları ekonomik refah yoluyla yumuşatmak gibi düşünceleri de saymak gerekir. Bütün bunlar projenin öngörüleri ve proje yapımcılarının varsayımlarıdır. Gerçekleşme oranları projenin ve planlamanın gerçekleşme düzeyine bağlı bir durumdur.

3-Projenin en önemli üçüncü özelliği ise bizce bugüne kadar pek üzerinde durulmayan sosyal yanıdır.

Bugüne kadar projenin fiziki yanı üzerinde daha ağırlıklı durulduğundan bu yan ihmal edilmiştir. Oysa fiziki yatırımlar aysbergin su üstünde gürünen yanıdır, asıl önemli olan gürünmeyenler yani en azından bugün gürünmeyen yan olan sosyal yanıdır.

Fiziki yatırımlar da nihayet insan için, insanın mutluluğu için bir araç değil mi? Bu soruya verilecek yanıt "evet" ise o halde bu araçın amaca ulaşması için toplumsal yanla koordine edilmesine büyük zaruret vardır.

İşin bir başka yönü de şudur: Tarıma dayalı Türkiye ekonomisi, sanayiye geçerken (ve sanayinin bütün bölgelere eşit koşullarda götürülmesi gerektiği ilkesi birinci ve ikinci sanayi planları ile ondan sonra 1962'den beri yapılan kalkınma planlarında yer almasına rağmen) Doğu ve Güneydoğu Anadolu çeşitli nedenlerle bu gelişmelerden kendi payını alamamıştır.

Dolayısıyla bölgede ekonomiyi sürükleyecek temel sanayiler kamu ve özel sektör tarafından gerçekleştirilemediğinden ara ve yan sanayilerde gelişmemiştir. Öte yandan binbir güçlükle kurulan bir sanayi kuruluşu da, finansman, pazarlama, personel, teknoloji gibi üstünlüklere sahip gelişmiş bölgelerin sanayileriyle rekabet edememiştir. Bu yüzden birçok firma ya faaliyetine son vermiş ya da asgari kapasite ile çalışmak zorunda kalmıştır. Bu durum özel kesimin şevkini kırmıştır. Bütün bu koşullara rağmen devletin ekonomideki payını bölgede de küçültmesi politikası bölgenin bugün geri kalması sürecini sürdürdüğü gibi ileride de sanayileşme şansını azaltmaktadır. Bu durum kentsel gelişmeyi olumsuz yönde etkilediği gibi bölgenin kalkınmasını ve gelir dağılımını da olumsuz yönden etkilemiştir.

Şimdi GAP projesi ile bu olumsuz koşulları aşmaya çalışıyoruz. Burada dikkat edilmesi gereken husus da GAP'ın getireceği katkıları tabana yaymak ve yaratacağı refahın adil bölüşümüne dikkat etmektir. Aksi taktirde mevcut durumda dengesiz ve adil olmayan gelir dağılımı daha da derinleşecek, bu da gelecekte kapanması zor, derin toplumsal yaralara yol açabilecektir.

O nedenle bölgedeki mevcut statükoyu kıracak gelişme ve değişmelere önem vermek, kırsal ve kentsel kalkınmayı bir entegrasyon içinde bütün sektörlere ağırlık vererek gerçekleştirmek hem arzu edilen hedeflere ulaşmayı çabuklaştıracak, hem de projeyi SOSYAL BİR PROJE haline getirecektir.

Bunlar, vakit kaybedilmeden göz önüne alınması gereken hususlardır. Meselenin ekonomik sosyal ve teknik boyutunu oluşturmaktadır. Bir de konunun sosyal açıdan kentsel boyutu vardır. Gelişme ve değişmeler bu istikamette olacağı için asıl bundan sonra kentsel gelişme ve değişmeler üzerinde durulmalıdır.

B-Kentsel gelişme

5.2 milyon insanın yaşadığı bölgede, 4110 köy, 5148 de köy-altı mezra ve köm olmak üzere toplam 9258 köy ve köy-altı yerleşim birimi*, 8 il, 67'si ilçe, 68'i de belde olmak üzere toplam 145 belediye mevcuttur (Şubat 1993 itibariyle).

Bölgemizdeki nüfusun yüzde 56.2'si kentlerde yaşamaktadır. Kentsel nüfus artış hızı Türkiye ortalamasının çok üzerinde bir rakam olan 5.52'dir.

1965 yılında nüfusu 100 binin üzerinde olan kentlerimiz Diyarbakır ve Gaziantep iken 1990 yılına gelindiğinde nüfusu 100 binin üzerinde olan kent sayısı Şanlıurfa, Batman ve Adıyaman'la birlikte 5'e yükselmiştir. Ve bugün bu kentlerimiz bölge nüfusunun yüzde 29.4'ünü kentli nüfusun da yüzde 50.3'nü barındırmaktadır.

Bu durumda bölgemizin sanayi dışı aşırı bir kentleşme ile karşı karşıya olduğunu ve bu eğilimin önümüzdeki yıllarda da devam edeceğini söyleyebiliriz.

20 yılda (1970-1990) arasında nüfusu yüzde 83 oranında artan bölgenin, 2005 yılında yaklaşık 11 milyon olarak tahmin edilen nüfusunun yüzde 61.1'i kentlerde yaşayacak. Nüfusu 100 binin üzerinde olan kentlerin ise kent nüfusunun yüzde 76'sını barındıracağı tahmin edilmektedir.

Bütün bu göstergeler yoğun bir kentleşmeyle karşı karşıya olduğumuzu göstermeye yetmektedir.

Şurası açıktır ki 21.yy'a girerken kentler bizim için çok önemlidir. Kentler gelişmenin dinamosu olmak durumundadır. Bizim de süratle böyle kentlere ihtiyacımız vardır.

Bölgemizdeki kentsel gelişmeye DEMOGRAFİK ŞİŞME, yani nüfus büyümesi demeyi daha uygun buluyorum.

Çünkü bölgemizdeki kentlerimizin nüfusunda çok hızlı bir artış olmasına karşın, kentsel altyapıda ve kentsel arz ve olanakların yaratılmasında aynı düzeyde bir gelişmeye tanık olamıyoruz.

Vasıflı eleman için:

-Kısa vadede ilgili uzman kuruluşlardan uzman eleman takviyesine gidilmesi, uzun vadede bir "belediyecilik okulunun açılması" hazırlıkları yapılmalıdır.

Araç gereç için

-Bölgede bir kaç nokta da ortak araç parkının oluşturulmasına katkı sağlanmalıdır.

3-Belediyelerin mali sıkıntıları nedeniyle ödeyemediği birikmiş Olağanüstü Hal Tazminatları ödenmelidir.

4-Bölgemizde üretilen asfaltıt maddelerin belli bir oranı yolların yapımında kullanılmak üzere karşılıksız olarak bölge belediyelerine ve Köy Hizmetleri'ne verilmelidir.

5-Konut alanları için alt yapısı olan arsa arzlarının yaratılmasına başta Arsa Ofisi Genel Müdürlüğü olmak üzere diğer ilgili kuruluşlar görev üstlenmeli ve "kentsel toprak reformu" yoluna gidilmelidir.

6-Konuta ucuz faizle kolay ulaşılabilir kredi sağlanmalıdır.

7-Belediyelerin yönetsel ve örgütsel yapılarını çağdaş ölçülerle reorganizasyona tabi tutarak, en yüksek hizmet ve verimin sağlanması için genelde yasal düzenlemelerin, özelde belediye bünyelerinde araştırma (model) ve uygulamalar yapılmalıdır.

8-Ortak sorunlara ortak çüzüm arayışının birlikler yoluyla hayata geçirilmesi ve dayanışma mekanizmalarına işlerlik kazandırılmalıdır.

9-Ve nihayet yerel yönetimlerin geliştirilmesi ve güçlendirilmesi ilkesi çerçevesinde demokrasilere işlerlik kazandırılmalıdır.

**Son iki yılda bölgede yaşanan olaylar sonucu bu sayıda yaklaşık 300-400 civarında bir azalma meydana gelmiştir.*

KAYNAKÇALAR

-D.İ.E 1985 GEN. NÜF. SAY.
-D.P.T VI. Beş Yıllık Kalkınma Planı 1990-1994.
-D.P.T Kalkınmada Öncelikli Yöreler Raporu No: 10-11992.
KOYBKGM
-GAP "Master Plan Çalışması" ve 1989 Cilt 1.2.3.4.
-GAP İdaresi "GAP Projesi 1992 Durum Raporu"
-Özer Ahmet "GAP'a Makro Düzeyde Bakış"
D.Ü. DUGAP Yayını 1992 D.Bakır.
Özer Ahmet "GAP'ın Sosyal Boyutu" Birlik-1992 sayı 5.

SÖZ YERİNE

Bir yalnız aydın: Edip KARAHAN

Selahattin BULUT

O zamanlar daha ön üç-on dört yaşlarındaydım. Derik'te bir ortaokulda okuyordum. Bizim ilçeden bir üniversitede öğrenim görenlerin sayıları çok az olduğundan, kimler olduklarını biliyorduk. Yanlış hatırlamıyorsam, Edip abi, yüksek tahsil yapanların ilkiydi.

O yıllarda "Kürt-Kürdistan" sözcüklerini yeni yeni duyuyor, bir süre sonra da ülke ve ulus hakında derme çatma bir bilince varıp ateşli birer milliyetçi oluyorduk. Her zaman olduğu gibi o dönemlerde de Kürt sorununa ilgi duymak ateşle oynamak gibi bir şeydi. Ama olsundu gençtik, enerji doluyduk ve ateşle oynamayı seviyorduk. İşte o ilk gençlik dönemimizin günlük sohbetlerinde Edip abinin ismi sıkça geçiyordu, ama onu çoğumuz hiç tanımıyorduk. Bir gün onu Derik Çarşısı'nda, elinde çantası ile hızlı adımlarla Kızıltepe'ye kalkacak taksi durağına doğru yürürken gördüm. O gün, rüyasında şeyhini gören inanmış, temiz bir mürit kadar sevinmiş ve mutlu olmuştum. Arkasından baktım, sonra yüzünü bir daha görebilme isteği ile peşinden var gücümle koştuysam da yetişemedim.

Yalnızdı. Koca bir yalnız aydındı Edip abi kör ve topal bir kalabalığın içinde. İstanbul, Ankara ve Diyarbakır'da Kürt meselesi ile uğraştığını, dernek ve öğrenci yurtları kurma faaliyetlerinde bulunduğunu, Kürt folklor ve müziği ile ilgili geceler tertiplediğini, gazete ve dergilerde Kürtlerle ilgili yazılar yazdığını duyan ilçe halkı, çocuklarının etkilenip onun yolunda gideceklerinden korkuyorlardı. Önlem olarak "Edip yanlış yapıyor! öğrencilik yıllarında bu kadar kendini deşifre etmemeli... Okulunu bitirip avukat olsa halkına daha faydalı olur" gibi düşünceler yayıyorlardı. Oysa Edip abi, biliyordu ki okulu da bitirse, avukat da olsa yine aynı halk bu kez "güzelim mesleğine ayağını vurup Kürtçülük yaptı" diyecekti. O, saçma sapan eleştirilere kulağını tıkadı ve inandığı yolda tek başına da olsa yürüdü. Taa ki hızına dayanamayan kalbi durana dek.

1970'li yıllardı. Ortaokulu bitirmiş Diyarbakır'da bir lisede okuyordum. Eyüp (Alacabey) ve Edip abinin Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi'nde duruşmalarının olduğunu duydum. O gün Derik'ten bir grup KDP'li arkadaş mahkemeye dinleyici olarak katılmak üzere Diyarbakır'a gelmişlerdi. Beraber gitmiştik; ancak görevli askerler "yasaktır" deyip bizi duruşma salonuna almamışlardı. Bir hafta sonra aynı arkadaş grubuyla Eyüp ve Edip abiyi görmek üzere o zaman Seyrantepe'de bulunan askeri cezaevine gittik. İsmail (Beşikçi) hocayı il kez o zaman gördüm. Kısa vücudunun üzerinde gri bir balıkçı kazağı vardı. Kollarını göğsünde kavuşturmuş, üşüyen ellerini koltuklarında ısıtıyordu. O da Edip abi gibi o dönemin ikinci bir yalnızıydı.

12 Mart askeri cuntası miyadını doldurmuş, baskılar, işkenceler azalmıştı. Edip abi, o dönemde ne kadar yattı hatırlamıyorum, ama sonunda çıkmıştı. Daha sonra Diyarbakır'da Melikahmet Caddesi üzerindeki Erzan Palas Oteli'nde görmüştüm onu. Üzerinde beyaz, ince bir gömlek vardı. Kollarını sıyırmış, önünde duran Karacadağ'ın o kıtan beyazı taze peynirinden iki parmağıyla parçalar kesip kahvaltı yapıyordu. Sol göğsünün üzerindeki gömlek cebinde Bitlis tütününden imal edilmiş bir cigara paketi bütün albenisiyle adeta göz kırpıyordu. Sanki kahvaltını çabuk yap da benden bir yudum çek der gibi sabırsızlanıyordu. Derken kendisi de yurtsever bir insan olan otelin sahibi Haci Mıhemmet içeri girdi. Edip abinin hâl hatırını sorup geçmiş olsun dedikten sonra, "yahu Edip, içeri nasıldı, içerde de baskı var mıydı?" diye sordu.

"Yook gayet rahattı!" dedi Edip abi.

"Vallah kardeşim biz çok çektik. Polisi-askeri başımızdan gitmedi hiç" dedi sıkıntılı bir sesle.

Parmaklarını yakacak kadar küçülen Bitlis sigarasını önündeki kül tablasında söndüren Edip abi, "Haci Mıhemmet, madem dışarıda çok çektin içeriye gelsiydin sen de!" dedi. Evet, karşılıklı mesajlar alınmıştı. O günden sonra Haci Mıhemmed'in Edip abinin sohbetine girdiğini hiç görmedim.

Yıl 1975. Lice depremi dolayısıyla DDKD'nin Diyarbakır'da düzenlendiği mitinge Derik'ten iki otobüs ile katılmıştık. O gün Edip abi çok güzel bir konuşma yapmıştı. Yurtsever gruplar, kişiler günlerce, haftalarca onun o etkileyici sözlerini konuşuyorlardı. Zaten Edip abi de "Söylemek istediklerimin bir kısımını ilk defa bu mitingte söyleyebildim" demişti birkaç yerde.

Ondan sonra hiç görmedim Edip abiyi. Sağlığında onu yeterince anlayamayan Derik halkının, ani ölümüne çok üzüldüğünün bir tanığıyım ben. Çoluk-çocuk, kadın-erkek binlerce insan birbirleriyle yarışırcasına tabutunu taşıdılar omuzlarında.

Ahh!. Biz Kürtler bunu bir gün taa baştan yapabilsek ne olurdu! Sevgili Edip abi, senin çokça sevdiğin ülke topraklarına şimdi her gün tonlarca bomba yağdırılıyor. Ölümünden sonra birçok şehir ve binlerce köy o güzelim coğrafyadan silindi . ... Seni özlüyoruz Edip Abi!

Külün Seyir Defteri

Yılmaz Odabaşı

Olduğundan daha başka birileri olmak isteyen insanlar vardır; bunu şiddetle isteyenler vardır. Aramızda dolaşırlar.

Oysa hayat, düşlerimizin gerisindeki kırıntılardır. Hayat, biz başka planlar yaparken karşımıza çıkanlardır...

Bu hafta düşlerinin gerisindeki kırıntılarla yaşayıp yitirilen binlerden bir Kemal'i, "Pirinçlikten Kemal"i "Roj" okurları için anlatmak ve onu bir kez daha sevgiyle anmak istiyorum.

***

Yirmi yıl kadar önce Diyarbakır'da at yarışlarının yapıldığı ve üzüm bağlarının bulunduğu, şimdiyse yüzlerce kooperatif evinin ve gecekondunun türediği "Bağlar/Koşu Yolu" semtinin "Atatürk Ortaokulu" öğrencileriydik. Sabahları pantolon paçalarımızı çekip yarım saat balçık çiğneyerek ulaşırdık okula. O yollarda uyku mahmurluğuyla yürümek yerine daha başka yollarda olmayı düşler, ama yine de yürürdük. Düşlerimizin gerisindeki kırıntılarla yetinmeyi daha o yaşlarda öğrenmiştik.

Ne var ki Pirinçlik'ten Kemal, ondan çok daha iyi koşullarda olduğumuzu düşündürdü hep. O, Diyarbakır'a yarım saat uzaklıkta, ortaokulu bulunmayan Pirinçlik'ten ulaştırırdı kendini okul sıralarına. Yaya yürüyemediği uzak yol için her sabah köyünde üs kuran ABD'lilerin servis otobüsünü beklerdi. Servis otobüsünün kente vardığı saatle ilk ders saati çakışmadığı için ancak ilk dersin başlamasından yirmi dakika sonra ulaşabilirdi okula.

Soluk soluğa içeri girdikten sonra dar ceketinin düğmelerini iliştirerek her sabah ayrı bir dersin öğretmenine yutkunarak, kızararak açıklamaya çalışırdı Pirinçlik servis otobüsünü.

Öğretmenler ise çoğu kez anlamazlar; "öyleyse evinden erken çık evladım!" gibi şeyler söylerlerdi hep. Müdür yardımcılarından Baykuş Cemal okulun giriş kapısındaysa ilk tokadı kapıda yer, sınıfa girdiğinde ise matematikçi Fevzi bey ilk dersin öğretmeniyse eğer kulaklarına asılır, gözbebekleri dolup da yutkunmalarını bütün sınıf görünceye dek bırakmaz, bağırırdı: "Oğlum, ben sana bir daha geç kalmayacaksın demedim mi?"

***

Oysa Kemal'i ipe de götürseler ya ilk derslere yirmi dakika geç gelmek ya da okulu terk etmek dışında hiçbir seçeneği yoktu... Nitekim Kemal, her sabah sınıfa aynı heyecan ve gecikmeyle girip "hocam!", "Pirinçlik!", "servis otobüsü!" nakaratlarını bir yıl sürdürebildi. Daha sonraki yıl okul sıralarında görünmedi...

O, henüz bir ortaokul öğrencisiyken onu okula ulaştıran yollardan daha başka yollara gitti. Pirinçlik'ten gitmesi gerekirken okuldan gitti...

o yıllar Pirinçlik'e ABD Üssü kuranlar, oraya bir ortaokul yapmayı nedense düşünmemişlerdi.

***

Tam on sekiz yıl sonra bir yolcu minibüsünün arka koltuğuna oturduğumda, yolcu bulabilmek için bağıran şöför daha sonra koltuğuna kurulup beni bir

süre dikiz aynasında süzerek ansızın yüzünü döndü.

"Abe tanıdın mı beni? Kemal! Ben Kemal, hani Pirinçlik'ten gelirdim."

Nasıl şaşırdım... Sorduk birbirimizi. Evlenmiş, altı çocuğu olmuş. İşin kötüsü, çocukları da kendi çocukluğu gibi Pirinçlik köyünde oturuyorlarmış. Sonra şaşılası bir içtenlikle ona çağrıştırdıklarımı anlatmaya koyuldu:

"Abem, benim evim Pirinçlik'te olmasa heç okulu bırakır mıydım? Okuyup ben de bir adam olmaz mıydım? Şimdi böyle davar gibi kalmışam! Abem, bu devirde ya bir diploman olacak ya da bir dolmuşun..."

Kemal'i okul yıllarında okula ulaştıracak kestirme bir yol düşü artık miyadını doldurmuş, o düşler yerini daha başka düşlere bırakmıştı. Pirinçlik yolu ve çocukluk aşılmıştı artık. Yaşamak için o da dolmuşsuz, diplomasız gaza basıyor, alnına biriken ter tanelerini bileğindeki kıllarla siliyordu.

Sonra Dağkapı dolmuş hattında birkaç kez daha karşılaştık. Onu görünce minibüsüne binmeye ürküyordum; çünkü işçi olarak çalışmasına rağmen muavini tembihliyor, bana kendi koşullarında sunabileceği tek cömertliğiyle minibüs ücretini aldırmıyordu.

Ona son kez rastladığımda yayaydı, çalışmıyordu. Minübüsün sahibi ona çok haksızlık etmiş, sabahın altısından gün batıncaya dek aylarca çalıştırmasına karşılık taahhüt ettiğinden çok daha az bir ücretle başından savmıştı. Aldığı ücret bile almayı hak ettiği ya da düşlediği ücretin gerisindeki kırıntılardı...

"Ne yaparsın işte! Dolmuş benim olsaydı" diye iç çekip aynı nakaratı söyledi: "Abem, bu devirde ya bir diploman olacak ya da bir dolmuşun..." Sonra beni yolun kıyısına çekerek-yasak ya da gizli bir şey söyleyecek gibi-kulağıma fısıldadı:

"Bu siyasi meseleler hakkında hiçbir bilgim yoktur ha! Biraz oturalım bir birahanede abem bana anlat. Benim de bilgim artsın bu konularda."

O günlerdeki yoğunluğum yüzünden Kemal'e zaman ayıramadım. Onu küçümsediğimden değil, o tür sohbetleri sevmediğim ve yeğlemediğimden ve daha birçok nedenden.

***

Sonra bir başka kentte bir yıl kadar kaldım. Diyarbakır'a döndüğümde ona hiç rastlamadım. Her gün onlarca insanla görüştüğüm bir yoğunlukta doğrusu aklıma bile gelmedi.

1992 yılının güz ayları Diyarbakır'da "Turkish Daily News" gazetesinin temsilciliğini yaparken Diyarbakır'ın Şehitlik semtinde iki "faili meçhul" cinayet ihbarı aldım. Evim cinayetin işlendiği yere yakın sayıldığından hemen olay yerine gittim. Otuz kişilik bir kalabalıkla birlikte semt karakolu polis memurları, üstlerine gazete örttükleri ölülerin başında ambulansın gelmesini bekliyorlardı.

Görevli memurlara, gazeteleri biraz aralarlarsa iki cesedin yüz görüntülerini almak istediğimi söyledim. Bir memur ilk cesedin yüzünü araladığında irkildim kaldım : Yerde upuzun, yüzü kan içinde ve gözleri açık yatan Pirinçlik'ten Kemal'di... Suratında üç beş günlük sakalı ve kir, toz içindeki saçlarıyla kıpırtısızdı...

...

Onu ambulansla götürdüler. Onun dolmuşu da, diploması da hiç olmadı. Ve o, iki kez vuruldu; ilk faili onu hep düşlerinin gerisindeki kırıntılarla savuran düzendi. İkinci failinin ise bir süre sonra Hizbullahçılar olduğu söylendi. Katilleri bulunamadı. Kim vurduya gitti...

***

"Abem, bu devirde ya bir diploman olacak ya da bir dolmuşun..."

Hayat, bizim için her zaman düşlerimizin gerisindeki kırıntılardır Kemal!